

Landesbibliothek Oldenburg

Digitalisierung von Drucken

**Henr. Ioh. Nepom. Crantz S.C.A. Maiestat. Consiliar.
Institut. Med. Et Mater. Medic. Vindob. Profes. Pub. Ord.
Acad. Imp. Nat. Curios. Et Societ. Botan. Flor. Sodal.
Materiæ Medicæ Et Chirurgicæ ...**

Crantz, Heinrich Johann Nepomuk

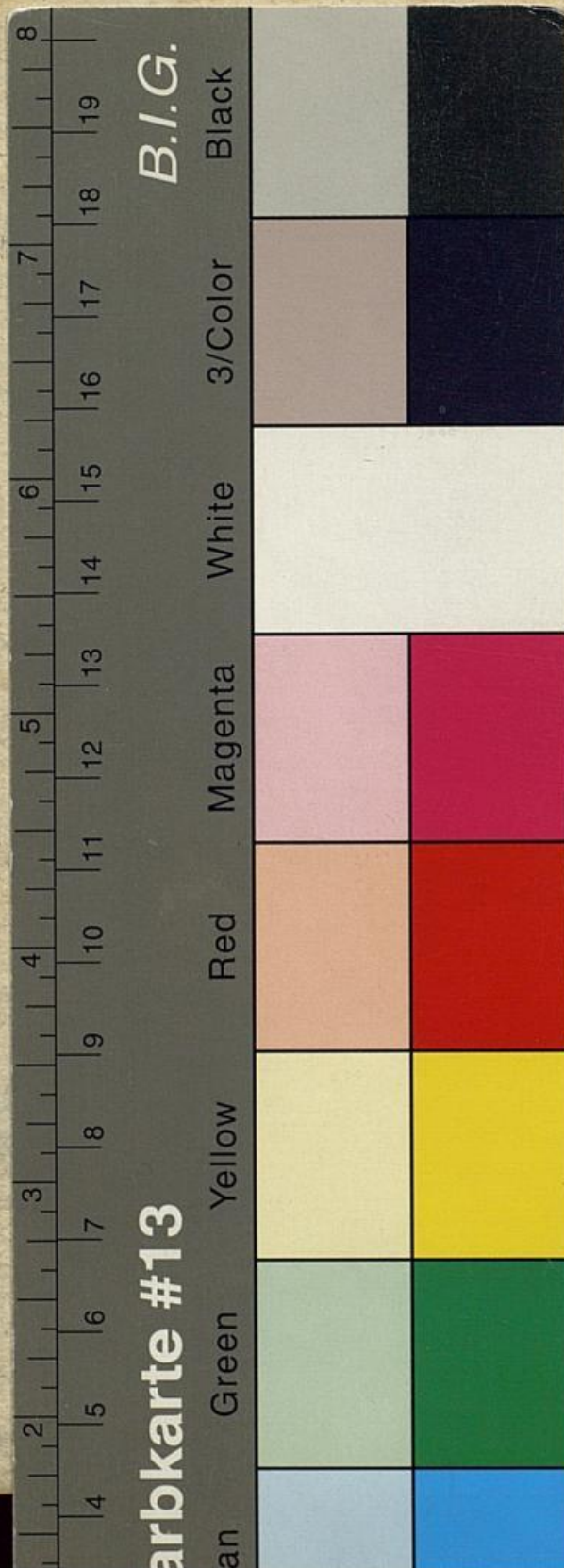
[Wien], 1765

urn:nbn:de:gbv:45:1-10178

Nr. IV, 5.

139

HENR. IOH. NEPOM. CRANTZ
S. C. A. MAIESTAT. CONSILIAR.
INSTITUT. MED. ET MATER. MEDIC. VINDOB.
PROFES. PUB. ORD. ACAD. IMP. NAT. CURIOS.
ET SOCIET. BOTAN. FLOR. SODAL.

MATERIÆ MEDICÆ

ET

CHIRURGICÆ

IUXTA

SYSTEMA NATURÆ DIGESTÆ

EDITIO SECUNDA

CORRECTA ET AUCTA.

TOMUS PRIMUS.

IMPENSIS, IOANNIS PAULI KRAUS
BIBLIOPOLÆ VIENNENSIS

MDCCLXV.

Augustin Cippriani Medic. Stud.
delinet sculpsit Vienna.

ILLUSTRISIME

AC

CELEBERRIME VIR.

*Et hæc altera est, quam
beneficiorum in me col-
latorum dudum TIBI decrevi, opta-
ta gratulatio! in qua nihil felicius,
nihil animo meo magis accommodatum
accidere posse prævidebam, quam quod*

) 3

et

et gratus esse deberem, et palam dicere possem.

*Nam etsi TU humilitate prope-
modum nimia, in iis, quos cumulatis
arctissime TIBI devinxisti benefi-
ciis, gratitudinis vocem continuo com-
primis, et memori in mente leve facti
vestigium, quod expunctum potius cu-
peres, superesse velis, id in mea hac
causa, crudelior quam generosior con-
tendere non potes.*

*Equidem neque ego, aut quæ mi-
hi aliis præclare fecisti, quanquam
deberem, in vulgus indicare unquam
hic constituo, aut impudenter me ama-
re,*

re, et in capite libri TUO NO-
MINI sacri licentiosius me TIBI
laudare, aut demum fœde TE adula-
ri volo aut possum: ut enim prius a
viribus, ita posterius a voluntate in
integrum abest, et omni ingenuo viro,
tum maxime austero Luxemburgo in-
dignum; sed id solum in lucem protra-
here gestio, Paterna pene cura TE
meo præfuisse studio, Artem huma-
næ salutis sacram non solum meis
TE infudisse auribus, sed et ita ani-
mo inscripsisse, ut, quæ quidem ego
hodie et limata et exquisita proferre
possum, TUA esse clare intelli-
gantur.

*Quæ cum ita sint, me, nec animi
TUI gravitas prohibere voce, nec
magnitudo, quo minus honoratus sis,
interpellare possunt, nec, si demum
TIBI Religio cordi est, unquam
debent.*

*Etenim eo severitatis haud progredi
TU potes, ut me et falsum, dum
sancte promisi, me eos, qui me Ar-
tem Medicam docuerunt, in eaque
instituerunt & promoverunt, paren-
tum loco habiturum & honoratu-
rum, iurasse velis, et TUO labore
partam gloriam intercipere cogas;
hoc enim etiamsi optares, imo iuberet,
ego*

ego sane haud sustinerem, nec obedi-
rem, cum eo semper sim iure, ut et
honestæ et bonæ causæ indeclinabi-
lem, qui nec minimum quidem de
ea alteri concedat, afferam animum.

Quapropter pro summo meo iu-
re, et honorem *TIBI* a Discipulo
haberi hodie, et gratias olim clan-
culum solum habitas, et per furtum
hinc inde actas, cum pro rerum alia-
rum magnitudine, quas gessisti, tum
pro mea imprimis institutione nunc
TIBI persolvi etiam invitus pati
debes; et æquo, crede mihi IL-
LUSTRISSIME *van SWIETEN*,

X 5

id

id semel, cum et ex antiquissimo et
candidissimo affectu persolvantur, pa-
tere animo; alias etiam ego iam
minus mitis, *TUO* severus magis
exemplo, pro eodem meo iure, ad ca-
piendam qualemcunque ex hoc, quod
TIBI inscribo, opere laudem, *TE*
cogam adigamque. Quid enim in
illo est, et grave et ponderosum,
quod *TUUM* non sit? quod non
sit ex *TUIS* collegiis exscriptum,
aut demum sic inter colloquendum, a
TE profectum? ut mei Discipuli
non mihi, sed *TIBI* obstricti esse
debeant. Sed nonne maluisses hæc
in publicum haud efferri? et *TUA*
et

et mea culpa est: cur TU adeo pa-
rum laudis cupidus, ego TU Æ
amans?

Postremo annuos Discipulorum, et
quod egregii sint, et amari merean-
tur, labores TIBI plurimum com-
mendo, non adeo me ipsum, aut meos:
sive enim munus officii ad amissum
exequar, nec laude aliqua, nec re-
commendatione maiori dignus, fidem
datam solum libero; sive non exacte
adimpleam, exprobrationem et odium
merui; illi vero nec publici muneris
vi adstricti, nec ulla lege coacti, sed
ab omnibus conditionibus vacui, sua
spon-

sponte, omni cura studioque in Medicarum rerum cognitionem ita rapiuntur, ut et studii Professores admoneant, et aliquando ad id etiam cogant. Non sine summa animi voluptate recordor præmaturorum in studiis progressum THA. BAYER, PHIL. MARHERR, A. KRAMMER, *quos TU IPSE in examini- bus miratus. Maximo cum oblectamento sæpius lego illud a perspicacissimo MARHERR de Actione musculorum solutum problema cathedra dignum; hos si TU amore, beneficiis complectaris, ut soles et debes, ultra expectationem mihi gratificaris.*

MATE-

MATERIAE MEDICAE

ET

CHIRURGICAE

CONSPECTUS

Tom. I.

Classis I. Cardiacorum nutrientium	pag.	i
Cerealia		i
Legumina		12
Olera		17
Radices		18
Fructus		35
Animalia		62
1. Mammalia		63
2. Aves		67
3. Amphibia		77
4. Pisces		80
5. Insecta		88
6. Vermes		89
7. Animalium producta		91
Potus		104
II. Cardiacorum nerveorum		107
Vis electrica		107
Animalium exhalationes		111
Terrae exhalationes		112
Vegetabilium grati vapores		114

Classis

Class. III. Cardiacorum stimulantium	pag. 120
Stimulantia simul nutrientia	120
----- excitantia subtilia	121
----- fixiora acria	128
----- gummi - resinae	163
Odores substantiarum singulares	187
Balsama liquida	189
----- artificialia	208

Tom. II.

Class. IV. Emollientium	1
V. Adstringentium	13
Ex vegetabilibus	13
Ex mineralibus	47
Animalia	70
VI. Attenuantium	72
1. Abstersiva	72
2. Alcalescentia antiscorbutica	78
3. Incidentia salina	85
Ex animalibus	117
VII. Inspissantium	120
1. Ex plasticis	120
2. Coagulantia	128
Antacida, absorbentia	130
Acrimoniae alcalinae contraria	135
Acrimoniae muriaticae contraria	145
Acrimoniae oleosae biliosae putridae contraria	152
VIII. Evacuantium	155
1. Sudorifera	155
IX. Evacuantium	173
2. Diuretica	173

Class.

Class. X. Evacuantium	pag. 186
3. Emmenagoga et Aristolochica	186
XI. Evacuantium	191
4. Apophlegmatifonta five errhinna et ptarmica	191
5. Emetica	209
6. Purgantia	213
XII. Anodyna et narcotica	232

Tom. III.

Antidota generalia I

Class. I. Venenorum acrium	27
II. ————— stupefacientium	55
III. ————— fossilium acidorum	70
IV. ————— alcalinorum	76
V. ————— drastrictorum	88
VI. ————— mechanicorum	105
VII. ————— exsiccantium	107
VIII. ————— heteroclitorum animalium	119
IX. ————— speciei halitus perimentium	131

MATERIAE CHIRURGICAE C O N S P E C T U S.

Classis I. Repercutientia	141
1. Refrigerantia	143
2. Adstringentia	145
3. Narcotica	147
II. Relaxantia	149
1. Humectantia	149
2. Emollientia	150
3. Temperantia	151
4. Anodyna	151

Class.

Class. III. Resolventia	-	pag. 152
1. Resolventia relaxantia	-	153
2. ————— stimulantia	-	153
3. ————— attenuantia	-	156
IV. Suppurantia	-	159
1. Humida macerantia	-	160
2. Relaxantia	-	161
3. Stimulantia	-	165
4. Emollientia irritantia	-	168
V. Detergentia	-	172
1. Detergentia digestiva	-	172
2. ————— irritantia	-	175
3. ————— antiputredinosa	-	177
VI. Exsiccantia	-	179
1. Exsiccantia bibula	-	180
2. ————— adstringentia	-	181
3. ————— aromatica	-	183
VII. Caustica	-	185
1. Rubefacientia	-	185
2. Cathaeretica seu Escharotica	-	188
VIII. Deplentia Chirurgica	-	191

RES

RES CIBARIA

SEV

PRIMA CLASSIS

CARDIACORUM NUTRIENTIUM.

CEREALIA.

x quibus panis parari potest a Cere
rere CEREALIA vulgo Mater
riæ Medicæ scriptoribus dicuntur,
quia

Prima ceres homini ad meliora alimenta vocato

Mutavit glandes utiliore cibo.

ovid. Fastor. l. IV.

Crantz M. M. T. I.

A

AVE-

CARDIAC. NUTRIENT.

AVENA *Offic. Botan.* Classis Natur. Graminum.
Germ. Haber. *Gallis* Avoine. *Anglis* Oats.
Italis Biada.

AVENA *calycibus dispermis, seminibus lævibus;* culmo stramineo breviori, magis nodoso, panicula sparsa, tum grano tenuiori oblongo distinguitur. Equorum pabulum, hominibus panes, pultes, gelatinas, cerevisiam, decocta, tum alia tam sanis quam ægris saluberrima subministrat. Mundata in farinam crassiorem redacta avena GRUTUM in aqua, lacte, coquitur, in omni acrimonia utile medicamentum & alimentum. Vitiata venenum est temulentiam & amentiam inferens, FABER *Strychnomania*. De necrosi florum cerealium consule Cl. GLEDITSCH *Acad. de Berlin* 1756. Cl. AYMAN *Memoires de Physique & de Mathematique* T. III. 1760.

USUS MEDICUS. Decocta, julecula, avenacea, *Anglis*, tum ut consumptionem prævertant, tum ut præsentem curent, maxime familiaria sunt; sed & his solum acute decumbentes nutriunt, & Itali ad temperandam quorumcunque salium acrimoniam plurimum utuntur MONTI. Tussientibus & excoriatae alvo prodesse DIOSCORIDES. Refrigerare & humectare HIPPOCRATES. Farinam butyro mixtam scabiem capitis ficcare ARBUTHNOT *Practical Rules of Diet in the various constitutions*. Hordeo lentior avena est.

FAGOPYRUM. *Offic. Botan.* Polygonum Classis Pauci-flam. *Germ.* Heidengraupen. *Gallis* Blé farassin. *Anglis* Buck-Wheat.

POLYGONUM *erectum foliis cordato-sagittatis,* etiam in usus alimentares adhibitum; semina triquetra corice nigro tecta sunt, farinam albam tritico, hordeo,

deo, fecali, minus, milio tamen & panico plus nutrien-
tem possident. Fuit hæc in panes, placentas, offas,
adhibita.

USUS MEDICUS senibus alvo adstricta laboranti-
bus a PAVIO dictatur. Farina in cataplasmatibus re-
solventibus & maturantibus laudatur. Succum ex re-
centi planta pressum illacrymantibus oculis mederi
CRATO habet.

HORDEUM. *Offic. Botan.* Classis Natur. Gra-
minum. *German.* Gersten. *Gallis* Orge. *Anglis*
Barley. *Italis* Orzo.

HORDEUM *distichon*. Classis Ordeum. Omni
antiquitati celebre fuit, nam & Hebræis celebratas hor-
dei messes sacræ paginæ, & a Lacedæmoniis adhibitum
in sacris hordeum, ALEX. ab ALEXANDRO, &
Græcos frugem antiquissimam hordeum habuisse, DIO-
NYS. HALICARNASSEUS, testantur. Tritico mi-
nus glutinosum hordeum, facilius in membra dige-
ritur, digestum distillatur, noto jam Romanis effectu,
cum solo hordeo vesci pœnæ loco apud illos habe-
retur. Ita Marcellum militibus, qui male pugnave-
rant, hordeum dari jussisse, LIVIUS, de Augusto
SÜETONIUS cohortes, si quæ cessissent loco, deci-
matas hordeo pastas, & POLYBIUS etiam illis, qui
timide sese gessissent, hordeum pro tritico demen-
sum fuisse, fidem faciunt.

Sola præparatione distinctum, hordeum triplex, quod
tegmine suo cereali adhuc investitum, INTEGRUM;
quod hoc ablato nudum est, MUNDATUM; quod
suspensa mola in minora margaritis similia granula con-
tritum, PERLATUM, audit. Ex integro cerevisia, ex
mundato ptisana, duplex dicta HIPPOCR. *simplex* seu suc-

4 *CARDIAC. NUTRIENT.*

cus ptisanæ: *integra*, dum cum succo incoctum exhibetur granum.

USUS MEDICUS. Integrum hordeum plus detergit, plus demulcet mundatum. Utrumque decoctum morbis acutis, cum nitro, melle, utile. Cremor hordei in morbis ab acrimonia ortis, in hæmoptoë, erosionibus, laudatur. Farina anodina, maturans, in cataplasma recepta suppurandis commoda.

MAYS *Offic. Botan.* Classis Nat. Graminum. *Germ.* Türkischer Weitzen. *Gallis* Blé de Turquie. *Anglis* Indian Wheat. *Ital*is Sorgo turco.

MAYS. Semina magna, nuda, subrotunda, inæqualia, coloris aurei, medullæ candidæ, suavis, dulcis, habet. Americæ incola planta ubique hodie lætissime crescit in varios adhibita usus. Edulis farina, etiam panificiis apta. Ex hoc grano, licet magis viscosum non adeo facile fermentet, *ARBUTNOT Practic. Rules of Diet*, Mexicani tamen Cerevisiam & Spiritum ardentem parant.

USUS MEDICUS apud nos vix ullus, apud Mexicanos celeberrimus, acute decumbentium communissimus, at non facillimus victus. An a lithiasi præservans, ut persuadet *HERNANDEZ*? Pulmentum ex ejus farina cum lacte excoctum, cui ferventi pinguedo commixta sit, in tumoribus ex odontalgia & frigore oriundis utile, *KALM Acta Suec.* vol. XIII.

MILIUM *Offic. Panicum Botan.* Class. Nat. Graminum. *Germ.* Hirs. *Gallis* Millet. *Anglis* Millet. *Ital*is Miglio.

PANICUM *panicula laxa, flaccida, foliorum vaginis pubescentibus.* Semina exigua, ovalia, vel flavescen-

vescentia, vel albicantia, omnium frugum fertilissima planta habet. Semina hæcce multum adhibita Maoticis in cibum, Tartaris in potum, in usus alimentares diversa forma aliis. Panis ex milio confectus aridus, friabilis, unius diei ætatem habens, ingratus, Lombardis in usu, difficilis digestionis, pauci alimenti.

USUS MEDICUS, ubi exsicccandum, in colluvie alvi serosa multum proficiuus.

ORYZA. *Offic. Botan. Class. Nat. Graminum. Germ. Reis. Gallis Ris. Anglis Rice. Italis Riso.*

ORYZA. Jam decorticata ad nos ex Italia grana oblonga, striata, pellucida fere, asportantur, quæ præcipuam multis in locis alimoniam constituunt. In nonnullis regionibus ex oryza panis fit, & cerevisiam ex hac, quæ vi temulenta ex hordeo factam longe superaret, pro coloniis Batavorum confectam, novit *Illustr. L. B. van-SWIETEN*. Spiritum, qui cum Spiritu vini certare possit, ebrietatem inducentem magis durabilem, & corpori magis noxiam, parari ab Indis, *BERNIER. iter.* ARRAC hunc spiritum Indi, ut & omnes alios fermentatos, vocant, *SHAW*. Angli ex hoc, magis vero ex liquore vinoso, ex arbore cocco vulnerata destillante, fermentato, tum etiam spiritu ex canna saccharifera confecto, potum *Punch*, addita aqua, succo citri, momento nucis moschatæ, corticum citri, saccharo, aliquando pane tosto, componunt.

USUS MEDICUS. Oryza alimentum est medicamentosum, gratum, absque sale addito sapidum, in acrimoniis, hæmoptoe, hæmorrhagiis aliis, lacti, juscu-

6 *CARDIAC. NUTRIENT.*

lis incocta, utile. In scirrho, cancro ventriculi jura carniū ex oryza & mollissimis facta oleribus, *Illustr.* L. B. VAN-SWITEN. commendat in *Comment.* In diarrhoeis & dysenteriis DIOSCORIDES, GALENUS, laudant: & multos diarrhoea & dysenteria tum etiam lenteria laborantes in navigatione Americana servavit COLUMBUS. Adhuc in marasmo conferre, ARBUTNOT *an essay concerning the nature of aliments.* An ab oryza cæcitas, ut observat BONTIUS, & inquit TEN RHYNE? Turcæ, Itali cæci non sunt.

PANICUM. *Offic. Botan.* Class. Nat. Graminum. *Germ.* Bitzweitze. *Gallis* Panis. *Anglis* Panick. *Italis* Panico.

PANICUM *germanicum panicula minore*, multis in regionibus nequidem notum, avium pabulum, milio multum simile, ad panificia ut alia cogi posset. Obsessos Massilienses panico vixisse JULIUS CESAR, alios etiam hujus ului assuetos, *Illustr.* L. B. VAN-SWITEN reliquerunt. Milio minus nutrit.

USUS MEDICUS vix ullus, dysentericis tamen utilis.

PHALARIS. *Offic. Botan.* Classis Nat. Graminum. *Germ.* Canarienfutter. *Gallis* Semence de Canaris. *Anglis* Canary Seed.

PHALARIS *panicula subovata, spiciformi, glumis carinatis*; femina splendentia, candida, vel subflavescentia, feminum lini forma, producit. Usibus humanis inservire posset, gratissimum passeribus Canariis pabulum.

USUS

USUS MEDICUS nullus, contra calculum tamen aliquibus laudatus, an certa fama?

SECALE *Offic. Botan. Classis Nat. Graminum.*
Germ. Rogke. Gallis Segle. Anglis Ric. Italis Segala.

SECALE *glumarum ciliis scabris;* veteribus incognitum, Romanis non multum in usu, septentrionalibus gentibus admodum familiare fuit. DIOSCORIDE, Rei Rusticæ scriptoribus non relatum, PLINIO mala notatur nota, cum frumentum deterrimum & nigritiam tristem appellet. Cum Briza asiatica, de qua panes atros, graveolentes, fieri GALENUS, idem fuisse nonnulli contendunt, nondum complanata lite. Hodie satis notum omnibus cereale, spicam aristatam semper, compressiorem tritico habet, grana etiam strigosa, nudiora nigricantia, saporis non adeo dulcis, ut grana tritici. Cæterum magis detergens est, & panis furfuribus remixtus non assuetis alvum movet.

Secale cornutum venenum est, gangrænam cito inducens, in variis Academiarum Actis infame declaratum. *Acad. des Sciences 1710. 1748. 1752. Mémoires de Mathématique T. II.*

USUS MEDICUS. Farina fecalis in cataplasmatibus formam redacta locis inflammatis, ubi degeneratio in putredinem metuenda, utiliter adhibetur; emollit enim & discutit, & potentissime putredini resistit, cum longe citius, quam farina tritici aut hordei, ace scat. Ob eandem rationem ex granis fecalis, pane fecalino, decocta parantur in febribus putridis, addito succo citri, vini momento, si res exigit, gratissima, simul etiam convenientissima. Farinam solam calefactam hi, in ca-

taplasma redactam alii, cum successu partibus podagra vexatis applicari perhibent. Flores nonnullis arcani sunt ad morbos tum alios, tum maxime ad partum difficilem mulierculis nostris; sed rara confidentia superat morbum. An adeo mirabiles aquæ panis in epilepsia vires? spiritus secalini miræ laudes dictæ TEN RHYNE? Grata aciditate in nonnulla mineralia potentius agere ipsa aqua forti, ETTMULLER. Cæterum panis secalinus vino intinctus egregie analepticus, Fr. HOFFMANN *de præstantia remed. domestic.* Hoc maritum veneris immodico usu pene exanimem viribus & vitæ reddidit ab HEER. Decoctum panis analepticum, BOERHAAVE, maxime vino & aromatibus conditum.

TRITICUM. *Offic. Botan.* Classis Nat. Graminum. *Germ.* Weitzen. *Gallis* Froment. *Anglis* Wheat. *Ital.* Formento.

TRITICUM *hybernium radice annua, spica multica.* Generaliter omne granum frumentaceum ex speciebus tritum, ac trituratione expurgatum olim significabat Triticum. Cereris hæc grana integra comesta, ut hordeum, difficillime digeruntur, etiam sale adjecto cocta, cum in ventriculo pondus, flatu, capitis dolorem, oculorum caliginem, alvum adstrictam GALENO, fociis & aliis attulerint, ut jam recte HIPPOCRATES triticum hordeo valentius esse, monuerit.

Habemus imo. FARINAM tritici, unde panis & farina *offic.* 2do. Farinam post germinationem exsiccata tritici, unde SAPA, qua vegetabilia loco Sacchari aut mellis, non adeo durabili connubio, condiuntur. 3tio. AMYLUM, quod quia absque mola semper olim pa-

pararetur, ita dictum, nihil aliud est, quam optimi tritici in nonnullis regionibus, corrupti tantum in aliis, aut etiam residuarum a farina crassa partium, sedimentum, in pastam albam, friabilem, magno labore lævigatum; unde dilutum amyllum, pulvis cyprius, ad glutinandos libros gluten, quæ tamen ex solani tuberosi esculenti radicibus commodius utiliusque pararentur. *The Gentleman's Magazine* for sept. 1752. 1753. Habemus etiam furfures, ut & tritici flores.

Inter hæc vero omnia scitu non indigna sunt ea, quæ a Cl. BECCARIO capta sunt de farina optimi Tritici furfuribus probe repurgati, in *Bononiensi Scient. & Art. Instit. & Acad.* T. II. Part. I. experimenta, quibus edocemur aquam ex hac una parte solvere amylaceam dicendam naturæ quoad omnia vegetabilis, aliam vero intactam relinquere atque hanc glutinosam suam originem detrectare, & per omnia sic se præbere quasi esset ab animante quopiam profecta: nam & illa in digestionem, acoris indicium nullum dare, sed intra paucos dies fœtere, corumpi cadaveris modo, tum liquari, effervesce cum acidis quibuscunque, & in cæteris alcalina omnia imitari, etiam in destillatione alcalicum genium magis commonstrare observavit; nam & spiritum urinosum olei utriusque & salis volatilis tantam vim fudit, quanta ex pari cornu cervi pondere prodire solet. An inde ratio cur ex Tritico confici Phosphorus possit? an & aliæ vegetabilium substantiæ, ex quibus confectus, eandem naturam habent?

USUS MEDICUS. Aqua decocti tritici demulcens, infantum quibusdam in regionibus potus est ordinarius; an adeo utilis, quia cito acefcit? ex oryza tutius pararetur. Farina ipso grano integro minus te-

max, lenta tamen, cum aqua in cataplasmatibus consistentiam cocta ad inflammata loca laudatur, cum lacte ad movendas suppurationes Aliis: sicca, ut & amyllum, ad intertrigines, loca excoriata, erysipelas, serpiginem, fudores, dum ficcare consilium, cum creta, cerussa, pulvere rosarum rubrarum, utiliter adhibetur.

Amyllum inviscans est acrioris feri, in pectoris & intestinorum morbis, tabellis, passillis, clysteribus adhibendum. Gluten, si liquidius & tepidum, cochlearis mensura sorbendum, sanguinem rejicientibus commendat DIOSCORIDES. Furfures scopo demulcente in aqua pro clystere coquuntur, balneis pedum emolliente scopo adduntur. Flores ad leniendas inflammationes nonnullis laudantur.

ZEA Offic. Botan. Triticum. Classis Nat. Graminum. Germ. Speltz. Gallis E'peautre, Anglis Spelt. Italis Spelta.

TRITICUM Spelta flosculis lateralibus masculis, muticis, involucri destitutis, plus hordeo, minus tritico nutrit, ut in medio esse tritici & hordei GALENUS dixerit. Tritico viscidius ad obstructions magis disponit, ori gratum, in panificia, cerevisiam pariter digestum. An Zea Græcorum Far sit Romanorum multi disputant.

USUS MEDICUS vix ullus, granum paucis officinis receptum, in hæmorrhagia uteri sorbendum dedit HIPPOCRATES.

Ex modo recensitis Cerealibus noto artificio panis fit: ex Tritico maturo, non admodum recenti, nec vetusto, solo pingui enato, repurgato, nec vitiatum, bene

bene pertritum, fermentatum, salitum, coctum, optimus; licet quoad diversas farinæ partes, parandi, coquendi modum, multa hujus differentia.

USUS MEDICUS suadet bis coctum, sale, aromatibus, leviter conditum, omni glutine perfecte liberum; hunc in morbis viscerum debilium optimi nutrimenti esse *Illustr. L. B. van-SWIETEN Comment. I.* MICA panis in pulvem cocta aptius infantibus alimentum, quam farina, quod matribus inculcandum. Cæterum veteribus adhuc alia recensentur frugum genera, hodie nobis non certo nota, & etiamnum mortales plurimi pane CASSAVA, ex radice *Jatropha manihot* venenata, confecto vivunt, alii alio nutriuntur. Et ægris suis grana SAGO, ut & gelatinam de SAGO, Angli Medici in cibum concedunt, HUXHAM. *De morbo colico Damnoniorum.* Londini 1739.

LEGU-

LEGUMINA.

LEGUMINA quasi manu & sine falce lecta, ut
CORRAEVS:

Agricola si quando manu cerealìa capit.

Semina, & e terra sine falce legumina vellit.

Cerealibus adnumerata veteribus fuere GALENI testimonio, dum dicit: legumina ea appellantur cerealìa, ex quibus non fit panis. Hodie rectius distinguuntur.

Leguminum facultates mala notavit nota HIPPOCRATES, & post illum GALENUS: flatulenta, & concoctu difficillima dicunt, haud recepta sententia. Distinxere adhuc, quae cito coctione emollirentur, & vocavere τετραμνα, quæ minus, ατετραμνα, seu δυσεψαα.

CICER *Offic. Botanicor.* Classis Natur. Papilio:
Germ. Kichern. *Gallis* Pois chiche, *Anglis*
Chiche. *Italìs* Cicerchia.

CICER *foliolis ferratis.* Rubrum officinale magis est, album culinare, promiscue tamen usurpatur. Semen est sphaeroideum rotundum fere, licet angulosum, pìso majus. Veteribus inter cibos vilissimum, non tam cito in aqua emolliendum, difficilioris est digestionis.

USUS

USUS MEDICUS. Ciceris vires adeo diureticas, ut renibus, & vesicæ exulceratis nocere possint, **DIOSCORIDES.** Nigra potissimum vim habere abstergentem, eamque adeo potentem, ut contractos in renibus calculos evidenter frangant, & comminuant, **GALENUS**; hos dein describunt plurimi alii, sed & cautior **TOURNEFORTIUS** se compertum habere, decoctum ciceris dolores atroces adferre, si in renibus, vel vesica calculus fuerit, pronunciavit. Ex diuturno & frequenti hujus usu nil observatum *Illustr. L. B. van - SWIETEN.* Alii inter medicamenta calculum pellentia decoctum, cujus diutino & patienti usu **EUGENIUS** vesicæ calculos comminui, expelli **LAUREMBERGIUS**, affirmant, laudatissimum habent.

ERVUM, & OROBUS *offic. CICER. Botan.* Class. Natur. Papilion: *Germ.* Orobus. *Erwen. Gallis* Ers. *Anglis* the bitter Vetch. *Ital.* Ervo.

CICER *leguminibus pendulis articulatis.* Semina ex rotundis angulosa, fusca, spadicea, amara, ingrata, uti raro veteribus, ita neque nobis in usus alimentares adhibentur. Quod suppedient cibum ingratisimum, eumque adhuc mali succi, hinc a cibis hominum alienum ervum fuisse, monet **PLINIUS**, vomitiones movere, capiti stomachoque onerosum esse, genuaque gravare affirmans, quod jam antea **HIPPOCRATES** observaverat; alia ex ervino pane infortunia alii habent.

USUS MEDICUS internus rarus, **GALENO** laudatur, qui ex ervo cum melle medicamentum parari, quod in iis, quæ in thorace hærent, expectorandis, nulli esset secundum. Ervo Augustum curatum

tum reliquit *PLINIUS*. Externus frequentior, dum farina resolventibus cataplasmatibus additur. Orobi verni, seu sylvatici purpurei verni *C. B.* infusum, contra lumbaginem valere *RITTER. Acad. N. C. Vol. X.*

FABA Offic. Botan. Vicia L. Classis Nat. Papilion:
Germ. Bohnen. Gallis. Fève. Anglis the Bean.
Italis Fava.

VICIA caule erecto, petiolis cirrho destitutis; antiquissimis jam nota temporibus, & edulis, & salubris, etiam in panem coacta fuit: docent Lomentum, Faba-cia, PLINII. Cruda saporem leguminosum habet, qui coctione mitescit. Forma nota est. Flores fabarum subtilissimum halitum habent, etiam caput tentantem, unde adagium. Ex his aqua florum fabarum in officinis. Stipites cum foliis combusti in cineres, dant salem stipitum fabarum, acrem, alcalinum.

USUS MEDICUS. Fabas pectori amicas ad tussim laudat DIOSCORIDES. Farina inter farinas resolventes recipitur, quæ & sicca, vel in cataplasma cocta adhibetur. Aqua florum fabarum cosmeticum in scopum domicellis in usu est; aqua ex tota planta, multis aliis ex siliquis, contra calculum arcana: an satis certa fide? narrant tamen BARTHOLINUS, GESNERUS. Sal, communes salis alcalini dotes, & utiles, sulphure haud enervatus, possidet. Salis vero enixi naturam in officinis potissimum habet.

LENS. Offic. Botanicorum Cicer. Class. Natur.
Papilion: Germ. Linse. Gallis Lentille. Anglis
Lentils. Italis Lente.

CICER foliolis integris, stipulis indivisis; semen dat, quod ex duobus segmentis sphaericis compositum, durum, politum, obscure flavum, aut rubicundum,
aut

aut nigricans. Minutulum legumen solis pauperibus in antiquitate relictum fuit, licet semper summis placuerit Philosophis. Elephantiasim, cancerum, a diuturniori ejus usu inducta, relinquere GALENUS, DIOSCORIDES, epilepsiam alii.

USUS MEDICUS decocti primi lentium, ab Arabum traditione ad nos, in plurimis morbis vulgo multus, præcipuus in expellendis variolis. Sunt qui rideant, sunt qui probent. Farina, ut farina fabarum, resolvens. Infusionem lentis palustris pro infallibili contra icterum secreto habet RAJUS.

LUPINUS *Offic. Botan. Classis Natur. Papilion.*
Germ. Feigbohnen. Gallis Lupin. Anglis the
Lupin. Italis Lupino.

LUPINI *calycibus alternis, appendiculis lateralibus nullis: semina, officinalia, majuscula, orbiculata, non nihil angulosa, compressa, una parte cava, foris albidula, intus sublutea, & perquam amara, coctione mitescencia aliquantulum, olim edulia fuere, hodie vero e re cibaria expulsa solis officinis relinquuntur.*

USUS MEDICUS internus multis suspectus ex AVERRHUIS opinione, & observatione *Sim. PAULI*. Externus multus in tumoribus, contusionibus, farinæ cum aceto, oxymelle simplici, composito, in cataplasma coctæ. In gangræna itidem extollunt Medici, & Chirurgi in lixivio coctam, additis scordio, croco, aceto.

PHASEOLUS *Offic. & Botan. Class. Nat. Papilion:* *Germ. Welsche Bohnen. Gallis Haricot. Anglis French Bean. Italis Fagivolo.*

PHASEOLI *caule volubili, leguminibus pendulis, compressis, torosis, semen, formam fabarum, sili-*
 quas

quas nec adeo crassas, nec lanugine obductas, in acumen desinentes, habet. Nutrimentum idem, ac fabæ, concedit, & quidem mollius.

USUS MEDICUS nullus. In lithiasi tamen LINNAEUS.

PISA. *Off. Botanic.* Classis Natur. Papilion: *Germ.* Erbsen. *Gallis* Pois. *Anglis* Peas. *Ital.* Pisello.

PISA *Stipulis crenatis*: Subrotunda hæc semina in usum alimentarem adhibita, fabis præferuntur GALENO, quod minus flatulenta sint.

USUS MEDICUS nullus.

VICIA. *Offic. Botan.* Classis Natur. Papilion: *Germ.* Wicken. *Gallis* Vesse. *Anglis* Vetch or Tare. *Ital.* Vezza. s. Veccia.

VICIAE *filiquis sessilibus, foliis retusis, late-scentibus*, semina, difformiter globosa, nigra, ingrata, pécudum non hominum jam GALENI tempore pabulum, ni premeret annonæ caritas. Hodie in usus alimentares nunquam adhibentur.

USUS MEDICUS vix ullus. In Anglia nutrices incoquere puerorum potui, ad variolas, & morbillos expellendos ALLEYNE.

Plurimi his adhuc Fœnum græcum, Papaver, Linum, Cannabim, Sesamum, & alia adnumerant, sed quod in usus alimentares non amplius adhibentur, & ex hac classe omnia non sunt, suis dicentur capitibus.

Lathyrus tamen *esculentus* aut Botanicis *sativus*, melius *Cicerula* dictus Tergestinis, et Forojuliensibus in cibum cedit.

OLERA.

OLERA.

Ab alendo, quod oleribus alerentur homines, antequam fruges, & carnes essent. ISIDORUS, PLINIUS. Est in his incredibilis sæpe vis urinofisalis Betæ, Brassicæ, Atriplicis testimonio, in aliis tamen acidi ut in sequente.

ACETOSA *Off. Botanicorum* Rumex L. *Clafs.*
Pauci. flam. Germ. Sauerampf. Gallis Oseille.
Anglis Sorrel. Italis Acetosa.

LAPATHUM *acetosum, sexu distinctum, foliorum sagittatorum hamis brevibus.* HALL. Acetosa latinis, Græcis oxalis, in utraque lingua ab aciditate dicta, plures habet species, quarum tamen tantum duæ in usum culinarem & medicatum veniunt, scilicet: longifolia & rotundifolia. Juscula cum acetosa fiunt gratissima, & facta ad manducandas carnes, pisces, ova, quæ inde gratiam acquirunt, nostris in mensis usitatissima sunt. Tota planta officinalis est; folia, radix maxime, & semen. Recentis folia grate acida, adultæ stupefacientia, senis effœta radix.

USUS MEDICUS in omnibus morbis, ubi humores soluti in putredinem vergunt, in febribus acutis, biliosis, putridis, in scorbuto putrido, diarrhœa, dysenteria, biliosis, eximius: imo in scorbuto cum dissolutione humorum putrida, rancida, sero lactis cum aliis incoctæ plantæ fere specificus. Miscendo acetosam & cochleariam etiam simul crescentes, in jusculis avenaceis, sese curare a scorbuto Grænlandos, author est BARTHOLINUS. Scorbuticos, dum inter alimen-

Crantz M. M. T. I. B ta

ta immifcerentur folia acetofæ, quam plurimos curatos, in *Nofocom. Paris.* GEOFFROY. Folia fub cineribus in proprio humore cocta, macerata, ad maturandos abfceffus laudantur. Radix acetofæ, ut etiam femen, non adeo acida, quam roborantia, in alias indicationes adhibentur. Exficcata radice infufum rubellum eft, inftar clareti, quod multis in fcopum diæteticum magni habetur.

PRÆPARATA. *Conferva, Aqua, Syrupus.* Aqua proferibi poffet.

APIUM palufre *Off. Botan.* Classis Natur. Umbelliferarum. *Germ.* Eppich. *Gallis* Ache. *Anglis* Smallage. *Italis* Appio.

APIUM *foliis caulinis cuneiformibus*, in menfis non adhibetur, utpote jam veterum teftimoniis fufpectum, fed cultura manfuetum apium fit; id dulce, feu *Celeri* Italorum vocant, unde plurima veterum loca etiam pugnantia pateant. Dicit GALENUS apium inter cætera familiariffimum effe, ori, ftomachoque gratiffimum: apio gratiam vulgo effe, & in condimentis gratiam habere PLINIUS; fed & idem apium defunctorum epulis feralibus dicatum fteriles reddere mares, fœminasque, & comitiale morbum inducere, ex aliis fcripfit; unde plantæ laus, & infamia. An recentis radice, ob vaporofum principium, cerebro, & nervis inimicum, ufus internus fufpectus? Officinæ habent radice inter V aperientes; femina quæ parva, gibba, gryfea, inter IV. calida minora.

USUS MEDICUS totius plantæ diureticus, incidens, etiam infarctis pulmonibus cum melle proficiuus: Radice idem. Succus plurimis experimentis in deter-

detergendis ulceribus mirabilis, vulneribus utilis, unguentis ad Cancrum adhibitis, chirurgis multis additus. Semina radicibus magis aromatica eundem fere usum habent. Planta apoplecticis; epilepticis, vertiginosis noxia habetur LINNAEO.

BETA *Offic. Botanic.* Classis Natur. Incomplete-
tarum. *Germ.* Bete, Bisse. *Gallis* Poirée. *Anglis* Beets. *Ital.* Beta v. Bieta.

Olus hoc in hortis cultum satis molle, ut alia mensis adhiberi posset, ut a veteribus etiam adhibitum fuit. Meminit GALENUS cujusdam edulii ex lente, & beta concinnati, quod non sanis modo, sed etiam ægrotantibus exhibebat HERACLIDES TARENTINUS. Hodie albæ folia, & costæ in mensas recipiuntur; rubræ cauliculi elixi condiuntur, nec ultimum locum inter bellaria habent. Cæterum plures betæ species sunt, est enim alba, rubra vulgaris, & beta rapa dicta.

USUS MEDICUS solius fucci betæ, semper aqua temperandi, errhinus.

BRASSICA. *Off. Botan.* Classis Naturalis Crucifor: *Germ.* Kohl. *Gallis* Chou. *Anglis* Cabbage and coleworts. *Ital.* Cauli, & caolo.

BRASSICA capitata rubra C. B. femina officinis largitur. Inter hortensia olera principatum omnium consensu obtinens Brassica, plures, culinibus usitatas & salubres species exhibet; capitatam, non capitatam, viridem, fuscam, crispam cæruleam, albam; est etiam, quæ ex florido caule cauliflora dicatur, sicut ex tumente caule, caulo-rapa.

Veteribus sacra, & adorari solita, a maximis laudata Philosophis est; CATONI pro universali medicina habita, etiam VARRONI contra pestem auxilio fuit. Nihilominus id tenendum, omnium brassicarum decoctum funinopere fœtere, statim putrescere; educit etiam experimentum magnam copiam salis alcalini volatilis, & ex capite mortuo salem alcalinum fixum, ut inde, quibus conveniat, quibus exhiberi non debeat, haud obscurum sit. Officinæ asservant solam brassicam rubram, & semina.

Ex Brassica *radice napi* panem confici posse sapidum, nullam corpori molestiam inducentem, dum hæ radices cortice abjecto, exsiccantur, exsiccatae in farinam moluntur & addito fermento in panem farina cogitur & excoquitur, in Vol. IV. *Collect. Francon.* 1759. docet GLASSER.

USUS MEDICUS in causa acida utilis. An inde intelligitur, cur laudetur in scorbuto? in podagra? ebrietate? cur conferat raucis, asthmaticis, hydropicis? cur sit vulneraria, etiam antiphthifica? Empiricum decocto brassicæ curasse ulcus sinuosum, quod ab aliis curari non posset MAUR. HOFFMANNUS. Nonne decocto admodum saponaceo, alcalescente, sordidum deplorabatur ulcus, & in conditionem vulneris redigebatur? Præterea brassicam in ulceribus, & lepra vino incoctam admodum utiliter adhiberi reliquit CAMERARIUS. Externe folia bubonibus & anthracibus cum oleo raparum feliciter imponi DIEMERBROECKIUS. Scopo maturante, emolliente, cocta in cataplasmatibus consistentiam, adhiberi possunt iisdem, vel aliis tumoribus. Foliis brassicæ infantum tinea laborantium capita teguntur; calefacta etiam folia locis cantharidibus vexatis applicantur. Hydro-
picam

picam potu muriaë brassicæ conditaë curatam etiam legimus.

CHÆROPHYLLUM. *Off. Botan.* Classis Naturalis Umbellifer. *Germ.* Kerbelkraut. *Gallicis* Cerfeuil. *Anglis* Chervil. *Italics* Cerefolio.

CHAEROPHILLUM *feminibus nitidis, ovato-subulatis.* Olus suaveolens, & sapidum, ori gratum, ventriculo conveniens, estur in acetariis crudum, in brodiis incoctum; exsiccatum vix multas vires retinet, sed in prunas ardentes injectum, ut nitrum fulgurat.

USUS MEDICUS ab omni antiquitate jam multus; nam licet nec hodie certum, an chærophylum nostrum **DIOSCORIDIS** sit Gingidium, aut Scandix, quanquam illico **LINNAEUS** scandicem nominaverit, tamen sub ipso jam chærophylly nomine multæ laudes inveniuntur. Chærophyllo canceratis mederi, ex aqua mulla pituitam resolvere, urinam, & menstrua pellere, tritum cum axungia vetere parotidas discutere, adhæc succum potum sanguinem ob casum, percussione, vel contusione, extravasatum, certo experimento discutere, dixerunt. Sunt qui ad tumores duos discutiendos, ad inveterata cutis mala, impetiginem, lentiginem, scabiem, laudent succum sero lactis dilutum, matutino tempore in lecto haustum.

Vis solvens in morbis hypochondriacis, & melancholicis utilis, constanti experimento deprehensa est. Succum cum nitro, & syrupo V. rad. aperientium in qualibet hydropisi maxime proficuum, quarta quaque hora assidue sumptum, expertus **GEOFFROY**; quin addit, hoc si medicamento non curetur hydrops, vix alio

sanari. Decoctum ad dolores puerperarum posthumos ex grumoso sanguine exortos ETMÜLLERUS, & expertus laudo, & omnes puerperas jusculis solis ex chærophyllo tractatas nulla alia medicina indigere affirmo. Laudatur adhuc ad hæmorrhoides, obstructions, renum vitia, vertiginem. Sed an non tentandum, an diuturno usu medeatur cancriosis? nullum est in experimento periculum.

CICHORIUM *Off. Botanic.* Classis Naturalis Composit. Semiflosculosarum. *Germ.* Cichorienwegwart. *Gallis* Cichorée, *Anglis* Succory. *Ital.* Cicoria.

CICHORIUM *foliis pinnatis, pinnis triangularibus, dentatis.* Duplex est, fativum, & sylvestre. Prius magis culinis inserviens, sapidum *œgis*, posterius acre, saponaceum, amarum *πικρὸς* veteribus, magis officinis adhibetur.

USUS MEDICUS totius plantæ in hepatis, lienis, ac viscerum abdominalium obstructionibus eximius, sapientum ventribus amicus. Curavit icteros satis pertinaces, & difficiles solo harum plantarum decocto meracissimo, larga exhibito copia, *Illustriss.* L. B. van SWIETEN. Diarrhœa bono est signo. Succo cichorei condensato vetulam ictericam, aliis nihil proficientibus, curatam vidit a MOENICHEN; jusculis cichoraceis, in prima mensa haustis, melancholia hypochondriaca profligata est, RHODIUS; solo foliorum usu, in acetariis comestorum, diuturnas & pertinaces febres intermittentes domitas, GEOFFROY. Radicem in febre hectica laudat CRATO. Novissime specificum in hypochondriacis, cachecticis, hecticis & febre lenta laborantibus habet, qui omnes fru-

fructus in his damnat, ROEDDER; an casto utrumque iudicio? Cichorium podagræ opponit SPIGELIUS.

PRÆPARATA. *Aqua* stillatitia cichorei non magni usus. *Extractum* tota vi plantæ gaudens. *Syrupus* de cichoreo bonus. *Syrupus* de cichoreo cum *Rheo* compositus, non adeo concinnus, pacate tamen alvum infantibus subducens, ad II. III. IV. cochlearia exhibitus. *Radix condita* non satis necessaria.

ENDIVIA, seu SCARIOLOA *Offic. Botanic.*
Cichorium. Classis Natur. Compositar. Semiflosculosar. *Germ.* Endiwien. *Gallis* Endive ou Scariole. *Anglis* Endive.

CICHORIUM *foliis integris, crenatis*, præcedentis species a nonnullis habetur, ab aliis, ut RAYO, distinguitur, & hujus adhuc tres differentiæ, latifoliæ, angustifoliæ, crispæ, recensentur. Culinis, & officinis adhibentur. Officinalia semina, similia feminibus cichorii, IV. feminibus frigidis minoribus adnumerantur.

USUS MEDICUS recentis plantæ ac cichorii idem.

PRÆPARATA. *Aqua* endiviæ inutilis, endiviæ *Syrupus* bonus.

LACTUCA *Offic. Botanic.* Classis Natur. Compositarum Semiflosculosarum. *Germ.* Salat, Lattich. *Gallis* Laitue. *Anglis* Lettice. *Italis* Lattuca.

LACTUCA *fativa* est lactuca officinarum. Lactucarum plurimæ hodie species in mensis coluntur; est

enim lactuca non capitata, capitata, Romana, maxima, Aufriaca, variegata T. &c. In acetariis crudum, in jussulis elixum, medicis usibus salutare deprehensum hodie olus, antiquitati modo celebratum, modo vituperatum fuit. Mortuorum cibo relictum, & inferis foliis usitatum, AUGUSTUM tandem percuravit. Eunuchion primo Pythagoreis dictum, tum PLINIO, RAJO; an recte confirmatum? Habemus in officinis semina parva utrinque acuminata, oblonga, compressa, coloris cinerei. Habemus etiam aquam stillat. Lactuca agrestis non est adhuc officinalis.

USUS MEDICUS ob vim solventissimam, & leniter pacantem, eximius. GALENUM multum ab hac planta beneficii in juventute, & senectute percepisse habemus; dum enim assidue os ventriculi bile effervescente doleret, se lactuca levatum; tum in senecta studiis exhaustum, & continuis laboribus maceratum, dormire non potentem, a lactucis iterum se refocillatum reliquit. Phreniticum liberaliore usu se curasse DURETUS affirmat. In ficcioribus alvi constipationibus, hypochondriacis, & melancholicis, magna copia ingestæ, ut blande alvus solvatur, magni sunt usus. Hypochondriacum malum usu lactucarum solutum in *Ephem. N. C.* habetur; & his in casibus succus expressus, vel ipsa planta ad libras in sero lactis cocta, expressa, cum motu corporis, frictionibus abdominis, hodie frequenter sumitur. Semen inter quatuor semina frigidiora numeratur. Aqua inutilis est.

MALVA *Offic. Botanicor.* Classis Natur. Columniferarum. *Germ.* Pappeln. *Gallis* Mauve. *Anglis* Mallow. *Ital.* Malva.

MALVA *caule erecto, foliis fere palmatis, obsolete serratis.* In re alimentaria non exiguum olim usum
hoc

hoc olus, quod jam eviluit, habuit, ut id omnia testantur veterum monumenta, tum etiam celebratissimum apud *ATHENÆUM* medicamentum, sitim famemque sedans ex malva, & asphodelo compositum. Adjecta malvæ, doloris mitigativæ, omnimorbæ, omnibonæ, epitheta usum medicum satis confirmant.

Plurimæ hujus species sunt, quæ fere promiscue in officinis usurpentur. Habemus radicem, folia, flores, semina. Flores tamen ex eadem planta vulgari non sunt, sed ex Malva arborea, seu rosea folio subrotundo C. B. exactius Alcea foliis sinuato angulatis L. Inter IV. herbas emollientes planta recensetur.

USUS MEDICUS ratione virtutis emollientis, inviscantis, & lubricantis, certus. Unde duram alvum, vel tardam movet, acrem excoriatam sopit, urinæ ardorem & acrimoniam mitigat, etiam inflammationes & spasmodicas constrictiones tollit, doloris mitigativa, per os assumpta, per anum injecta, externe etiam applicata. In constipatione, dysenteria, affectionibus urinariis, stranguria, dysuria, tum & in calculosis, ubi motus calculus est, utilis; tum in pectoris morbis, tussi ficca, acri, convulsiva, in pulmonis, renum exulcerationibus, phthisi, in intestinorum aut aliarum partium inflammationibus, prodest. Ipse **FORESTUS** a gravissima dysuria decocto malvæ convaleuit. Dosis Manip. unus. Mulier pro iliaca desperata habita, aliis nihil juvantibus, juscule malvæ quotidie assumpto restituta est, apud *eundem*. Foliorum malvæ fervidum infusum, momento spiritus vini temperatum egregium ad erysipelas remedium est. Potest etiam instar potus Thee sumi. Dosis ad libr. aq. manip. semis.

PRÆPARATA. *Conserva* ex floribus malvæ simplicis in iisdem, maxime in tussi, phthisi, renum calculosis vitiis, laudata. *Conserva* malvæ arboreæ vim adstrictoriam habet.

PETROSELINUM vide de Diureticis.

PORTULACA *Offic. Botan.* omnium. *Classis* Pauci-flam. *Germ.* Bortzelkraut. *Gallis* Pourpier. *Anglis* Purslain. *Ital.* Porcellana.

PORTULACA *foliis cuneiformibus, sessilibus;* in mensis plurimis in regionibus cognita, nobis in officinis fere tantum habetur; veteribus nota, forte tamen cum alia confusa *DIOSCORIDI*, & *PLINIO*. Frigidi, & aquosi temperamenti esse, & paucæ participem austeritatis *GALENUS* rectius pronuntiavit. Succulenta, & mucilaginosa tota, succum facile largitur, spissum, acidum spirantem, salinum. Ex decocto sal nitro similiseductus fuit sæpius. Semen parvum, ex rubro nigrum, inodorum, durum, sub dentibus crepitans, saporem habet leniter ficcantem.

USUS MEDICUS in febribus æstivis, biliosis, inflammatoriis, cum sero lactis decoctæ portulacæ, optimus; ad erosiones partium cum febre, ubi acrimonia demulcenda, humorum temperandus motus, conveniens; etiam in dysenteriiis biliosis laudatus; mucoso enim suo lentore acria inviscat, acido suo putredini resistit. Succum in calculosa dispositione utilem, syrupum stranguriæ proficuum, multi habent. Seminis non adeo certa fama fuit, nuper tamen tum semen tum planta contra tineam specifica inventa sunt.

SPI-

SPINACHIA, SPINACIA. *Offic. Botan.*

*Classis Natur. Incomplet. Germ. Spinat. Gal-
lis Epinars. Anglis Spinage. Italis Spinazo.*

SPINACIA *semine spinoso.* Molle sed insipi-
dum olus, aromatibus temperatum, plurimis in regio-
nibus multum in usu est, facilis digestionis, pauci
nutrimenti, alvum emollit.

USUS MEDICUS nullus.

His adhuc alia olera addi possunt, ut blitum,
borrago, buglossa, fummitates lupuli, pimpinella
sanguisorba, mercurialis &c. quæ, quoniam non
adeo hodie in usu sunt, in sua singula capita di-
gesta sunt.

RADI.

RADICES.

DAUCUS *Offic. Botanic.* Caulis Classis Natur. Umbelliferarum. *Germ.* Mohr Ruben. *Gallis* Carotte. *Anglis* Carrot.

CAUCALIS *involucris pinnatifidis* duæ species sunt, sylvestris, & hortensis, prior medicinæ, posterior alimentis magis inservit. *Officinalia* semina ex viridi fusca, villis eminentibus, & quasi pilis circumdata, pediculorum forma, aromatica, stimulantia, subamara, fere acria, in scopum carminativum, diureticum, laudata, recensentur inter semina IV calida minora. Radix alimentis adhibita anti-acida, pinguefacit, ARBUTNOT *Practical Rules of Diet.*

VSVS MEDICVS. Radicis recentis succus melle remixtus ad aphthas extollitur; succus excoctus in tussi infantum & phthisi valet, SCHOBERS. Seminibus vis lithontripica a plurimis adscribitur, per casus etiam HELMONTIO, & *Ephemeridibus* N. C. confirmata. Exhibentur in pulvere ad dr. semis, I. bis, vel ter de die sumendam, infunduntur ad unc. I. II. Radicis promiscua & non limitanda dosis est, cum inter umbelliferas maxime imbecillis sit.

NAPUS, NAPUM *Offic. Botanicor.* Brassica, Classis Natur. Crucifor. *Germ.* Steck-Ruben. *Gallis* Navet. *Anglis* Navew. *Ital.* Napo.

BRASSICA *radice caulescente, fusiformi.* Præcedenti dulcior, & gratior cibus, antiquitati etiam multum memoratus fuit.

USUS

USUS MEDICUS potissimum feminis est, quod in officinis asservatur. Estne vis in semine napi antidota? Napi minores, nigricantes, raspatos, cataplasmatibus forma applicatos, arthritidem fugasse, CHEVALIER *Recueil periodique d'observations de Medicine, de Chirurgie, & de Pharmacie* T. I.

PASTINACA *Offic. Botan.* Selinum *Classis* Natur. Umbelliferarum. *Germ.* Pastinack. *Gallis* Panais. *Anglis* Parsnep.

SELINUM *foliis pinnatis, lanceolatis, basi semitrilobis*, in sylvestrem, & sativam a DIOSCORIDE distinguitur. Sylvestris in medicina sativa longe efficacior habetur. Radicis cortex ex fusco flavescens, carne alba, odoris aromatici, saporis similis, non ingrati. Semina etiam officinalia, magna, plana, margine foliaceo cincta, odorata.

USUS MEDICUS aliquando in jussulis medicatis scopo resolvendi, abstergendi, & diuretico, quas vires habere videtur; utiliter exhibetur infusa, vel vasis clausis leniter cocta radix. Semina in eodem usus, ac semina dauci laudantur, cum succo glycyrrhizæ in pilulas redacta ad calculum, & vesicæ ulcera valent. Suntne annosæ radices venenatæ? virulenta ab his symptomata in *Actis Physico-Med. N. C.* vol. VI. DAN. HOFFMANN. Sed erantne vere radices pastinacæ?

RAPA *Offic. Botan.* Brassica L. *Classis* Natur. Crucifor. *Germ.* Ruben. *Gallis* Rave. *Anglis* Tournep. *Italis* Rapo.

BRASSICA *radice orbiculari, carnosa*; ab omni tempore magnum in re alimentaria, & medicina usum ha-

habuit, vario sub nomine designata. Rapum, & napum, ut ut DIOSCORIDES distinxit, conjunxit iterum GALENUS. Non parva raporum gloria est, quod unum in templo Apollinis Delphis dicatum e plumbo, beta una ex argento, & raphanus ex auro, ordine quasi dignitatis in cibis. Ut olim, ita & hodie multum mensis adhibentur rapæ; sed flatulentæ sunt experimento BOYLEI; hinc alunt quidem, sed inflationem pariunt, DIOSCORIDES. Cymæ pro mensis abjiciuntur, licet olim adhiberentur; nobis solæ advocantur radices.

USUS MEDICUS. Decoctum raparum non decorticatarum, etiam succus expressus addito melle despumatus, incomparabile dat remedium contra omnia oris ulcera, maxime vero aphthas; tum & contra pulmonis infarctus deterfiva, & antiscorbutica vi agens multum præstat. Difficilem respirationem decocto raparum sæpius curavit LANZONI *Acta Phys. Med.* N. C. Vol. I. Tussis pertinacissimas CRATO; exsiccatarum raparum brodio infantum tabem IDEM asserente HOFFMANNO. Externe in lacte coctas, & in emplasticam formam redactas, locis podagricis calide applicatas, doloris sedativas habent CRATO, FORESTUS, & alii. Decoctum in tenesmo, & diarrhœa infantum contumaci cum butyro, oleo amygdalarum dulcium, in clysmate injectum, præsentissimam opem sæpe tulisse Fr. HOFFMANNUS *de præstantia remediorum domesticorum*. Aphrodisiacæ rapæ non sunt, licet ex DIOSCORIDE, GALENO, exscribant multi. Oleum etiam, in quo tantillum sacchari solutum est, cum syrupo convenienti ad aphthas valet.

RAPHA-

RAPHANUS *Off. Botan.* Classis Naturalis
Crucifor: *Germ.* Rettich. *Gallis* Raifort. *An-*
glicis Radisch. *Italis* Rafano.

RAPHANUS *siliquis teretibus torosis biarticulari-*
bus. Maximus antiquitati raphano honos fuit, *MO-*
SCHIONE, *PLINIO* authoribus; nam & phthisim
cordis, morbum olim Ægypto familiarem, ignotum
nobis, curavit, & in templo sacratus fuit.

Fabula narratur, sacros ab Apolline Delphos

Omniibus hunc aliis præposuisse cibis.

Ex auro, ut raphanum sacrent, pondere betam

Argenti, plumbum rapa fuisse ferunt.

Sed & brassicam *ARISTOTELES* vocavit raphanum.
Comeditur cruda aliquando radix & cocta: acrimonia
in cortice maxima est, similis ac in aliis antiscorbuti-
cis plantis; & licet hæc coctione multum perdatur, il-
lud tamen sacchareum, & dulce quod rapis inest, &
peculiari arte saccharum sal nativus raparum esse de-
monstratur, constanter deest raphano.

USUS MEDICUS, antiscorbuticus, incidens, ape-
riens, diureticus. In causa tenaci, frigida, mucosa,
cerevisiis, vinis medicatis, injicitur in taleolas dissecta
radix tota, vel solius radice cortex; sed etiam pressus
succus in scorbuto lento, acido, tussi, asthmate, rauce-
dine, ischuria datur; ita raucedo pertinax raphani sy-
rupo curata: asthma siccom, convulsivum, raphani esu
sublatum, in *Ephem*: N. C. & de aliis morbis alia
apud varios exempla sunt. Extemporaneo experimen-
to ex radice in tenues lamellas secta, intersperso inter
singulas lamellas saccharo, syrupi species habetur, ad
eamdem mala utilis; utilis itidem cum sale muria. La-
mellæ ipsæ recenter sale aspersæ, applicatæ corpori, ru-
befa

beneficientes sunt, ischiadicis proficuae, TABERNAE-
MONTANUS. Folia contusa, cataplasmatibus forma
applicata, dolores, & tumores frigidos artuum tollunt.

RAPHANUS RUSTICANUS *Off.* Cochlearia *Botan.* Classis Naturalis Crucifor: *Germ.* Meerrettich, Krain. *Gallis* Raifort sauvage. *Anglis* Horfe Radisch.

COCHLEARIA *foliis rad. lanceolatis crenatis caulinis incis;* pro ciborum condimento, contusa, rasa, momento vini aceti adjecto, edendis carnibus, piscibus, hinc inde adjungitur; praecedenti longe mordacior, radix officinis armoracea audit.

USUS MEDICUS praecedenti in iisdem morbis efficacior. Cerevicias, vina medicata antiscorbutica, fere semper ingreditur: in hydrope multum laudatur; & ipsa arthritis hoc quoque curata est, in *Ephemer.* N. C.

RAPUNCULUS *Off.* Botan. Classis Naturalis Fructiflorarum. *Germ.* Rapunzel. *Gallis* Réponse. *Anglis* Rampions. *Italis* Raponzolo.

RAPUNCULUS *foliis imis cordatis, superioribus angustis, spica cylindrica, longissima;* in acetariis recentes radices adhibentur, caeterum non adeo magni usus. Aliæ species plurimæ etiam edules sunt.

USUS MEDICUS, quod nec in officinis recipiatur, vix ullus.

SCORZONERA *Off.* Botanic. Classis Naturalis Compos. Semifloscularum. *Germ.* Schlangen-Kraut, Habewurtz. *Gallis* Scorzonaire, Cercifi. *Anglis* Scorzonera Viper's grass.

SCORZONERÆ *caule ramoso, foliis amplexicaulibus, integris, serratis;* in alimentis multum adhibita

ta

ta radix, magni semper in medicina facta est. Oblonga est, carnosa, variæ crassitie, foris nigra, intus albissima, fracta lac fundens, cremoris lactis consistentia, saporis subdulcis, cum leni adstrictione & aromate. Nutrimentum demulcens optimum concedit incocta jusculis, condita in acetariis; non exacte sub fabulo asservata adulta, effœta esse solet.

USUS MEDICUS demulcens in morbis ex acrimonia humorum oriundis, etiam podagricis, ARBUTNOT. l. c. Decocta ex hac radice frequentissima unc. semis cum aliis, unc. unius, vel & unc. duarum dosi, dum sola datur. Laudatur iterum scopo solvente morbis hypochondriacis utilis, sed tunc ad lib. præscribi debet cocta, & expressa. Succus expressus decoctioni præferendus est ita, *Cl. ARBUTNOT. Practical Rules of Diet.*

PRÆPARATA. *Aqua stillatitia, Radix condita, ad quid?*

SISER. SISARUM *Off. Sium VANROY.*
Class. Natur. Umbellif. Germ. Zucker-Rüblein.
Gallis Chervi. Anglis Skirrets. Italis Sisaro.

SII *foliis pinnatis, floralibus ternatis; radices, exiguæ, longæ, napiformes, TIBERIO* multum adamatæ, mensis adhuc hodie plurimis in locis magis, quam quidem officinis, celebrantur; assumuntur coctæ, in pulvem redactæ, assatæ, etiam in acetariis conditæ. Saccharum inde tentatum MARGGRAFIO *Acad. de Berlin.*

USUS MEDICUS vix multus, aperiens, vulnerarius tamen.

TRAGOPOGON *Off. Botan. Classis Naturalis*
Compositar. Semiflosculos. Germ. Braunbocks-
bart. Salsifis. Gallis Serfisi. Anglis Goats-Beard.

TRAGOPOGON *foliis integris, strictis, calycibus florem superantibus. Scorzonera* toto habitu si-
Crantz. M. M. T. I. C milis

milis radix, in usum alimentarem, & medicum, eodem modo ut illa adhiberi potest, & adhibetur.

USUS MEDICUS idem.

His jam etiam radices bulbosæ addi possent, ut porrum, cepa, allium, tubera &c. Sed, & hæc in alia capita digesta sunt. Dicit tamen adhuc de cicutaria debet.

CICUTARIA PANNONICA. CLUS.
CHÆROPHYLLUM Botan. Classis Natur. Umbellif. Viennensibus Peperlein.

CHÆROPHYLLUM caule lævi, geniculis tumidis, radice turbinata, carnosæ: jam olim industrius CLUSIUS in hortis, & herbis Viennensis agri locis prodire, & novo vere succulentas radices cum novellis foliis in foro venales reperiri, coqui etiam cum oleo, aceto & sale, tum primis mensis inferri, prodidit; quam vero salubri cibo! ipse se nescire fatetur. Quin frequentem eius usum non sine noxa esse, & capitis gravedinem, doloremque sibi attulisse affirmat; suspectæ radices, hodie, tempore quadragesimæ cum oleo coctæ adduntur iusculis; coctæ vel crudæ acetariis.

USUS MEDICUS, quantum scio nullus, ni quod etiam certus noverim, hoc anno 1763. plurimam plantæ tenerioris vim officinis nonnullis divenditam, in extractum coactam fuisse, & pro Cicutæ extracto tam exteris quam nostratibus dispensatam. An jam mirabile dissonas adeo de extracti Cicutæ effectibus observationes esse? quod si etiam verum sit ex pura hac planta extracta confecta non esse alias murinum foetorem non adeo habitura, inconcussum semper est, adulteratum illud Cicutæ fuisse, nec eam, quam adhibere intentio fuerat, medicinam morbo applicatam fuisse, sicque sæpe medicamenti alicuius laudes Pharmacopæorum ignorantia fugillari.

FRUCTUS.

FRUCTUS.

AMYGDALÆ *Off. Botanic.* Classis Natur. Calyciflorarum *Germ.* Mandeln. *Gallis* Amandes. *Anglis* Almond. *Italīs* Mandole.

AMYGDALUS *foliis serratis, infimis glandulosis;* suas officinis divitias largitur. Duplex amygdalus; dulcis, & amara, iam DIOSCORIDI nota fuit, dulcem enim esui, amaram medicinæ magis aptam esse monuit, ut etiam hodie ex dulcibus non solum puliculæ, placentæ, panes, quos marcios vel marcipanes vocant, conficiantur, sed etiam ad temperandam aliarum rerum acrimoniam, infinita in mensis varietate intermiscantur, saccharo incrustentur. Plurimum alimenti habent. Id quod in amaris amarum, alembicum transcendit volatile, homini innocuum, gallinis, & omnibus fere avibus noxium, vulpibus etiam venenum esse DIOSCORIDES reliquit. Oleum ex amaris pressum non amarum, sed dulce est. Dulcium oleum pressum longe citius aliis oleis pressis rancescit. Rancidum venenum est. Furfures ad detergendas manus commode adhibentur.

USUS MEDICUS in scopum nutrientem obtundentem acrimoniam, relaxantem. Emulsio ex amygdalis dulcibus recentibus, decorticatis, varia spissitudine, ab unc. femis ad unc. unam præscriptis, facta laudatur, acuitur aliquot amygdalis amaris ob saporis gratiam. Oleum recenter pressum, inodorum, & insipidum fere, emollientissimum est, & in illis morbis, ubi acrimonia humorum demulcenda est, crispata, & indurata partes solidæ relaxandæ, acrimonia obtundenda, ut urinæ ardore,

dore, ejus suppressione, dolore nephritico, colico, suppressa puerperis alvo, pectoris asperitatibus, per se, vel aliis junctum, varia in variis casibus dosi, ab unc. I. H. ab lib. semis lib. I. feliciter exhibetur, per os potum, per anum injectum; puerperis per se ad unc. I. sæpius datur, vel etiam jusculis calidis commisceatur; clysmate etiam injicitur.

ARMENIACA MALA *Off. Botanic.* PRUNUS. *Classis Natur. Calyciflorarum. Germ.* Apricosen. *Gallis* Abricots. *Anglis* Apricocks.

PRUNUS *floribus sessilibus, foliis subcordatis.* Fructus fere globosus, etiam sulcatus, intus forisque aureus, carnem magis farinosam, minus succulentam perficis, ossiculum compressum, læve, nucleum non incundum subamarum habet. Crudus, coctus, estur fructus, etiam conditus, exsiccat.

USUS MEDICUS vix multus; est tamen analepticus.

AVELLANÆ NUCES. *Botanic.* CORYLÆ. *Classis Natur. Incompletar: Germ.* Haselnus. *Gallis* Noisette. *Anglis* Haselnut. *Ital* Nucle.

CORYLÆ *stipulis ovatis, obtusis;* in usum alimentarem magis, in medicum minus impenduntur, minus oleosæ, magis compactæ, duræ sunt.

USUS MEDICUS nullus.

AURANTIA MALA *Off.* CITRUS *Botanic.* *Classis Natur. Calyciflorarum. Germ.* Pomerantzen. *Gallis* Orange. *Anglis* Oranges.

CITRUS *petiolis alatis.* In octona loculamenta divisibilis fructus globosus duplex est. Dulcis corticem carno-

carnosum, unam, duas lineas crassum, coloris extus crocei aurei, intus albidus, cum medulla subflava dulci vinosa habet. Amarus subtristi colore flavet, glandulosus magis, odoratior medulla acriori. Prior nostris usibus acetariis, medicis posterior potissimum dicatur, licet promiscue uterque usurpetur.

Ex Citro aurantio in officinis varia habentur; uno: *Flores* admodum odorati. 2do *Folia* aromatica amara etiam oleo grava nuper nostris officinis inducta. 3tio *Cortices* oleo plurimo essentiali foeti. 4to *Caro* succo solvente detergente plena.

USUS MEDICUS hujus pomi in plurima utilis; corticis merito seu ficcatis, seu conditi, in aliam cardiacorum classem relata vis, stimulans, incidens, stomachica, & carminativa in causa frigida. Siccatus in pulvere sumi potest *cortex*, a scrup. semis, uno, ad drach. semis; conditus per taleolas, vel electuarii forma ad unc. unam non limitanda dosi, in morbis ventriculi a laxitate, muco, flatibus; recens cum saccharo contundi, & sic in electuario sumi, aut superfuso spir. vini forma infusi spirituosi, in eadem indicationes dari potest.

Caro aurantium dulcium comeditur sola, vel saccharo condita, grato æstivis caloribus refrigerio. *Succus* solvens hypochondriacis, & febrientibus utilis, his non præscripta dosi, datur illis in sero lactis, decocto hordei ad unc. II. IV. Acidorum succus ad unc. I. II. III. expressus aquæ lib I. immixtus, saccharo contemperatus, potum dat gratissimum ad sitim extinguendam, sanguinis æstum temperandum, maxime in biliosis, & febre putrida laborantibus; hinc etiam ablato

cortice ptisanis secta incoquantur poma aurantia. Est præterea in scorbuto putrido multis probata, nec ingrata medicina. Adhæc pulvis *foliorum* aurantiorum drachmæ semis bis de die dosi nuper in convulsionibus, epilepsia tentatus a Cl. STÖERCK non spernendos in multis effectus edidit, etiam *Illustr.* L. B. VANSWIETEN confirmavit.

PRÆPARATA etiam varia sunt. *Flores conditi* ad tertiam cardiacorum classem vere spectant, ut etiam quæ ex his destillatur *Aqua Naphæ* officinis dicta. De corticibus jam dictum est. Est *oleum* expressum, & destillatum, prius posteriori gratius, valentius; utrumque ad gutt. II. III. V. elæosacchari forma exhibetur; est medicamentum stimulantissimum. Cæterum, & fricando saccharum ad cortices recentes aurantiorum, elæosaccharum egregiæ virtutis, in iisdem casibus utile conficitur. *Syrupus* corticum aurantiorum laudandus. *Essentia* proficua ad gutt. XX. XXX. sola vel aliis juncta. Notari meretur, essentiam aurantiorum ex vini spiritu, summo sub frigore efficacior, quam alio tempore, obtineri, de BERGEN Nov. *Act. Acad. N. C. Vol. I.*

CERASA *Offic. Botan.* Classis Natur. Calyciflorarum. *Germ.* Kirschen. *Gallis* Cerises. *Anglis* Cherries. *Italis* Ceregie.

CERASUS *foliis ovato-lanceolatis.* Cerasorum varix sunt differentix, quæ, crudæ, coctæ, diverso modo præparatæ, in usus alimentares adhibeantur. Laudatissima sunt acidissima, nigra, & quasi sanguineo succo turgidula. Condiuntur pro bellariis; contunduntur pro vino cerasa.

USUS

USUS MEDICUS in morbis chronicis, ubi obstructions resolvendæ, impacta referenda, specificus: melancholicis, atrabiliaris, maniacis, tanta copia, ut diarrhœam inducant non cito supprimendam, sumpta plurimum prosunt, atque hæc curatio raro *Illustr.* L. B. van-SWIETEN fefellit. In ea vero scire juvat maxima dosi exhibenda esse, minus in libris, quam unciis peccari; matutino tempore sumenda, jejuno stomacho, nec fermentescibiles liquores superbibendos; dari etiam cocta posse. Cum jure, ptisanis, pro potu ordinario in febribus utiliter incoquantur; solvunt enim, reficiunt etiam, & ptisanam sapidiorem reddunt. Sed estne nigris vis nervina, antispasmodica, subanodyna, uti LINNÆUS contendit? Nucleus an utilis? Gummi Cerasorum emolliens est, mucilaginosum, inviscans, in aliam indicationem utile.

PRÆPARATA. Cerasa acida, *condita*, acute febrientibus & grata, & analeptica, & utilia, ut & *syrupus* cerasorum acidorum, habentur. *Aqua stillatitia cerasorum nigrorum* satis grata, reficiens. *Spiritus* cerasorum nigrorum ab Helvetis ad nos adfertur: multum deprædicatus, cardiacus, carminativus, is loquelam amissam restituit apud HARTMANN.

CITREA MALA *Offic. Botan.* Classis Natur. Calyciflorarum. *Germ.* Citronen. *Gallis* Citron. *Anglis* Citrons. *Ital.* Citroni.

CITRUS *petiolis linearibus.* Fructus oblongus plerumque, raro globosus, maturus aurei citrini coloris, odoris fragrantis, saporis acris, amari, pulpan habet in varia loculamenta divisam, fibrosam, acidam. Mensis pro condimento inserviunt, flavedo, &

ipsa pulpa, cujus succo carnes, pisces, & alia irrorantur. Succus aquæ fortis vegetabilis species margaritas, corallia, testacea solvit. CHAMBON; oleo inviscatus in calculo utilis. IDEM. vide *Limonia*.

USUS MEDICUS diversarum partium diversus; & in diversas cardiacorum classes redigendus. *Malum* ipsum certius cardiacum excitans, quam omnes lapides pretiosi officinarum. *Pulpa*, ut & ejus succus, in scorbuto putrido, morbis biliosis, plurimum valent. *Cortex* exterior, *flavedo* officinis dicitur, ea oleo stimulante grvida, vino infusa, recens, mirum reficit & excitat, etiam in suscepto miasmate laudata, stomachica est, carminativa.

PRÆPARATA. *Cortex* citri conditus. *Syrupus* de corticibus citri egregiæ virtutis. *Caro* condita non satis noti usus. *Conserva* pulpæ, siti, & putredini adversa; ut & *Syrupus* de acetositate citri. *Aqua* stillatitia citri, aqua stillatitia totius citri utraque laudanda. *Spiritus* corticum in lethargo deprædicatur. *Oleum* citri ad speculum pressum optimum, sed raro in officinis est, oleum citri *destillatum* semper, etiam bonum.

CITRULLI *Offic. Botanicor.* CUCURBITA. *Classis Natur. Incompletar. Germ.* Citrullen. *Gallis* Citrouille. *Anglis* Citrul.

CUCURBITA *foliis multipartitis.* Cucurbitarum hæc species in usum alimentarem, & medicum eodem modo vocatur. Pulpa cruda raro, sæpius cocta sumitur, non multi nutrimenti.

USUS MEDICUS ac cucurbitæ idem, magis tamen ad febrium æstum, & bilis temperandum furorem

rem laudatur. Aquam stillatitiam, qua tuto caremus, arcanam in causa nonnulli habent. Semina etiam inter IV frigida majora recensentur.

CUCUMERES *Offic. Botan.* Classis Natur. Incompletar. *Germ.* Unmurcken. *Gallis* Concombre. *Anglis* Cucumber.

CUCUMIS *foliorum angulis subrotundis.* Noster fructus, qui veterum melo fuisse videtur, fatuus est, aquosus, submucilaginosus, exigui nutrimenti; exiguus, adhuc parum ventricosus, viridis, aceto, & muria conditus acetariis, major jam flavus lactucis dicatur, etiam coquitur, atque in hac re culinarium ingenium variat.

USUM MEDICUM jusculis incocti Cucumeris sanguinem spuentibus ex acrimonia aut dissolutione humorum utilem, indicat succus submucilaginosus, insipidus, refrigerans. In febre hectica ab ulcere pulmonis probavit felici experimento MUZELL in Nosocomio Charitatis Berolini. Pulpam jusculis incoctam febrientibus salutarem proprio experimento docuit RAJUS, jam ante pronunciarat HIPPOCRATES, qui etiam ad ani inflammationes jubet partem cucumeris maturi tritam applicari. Semina inter IV frigida majora recensita, varia dosi ad drach. II. unciam dimidiam, integram, in emulsionibus præscribuntur.

CUCURBITÆ *Offic. Botanicor.* Classis Natur. Incompletar. *Germ.* Kürbis. *Gallis* Curges. *Anglis* the Gourd. *Ital*is Zucca.

CUCURBITA *folio subangulato, tomentoso, flore albo.* Sunt etiam hujus fructus multæ differentiæ,

quæ edules, fatuæ, admodum aquosæ, crudæ haud esulantur; sed variis modis, Italis notis, elixantur, assantur, frixantur, exigui cæterum nutrimenti.

VIS MEDICA demulcens, refrigerans; seminum inter IV frigida majora relatorum usus, & dosis, ut congenerum eadem.

CYDONIA MALA *Offic. Botan.* SORBUS

Classis Natur. Calyciflorarum. *Germ.* Quitten-

Äpfel. *Gallis* Coin. *Anglis* Quince.

SORBUS *foliis rotundis integerrimis, fructu lanato quinqueloculari.* Hesperidum hoc malum aureum, carnosum, umbilicatum, quinque oculis membranosis divisum, semina plurima oblonga, rubicunda recondit. Caro in initio alba, maturitate, & ætate magis fulva, odoratissima, cruda, austera, plerumque coquitur ad usus alimentares, tum demum gratior, ventriculo convenientior. Semina mucilaginis emollientissimæ gelatinis tum in culinis, tum in officinis, ut & mucilagines inferviunt.

USUS MEDICUS. Tyrocnessi rasorum immaturorum, & pressorum *succus* recens, austerus, acerbus, ventriculum subvertit; adultior hanc vim amittit, & summe roborantem acquirit, ut *succus cydoniorum officinarum*: idem *succus saccharo inspissatus*, in syrupum convertitur cydoniorum officinis dictum, in diarrhœis, dysenteriis, utilem. Caro cydoniorum cocta, contusa, & in pulpam per cribrum trajecta, saccharo, aliis etiam aromatibus condita, dat *mivam* cydoniorum *Offic.* egregii in laxitate faucium, ventriculi, & intestinorum, tum angina pituitosa, vomitu, diarrhœa, dysenteria, usus. Habetur etiam *oleum* pro usu externo, aliis acuandum in scopum roborantem.

Semina

Semina eydoniorum vero admodum mucilaginosafunt, interno non nisi in his casibus usu, ubi interior oris, faucium, ventriculi, intestinorum membrana erosa; & omnis mucus obliniens deterfus, dolorificum admodum sensum creat, singultum intolerabilem, dolorem &c. facit, utilia, tum forma emulsionis cum aliis, ad lib. aq. drach. I. exhiberi possunt, clysmatis in unc. aq. VI ad drach. I. Iß addito syrupo diacodio, vel alio. Externe vero in exulcerationibus saturator mucilago valet, ut etiam in fissuris labiorum, papillarum.

CYNARA *Offic. Botan.* Classis Naturalis Compositarum Capitatarum. *Germ.* Artischock. *Gallis* Artichaux. *Anglis* Artichoack. *Italīs* Archioceo.

CYNARA *foliis pinnatis, foliolis oblongis, indivisis, caule spinoso.* In mensis magis, quam in officinis usitatus fructus, tener cum sale, & pipere crudus, adultus coctus, estur; comeduntur vero ex hoc capite partes binæ, squamarum carnosius unguis, & ipse discus. Multi, sed stimulantis alimenti ARBUTNOT L. C.

USUS MEDICUS, licet urinam gravi inficiat odore, vix multus, nuper tamen remedium hydropi conveniens folia caulina Cynaræ laudavit JOURN. *Etrang. Janu.* 1761. Medicinæ vero hic modus est: succi ex foliis pressi & colati, vini Maderani ana partes æquales commisceantur & ante assumptionem concutiantur. Dosis mane & vesperti coch. III. IV. V.

DACTY.

DACTYLI *Offic. Botanicorum* PHOENICIS FRUCTUS. Classis Naturalis Palmarum. *Germ.* Datteln. *Gallis* Datte. *Anglis* Date. *Italis* Dattoli.

PHOENICIS *frondibus pinnatis, foliolis complicatis*; fructus oblongo rotundus, dactyli forma, unde & nomen habet, sed crassior, sole siccatus, ad nos adfertur. Pellicula exterior tenuis, fulva, pulpam melleam gratam, officulo oblongo sulco notato, includit. Mensis, & officinis noti dactyli sunt.

USUS MEDICUS in asperitate faucium, in tussi acri, demulcens, forma decocti ad unc. I. II. Officulorum haud certa fama est.

FICUS, seu CARICÆ PINGUES *Offic. Botan.* FICUS. Classis Incompletarum. *Germ.* Feigen. *Gallis* Figue. *Anglis* Figs. *Italis* Fico.

FICUS *foliis palmatis*. Recens furno, sole exsiccata, passa, in officinis *Carica* vocatur. Major ex flavo fusca, mellea, pinguis; minor gustus suavitate sese commendans, a loco, unde adfertur, Massiliensis simpliciter appellatur. Estur fructus maturus, crudus, ventriculo haud commodus, etiam alvum laxat majori quantitate sumtus; cæterum multum nutrit, & pinguefacit.

USUS MEDICUS demulcens, leniens, incrasans, abstergens, in colica saturnina, exulcerationibus internis, doloribus calculosis, tussi sicca, acri, forma decocti, electuarii, emulsionis. Specificas caricas in morbis hepatis habet LINNAEUS, in phtisi alii. Externe applicatae in lacte coctæ, sub cineribus assatae, etiam

etiam cataplasmatibus intritæ, emolliunt, & maturant; ad bubones pestilenciales jam in sacris laudantur. Gingivis inflammatis apponitur ficus, in gargarismatibus etiam utiliter præscribitur, & apozematibus demulcentibus.

FRAGA *Offic. Botanicorum* FRAGARIÆ fructus. Classis Nat. calyciflorarum *Germ.* Erdbeer. *Gallis* Fraise. *Anglis* Strawberries.

FRAGARIÆ *flagellis reptantibus* fructus ex ovato-acuminatus, carnosus, per maturitatem ruber, quandoque, raro tamen, cereus, dulci vinoso succo gratus, & odoratus, exterius multis seminibus nigricantibus exiguis conspersus est. Inter edulia usus est frequentissimus, & tum sylvestria hortensibus præferuntur.

USUS MEDICUS, & ipsius fructus & plantæ, non infimus. Ipsius *plantæ* quidem vis diuretica, & vulneraria in viis urinariis summopere laudatur: *fructus* solvens in obstructionibus cum vino, momento cinamomi, saccharo, reficiens, analepticus. *Aqua fragorum* in usum domesticum confecta, multum cardiaca, refrigerans æstivis caloribus.

JUGLANDES NUCES *Offic. Botan.* Classis Natur. Incomplet: *Germ.* Nüsse. Baumnüsse. *Gallis* Noix. *Anglis* Walnut. *Italis* Noce.

JUGLANS *foliis subæqualibus, subserratis*; fructum dat, qui Jovis glans veteribus dictus est; an quod adeo sapidus? aut quod in eum fructum tantam natura locavit operam; Præter corticem enim exteriorem satis crassum, viridem, tinctoribus inservientem, putamen ligneum durissimum habet, ut non melius in parente fœtus, quam hic fructus includatur; adhæc com-

compactili operimento bifidas putaminum carinas, nucleum in extremitatibus quadrifidum, lignea intercurrente membrana dividente, natura cinxit. Nucleus immaturus non nimis oleosus est, emulsum masticatus exhibens gratum: adultior siccatus flavescens, difflata aquosiori parte, rancescit, & inflamat, & oleum largitur pressus, pictoribus, quod nitorem diu conservet, magis, quam oleum amygdalarum, laudatum. Quieta arboris atmosphaera suspecta est.

USUS MEDICUS ipsius corticis maturi fructus, aut etiam dissepimenti hodie vix ullus, licet ex his universalem fere medicinam se habere credant multi. Succum corticis exterioris viridis vomitorium esse multi asserunt: ex hoc vitriolum vegetabile conficere docet ETMULLERUS; decoctum ad luem in *Ephem. N. C.* laudatur. Juglandes aridas comestas infallibili eventu tænias expellere Mediolanensibus, *Cl. BEREHNS* reliquit. Folia tumoribus œdematosis applicata certo discutere plus una vice vidi.

PRÆPARATA magis usitata sunt: immaturæ nuces, antequam putamen osseum sub calyce crasso viridi in lignum induruerit, odoris penetrantissimi aromatici, saporis acerbi, distincti, maceratæ condiuntur saccharo, melle, cinamomo, caryophyllis, & aliis aromatibus confixæ: sunt hæ nuces in bellariis, & officinis conditæ. Ex expresso succo viridium fit *Roob dianucum* egregiæ virtutis roborantis. In nonnullis officinis etiam habetur *aqua stillatitia* odoris fragrantis: in nostris non prostat.

Oleum nucum, & vinum alicantinum debito modo sumpta sæpius vermem dictum solitarium expulere experimentis *Cl. PASSERAT de la CHAPELLE Journal*

nal de Medecine Vol. VI. p. 305. vidit eundem effectum
BINET. ibidem Vol. XV.

LIMONIA MALA *Off.* CITRUS L. Clas-
fis. Nat. Calyciflorarum. *Germ.* Limonien. *Gal-*
lis Limons. *Anglis* Lemons.

Varietas est CITRI: contractior fructus, remis-
sius flavescent, & levius odoratus, citreo malo similis,
copiosiore pulpa, & succum uberem, acidiorē
habet, in mensis multum, ut & in medicina utilem.
Pulpa conspersa saccharo manditur: cortices conditi
bellariis adhibentur. Abusus acerbissimi limoniorum
succu colicæ pictonum Indiarum occidentalium causa
est. HUXHAM *de morbo colico Damuniorum.*

USUS MEDICUS in omni causa putrida profi-
cuis, scorbutum, vomitum, singultum a causis putri-
dis sanat: ulcera oris scorbutica instillatæ recentis pomi
guttæ aliquot curant: aqua dilutus succus, saccharo tem-
peratus, morbis acutis putridis duplici ex indicatione
conveniens est, æstum enim compescit, & putredini
resistit. An sit in calculo specificus, multi interrogant:
succum unciarum trium pondere, cum unciis duabus
olei amygdalini dulcis, & sacchari uncia dimidia in con-
sistentiam mellis redactum utiliter in calculosis concre-
tionibus exhiberi video, & nuper solius *limonadæ*, vi-
no sæpe, ne colicam causaret, contemperatæ potu
calculosum Anglum servatum. *The London Chroni-*
cle. Nr. 705. 1761.

Limonum succum salis spiritu pari pondere remixtum,
scorbuticis multis profuisse ZANICHELLII auctoritate
refert CL. MORGAGNI *de sedibus, et causis morborum*
per Anatomen indagatis, Epist. Anat. Medic. XLVII.

ita

ita cum mulier septem ipsos annos uteri hæmorrhagia irritis præsidii omnibus laborasset, bene ac feliciter a se esse perfanatam hoc medicamento: dedisse autem propterea, quia certam quandam scorbuticam in ea sanguinis constitutionem esse conjecerat; expertum autem antea esse, quam profuisset aliis idem illud remedium ore continere, cum scorbutus graviter hoc erosisset. Censeo vero ego, non sine magna cautela, & in os, & in ventriculum acrem hanc medicinam dari posse.

MELONES *Offic. Botan.* CUCUMIS L.

Classis Natur. Incomplet. *Germ.* Melaunen.
Gallis Melons. *Anglis* Melon.

CUCUMIS *foliorum angulis rectis*; infinita varietate, tum ratione magnitudinis, figuræ, saporis, coloris, carnis, & ipsius corticis, variant hi fructus, in gulæ deliciis ob fragrantiam & sapiditatem semper habiti: In regionibus calidis optimi sunt. Omnes GALENI criminatione absolvuntur, humectantes, refrigerantes.

USUS MEDICUS cum aliis horæis communis, solvens, qua in re providentiæ divinæ sigillum agnoscit *Illustr.* L. B. van-SWIETEN, quod æstate, ubi subtilissimi, & aquosi maxime humores de corpore diffillantur, & reliqui inspissantur, similia recte mortalibus exhibuerit, quæ grato refrigerio calidos, exoptata humiditate siccos, & penetrabili aromate languidos recrearent, reficerent, excitarent. Conveniunt etiam melancholicis, maniacis, nec inutiliter dantur scorbuticis. Semina pariter inter IV frigida majora recensita,

ta, in emulsionibus dantur, scopo demulcente in morbis renum, vesicæ, refrigerante in febribus, pervigiliis.

MORA. *Offic. Botan.* Classis Natur. Incompletarum, *Germ.* Maulbeer. *Gallis* Meures. *Anglis* Mulberry. *Italis* Moro.

MORUS *foliis cordatis, hispidis.* Sapientissima arbor, verum thermometrum, duas habet species, colore fructus, & lævitate foliorum distinctas. Utriusque fructus rubo similis, tamen maior, & longior est; hic dum maturus, atro ruber, vinosus, alter albus, fatuus magis, & melleus; uterque alimentis, prior tamen medicinæ magis inservit: de his, ut & aliis horæis, inique multa GALENUS, & ex illo alii somniarunt.

USUS MEDICUS, ut aliorum fructuum horæorum solvens, in iisdem morbis gratus, & efficax. Podagræ pestem abortam ex penuria hujus fructus hyperbolice HEGESANDER: Scorbuto adversari BARTHOLINUS.

PRÆPARATA. *Syrupus, Roob.*

MYRTILLI BACCÆ *Offic. Botan.* VACCINIA NIGRA. Classis Natur. Fructiflorarum. *Germ.* Heydelbeer. *Gallis* Airelle, Myrtille. *Anglis* Whortles.

VACCINIUM *caule angulato, foliis serratis, annuis.* Fructus exiguo rotundo calyce coronatus, ex cæruleo nigricans, dulcis cum siccitate, & stypticitate, edulis Botanicis.

Crantz M. M. T. I.

D

USUS

50 *CARDIAC. NUTRIENT.*

USUS MEDICUS roborans, adstringens. Lethalem alvi constipationem ex decocto, quæ tamen in diarrhœis, dysenteriis eius usum magis confirmet, habent BRESLAVIENSES.

PRÆPARATA. *Syrupus* egregiæ virtutis roborantis in laxitate oris, gingivarum, intestinorum; prodest etiam scorbuto laxo.

OLIVÆ *Offic. Botanic.* OLEA. Classis Natur. Pauci - flam: *Germ.* Oliven. *Gallis* Olives. *Anglis* Olives. *Ital* Olive.

OLEA *foliis lanceolatis.* Glandiformis, immaturus, viridis, decerpitur fructus, muria conditus ad nos adfertur, inter condimenta, & bellaria relatus: probantur turgidulæ, carnosæ, teneræ, virides, saporis oleosi, grati cum amaro, leni aromate; flavescentes iam, aut vero nigricantes, maturiores, ingratae, & in corruptionem tendentes. Officulum ingens. Ex olivis *oleum olivarum* adeo notum. *Omphacium* etiam ex immaturis olivis olim parabatur.

USUS MEDICUS olivarum pro commendando halitu eximius, etiam ventriculo gratus. Est potentissimum solvens medicamentum, hinc spleneticas esse olivas ex observationibus reliquit BRUNNERUS. Oleum emollit, laxat, lenit, acrimoniam omnem contemperat, bonum oleo amygdalino semper præferendum obest tamen oculis illitum, SLOANE *Acad. N. C.* vol. X. Venenis resistit, ut experimenta in Anglia facta docent, sed de his, ut & de oleis, vide ANTIDOTA. Folia oleæ cuniculis exhibita urinam cruentarunt. MAGNOL apud SLOANE, *ibidem*.

PERSI-

PERSICA *Offic. Botanicor.* AMYGDALUS.Class. Natur. Calyciflorarum *Germ.* Pfirschen.*Gallis* Peche. *Anglis* Peaches.

AMYGDALUS *foliis serratis acutis.* Fructus globosus, admodum pulposus, ut etiam proprio pondere subcontundatur, succulentus, secundum longitudinem sulcatus, tenue involucrum, carneum, roseo colore perfusum habet, pulpam albam, palato gratam, vinosam, ossiculum ligneum, inæquale, sulcatum, nucleum includens amarum. In usus alimentares estur crudus, coctus: conditus etiam spiritu vini & aliis, per hiemem servatur. Ex nucleis cum Spiritu vini paratur *Persico*. Venenata hæc mala veteres jam credidere, imo, & inde mortes recensent recentiores, an certæ fidei? monuit COLUMELLA, iam, „oblita nocendi.

USUS MEDICUS solvens. In obstructionibus, in febre acuta biliosa, solatio & sanitati fuere multis, teste *Illustr.* L. B. Van - SWIETEN, decocto hordei incocta, intrita. *Nucleorum* contra vermes non certa experientia est. *Flores* huc non spectant utpote leniter emetici, & purgantes, hos & tenera folia aliquid singulare habere vermibus inimicum. BOULDU.

PRÆPARATA. *Conserva* florum persicorum virtutis purgantis ab unc. semis ad unc. I. *Syrupus* ejusdem virtutis infantibus ad unam, duas, & tres drach. *Aqua* florum persicorum.

PINEÆ, seu PINI NUCES *Offic. Botanicor.*Classis Natur. Incompletar. *Germ.* Zirbelnüß-*lein.* *Gallis* Pignons. *Anglis* Pinkernels or*Nuts.* *Ital.* Pignoli.

PINUS *foliis geminis, primis solitariis ciliatis.* Hoc nomine in officinis veniunt nuclei tenui mem-

brana velati, oblongi, semiretundi, albidii, non maculati, dulces; laudantur in usum alimentarem, & medicum. Multo oleo abundant, ob quod etiam facile rancefcunt.

USUS MEDICUS ut pistachiorum idem, imo antiquior, quod in Æsculapii templo marmorea reperta tabula fuerit, in qua sanguinem rejicientibus ex pectore pinorum nuclei in medicinam præscripti sunt.

Oleum conulorum pini destillatum, quod in officinis non habetur, in stupore, paralyfi, arthritide tum potum, tum inunctum, cum spiritu lumbricorum laudat HAGENDORN *Ephem. N. C. Decad. 2. anno 3.*

PISTACHIA *Offic. Botan.* Classis Naturalis Incompletar. *Germ.* Pimper. *Nus.* *Gallis* Pistaches. *Anglis* Pistichnuts. *Italij* Pistacchi.

PISTACHIÆ *foliis impari pinnatis, foliolis subovatis, recurvis; fructus amygdalis tenuiores, oblongi, duplici etiam putamine cinguntur, exteriori membranaceo, colore primum viridi, arido, cinereo fragili, altero crustoso magis, quam osseo, sub quo adhuc membrana coloris purpurei, quæ nucleum viridem, pinguem, dulcem, palato gratum, subacrem, exhibet, latet.* Eundem in re alimentaria & medicina usum, ac amygdalæ, in bellariis, & hinc inde in emulsis habent: longe vero plus oleosi cum sint, citius corrumpuntur, & rancefcunt: unde ponderosi non rancidi eligendi.

USUS MEDICUS, ubi exhausta corpora reficienda sunt, & præsens demulcenda acrimonia est, ut
in

in valde tussientibus, hæmoptoicis, phthificis, in quibus sanguis suo balsamo plastico destitutus, utilis; forma emulsi ad lib. I. aquæ, XII. XV. recentes fructus, sufficiunt.

POMA *Offic. Botan.* SORBUS *Class. Natur.*
Calyciflorarum. Germ. Apfel nicht Birn. *Gal-*
lis Pomme. *Anglis* Apple. *Ital.* Pomi.

SORBUS *foliis serratis, fructu sphaerico, quinque loculari.* Plurimæ sunt horum differentia, ab omni ævo mortalibus gratissimum semper præbentes alimentum, licet magni nominis medici iniquius ea rejecerint. Considera immensam copiam, ludentium ingentem varietatem, diuturnam horum etiam in seram hyemem constantiam, haud assentiri poteris ideo a summo Numine creata esse, ut amabili varietate, eximia fragrantia, blandissimo sapore, adeo diu perstantia, in perniciem mortales constanter ducant, ut illi quidem voluere. Flatulenta esse verum est; sed flatulencia coctione, assatione corrigitur. Igitur sic præparata debilibus, dum eruda manducantur robustis, exhibenda. Cæterum intemperantiæ magis, quam malæ fructus qualitati inde enata vitia rectius adscripseris.

Succus pomorum fermentatus *vinum* est, non infirmum; dum est recens *pomaceum* dicitur *Cidre*, bis fermentatum *acetum* dat communissimum. A Pomaceo colicam Pictonum induci HUXHAM & BONTÉ viderunt.

USUS MEDICUS. Assatorum pulpa ophthalmiæ convenit; gelatina succo citri, saccharo, momento cinnamomi acuata, gratissimum exhibet etiam ægris ferculum. Matura dulcia, fragrantia, vinosa, dis-

D 3.

secta

secta in taleolas, hordeo, avenæ incocta, gratiorem efficiunt ptisanam in acutis, duplici satisfaciendam; quæ & humorum hic densitati, ibi putredini resistat, indicationi.

PRUNA *Offic. Botan. Classis Naturalis Calyciflorarum. Germ. Pflaumen. Gallis Prune. Anglis Prunes.*

PRUNUS *inermis, foliis lanceolato-ovatis.* Infinita varietate ludunt, mensis, & officinis adhibita matura, siccata dulc-acida, acido-dulcia &c. pruna, seu pruneola. Brignoliensia fructum exiguum, grate acidum habent; majorem Damascena; Moravica dulcissimum, minorem. Cruda, exsiccata, farscta, in vino cocta, esitantur.

USUS MEDICUS ad primas vias humectandas, abstergendas, alvum molliorem reddendam, etiam facilitandam, utilis: decoctum vel jus prunorum alvum emollit, laxat, unde sæpe aliorum purgantium vehiculum est, & ingratum horum saporem temperat, maxime pueris accommodatum, cum fena, manna. In ore detenta acida pruna molestam hydropicorum sitim fallunt.

PRÆPARATA. *Pulpa* prunorum non adeo usitata.

PYRUS *Offic. Botanicorum* SORBUS *Classis Nat. Calyciflorarum Germ. Biern. Gallis Poire. Anglis Pear.*

SORBUS *foliis serratis fructu turbinato quinque loculari.* Ut infinitus pene pro soli, cœli, culturæ ratione, pomorum est numerus, ita non pauciores pyrorum sunt diffe-

differentiæ, ratione saporis, quod in re cibaria maximi momenti est. Sunt enim austera, dulcia, aquosa, vinosa pyra: Cocta, assata, condita, crudis utiliora. Advocantur etiam in usum siccata. Ex maturis pressis fit pyraceum, species vini, Galli *Sydre* vocant.

USUS MEDICUS nullus.

RIBESIA *Offic. Botan.* Classis Nat. Calyciflorarum. *Germ.* Ribescl. *Gallis* Groseilles. *Anglis* Currans. *Ital.* Veterosfe.

RIBES etiam differentias patitur, est enim ribesum fructu rubro, fructu margaritis simili, seu albo, & est ribesium folio olente, fructu nigro; quisque in alimentis, & officinis notus. Hujus planta floribus planiusculis, illius floribus oblongis definitur, & cognoscitur. Albi, & rubri fructus magis familiares, acidi ab aliis fructibus horæis, quod minus in putredinem proni sunt, recedunt. Nigra ribesia saporem habent maxime balsamicum, odorem similem, acido quidem mixtum, sed ab aliis tamen ribesiis distinctum, pellem viridem, pulpam viridem non nigram. Hæc spiritu vini conservari solent. Recentia folia frumenti spiritum ita tingunt, ut spiritum vini æmuletur.

USUS MEDICUS rubri, & albi idem, solvens, putredini resistens, in febribus æstu, siti utilis; sic potum æstivum ex contusis ribesiis colatum, saccharo admixto temperatum, gratissimum multi parant, dum in lib. aquæ hordei, unc. II. IV. ribesiorum teruntur non nimis valide, ne semina austera quassentur; adjecto saccharo potus febribus proficiuus habetur. Nigrum ribesium longe magis medicamentosum est. Turiones laudant vi diuretica, detergente, ulceribus

D 4

renum,

renum, vesicæ utiles: folia balsamica, vulneraria, in morbis pectoris, tussi, asthmate, infusa, multum celebrata in Gallis; in rabie, hydrophobia, dysenteria, morbis contagiosis, herbam, & stipites LINNAEUS præstantem habet medicinam. Baccæ balsamicæ sunt, diureticæ, spiritui vini infusæ elixir dant hydropicis utile, diureticum: sunt adhuc anginis utiles baccæ, quod etiam nomen anglicum indicat, & aliis non curabiles his curantur. TRANS. *Philosoph.* N. 459.

RUBI IDÆI FRUCTUS *Offic. Botanico-*
rum. Classis Natur. Calyciflorarum. *Germ.* Him-
beer. *Gallis* Framboise. *Anglis* Hind-Berry.

RUBUS *foliis ternatis, et quinatis, costa plerum-*
que inermi, fructu rubro, villos. Moris similis fru-
ctus, sed minor, odoratior, rosei coloris, etiam Rubi-
morum dictus, gratissimus in alimentis, & medicina
est. Ex rubo hydromel gratissimum conficiunt Russi.

USUS MEDICUS. Succum fructus analepti-
cum, cardiacum, gratum, non acidum ut ribesio-
rum, omnibus perlis, & geminis in hunc scopum me-
rito, præfert GESNERUS. Erysipelati, & ophthal-
miæ flores adhibentur; folia in gargarismatibus adhibi-
ta, tumentes in gutture partes reprimunt, firmant.

PRÆPARATA. *Acetum rubi idæi.* *Aqua stil-*
lat: *Spiritus, Syrupus,* quæ, si bene parata, fragran-
tiam habent suavissimam.

RUBUS VULGARIS FRUCTU NIGRO
Offic. Botan. Classis, & nomina eadem.

RUBUS *foliis ternatis, et quinatis, costa spinosa,*
fructu nigro, lævi. Notissimus fructus, profunde
niger

niger, ab omnibus estur, infantibus maxime gratus, subdulcis, aquosus.

USUS MEDICUS in diversis hujus plantæ partibus varius. Radicem aperientem, diureticam habent, hydropicis utilem, folia detergentia cum adfrictione tamen, unde anginis aquosis, ulceribus laxis, firmandis gingivis, accommoda; humi-rubi folia, spinis purgata, supra cineres calidos macerata, aut condita, pultem efficiunt, rebelles suppurationi paronychias moventem, & nonnullis arcana sunt hæc folia.

SAMBUCI BACCÆ *Off. Botan. Nat. Classis*
Fructiflorar: *Germ.* Holderbeer. *Gallis* Bayes
de Sureau. *Anglis* Eldersberries.

SAMBUCI *arboreæ floribus umbellatis* baccæ, subrotundæ sunt, in initio virides, per maturitatem nigre, semina includunt tria in conum conjuncta mucronata, hinc convexa, inde concava. Baccæ gustu subdulces, succum præ saturata rubedine nigrum, manus pertinacissime inficientem, acido fossili solum delendum, possident. Harum usus veteribus non adeo familiaris. Flores rem nostram cibariam augent, in sartagine frixantur, & gratum cibum multis concedunt: baccæ cum melle in saponem coquuntur.

USUS MEDICUS totius plantæ late diffusus; vix enim ulla pars est, quæ non egregias partes agat. *Turiones* dum verno tempore in acetariis majori quantitate esitantur, validissime purgant. *Flores* recentes alvum laxant, ficcati dant remedium ad omnes morbos erysipelatosos, a perspirabili impedito ortos, forma theiformi utile; inflammatis, erysipelatosi, rheumaticis,

ticis, arthriticis, podagricis locis, forma sacculi, cataplasmatibus, multum deprædicatum: discutit enim, resolvit, & lenit. Decoctum florum cum lacte calidum partibus arthriticis affusum laudat CHEVALIER *Recueil periodique*. An quia siccati flores & spiritum urinosum & salem urinosum magna quantitate habent, dum recentes hanc vim acido temperatam possident? HIERNE *Tent. 3.* Maximam adhuc famam meruere in cancro, in quo quibusdam arcani sunt, non quod depascentem hunc morbum sanent, sed quod exulceratum leniant, dum, quod de virulentia canceri resorptum est, eluunt. *Folia* contusa in cataplasma redacta, tumores œdematosos, aquosos, certo curant; an scirrhusis, inflammatoriis, ad quos laudant multi, applicandi? iis in podagra etiam utuntur haud certo experimento. *Cortex*, medianum vocant, vel vino solum infusus purgat drachmarum duarum mole; *Succus* expressus præfocandum etiam præ aqua hydropicum emungit, ad unciam dimidiam, unam datus: est etiam ubi duplicari dosi debet. *Radix* duæ drachmæ, uncia semis, in scobem rasæ infusa, decocta, eundem effectum habet. *Seminis* etiam drachma purgat.

PRÆPARATA. Ex floribus *aqua* stillatitia, discutiens, diaphoretica: *Spiritus* in eundem scopum venit, ut & *acetum* sambucinum, etiam cephalicum. Ex baccis *Roob* raro sedule in officinis paratum, nigrum, adustum, empyreumaticum, quod deberet esse sanguineum, sapidum, acidulum, gratum. Medicamentum est cum aceto, potu theiformi certo diaphoreticum *Roob*, quod etiam sal volatile in crystallos adamantinis gemmis artificiose sectis concretas dedit HIERNE. *Tent. 3.*

SILI-

SILIQVA DULCIS *Offic. Botan.* CERA-
TONIA L. Classis Natur. Incompletarum.
Germ. Bockshornlein. *Gallis* Carouge. *Anglis* Carob.

CERATONIAE in usum tam alimentarem quam medicatum veniunt fructus, qui & in illis, ubi abundanter crescunt, locis, in cibum dentur porcis; & educto ex his melle radices zingiberis, & myrobolani condiuntur.

USUS MEDICUS tussientibus, orthopnoicis, raucis, etiam a vulgo assignatus in cibum, aut in decoctum: dosis ad lib. I. aquæ unc. semis, una.

PRÆPARATA. *Syrup*: de filiquis seu diacodium liquidum, quod in tussi acri, convulsiva laudandum, ut & Syrupus seu *diacodium crocatum*, quod solo addito croco distinguitur, pariori dandum dosi.

VITIS IDEÆ BACCÆ *Offic. Botanic.* VACCINIA RUBRA. Classis Naturalis Fructiflorarum. *Germ.* Raufsch. *Gallis* Aurelles rouges. *Anglis* Red Whortle.

VACCINIUM *foliis buxi perennantibus*. Fructus ruber, longe sapidior myrtillo, acidus, nonnisi in montanis reperiendus, folis apud nos Botanicis gratus, in aliis regionibus communius estur.

USUS MEDICUS vix ullus cognitus: infusum Theiforme foliorum, amarum, nonnulli ad catarrhales defluxiones inhibendas sumunt. Interea vero scire juvat, vaccinium uliginosum L. seu foliis annuis exalbidis, vitem ideam II. CLUSII p. 61. 62. suspectam esse

esse; copiosius enim assumtæ baccae temulentiam cum fugaci cephalalgia interdum causant. LINNÆUS.

UVA. *Botanicorum*, VITIS viniferæ fructus. Classis Naturalis Pauci - flam: *Germ.* Weinbeer. *Gallis* Raisins. *Anglis* Raysons. *Ital.* Uve.

VITIS *foliis palmato angulatis*. Uvis, & ficibus inter autumnales fructus principatum merito tribuit GALENUS. Uvæ satis nutriunt assuetos, dum maturæ, dulces, vinosæ saccharini saporis sint, licet & in his multa differentia; non assuetis alvum solvunt, imo etiam diarrhœam excitant terribilem, exhaustent, fusis per alvum, & vomitum totius corporis bonis, periculosam omnibus sanis, forte solis salutarem melancholicis & maniacis. Hoc ex recenti maturo fructu damnum est, hoc est præsidium.

Scire autem juvat, ex uvis in usus nostros plurima parari. Ex iminaturis expressus succus est omphacium, ex maturis mustum. Prius vi adstringente valida, de qua alias, posterius solventissima, & periculosa gaudet: mustum fermentatum vinum est, fermentatum vinum acetum. Maturæ integræ, insolatæ, vel alio artificio diffolata parte aquosiori siccata, uvæ passæ, vel passulæ simpliciter vocantur, & quia de his maxime nobis sermo est, eas exactius distinguemus. Inter has quæ maximæ sunt, & e vite Damascena, Syriaca, Hispanica, Hungarica, desumptæ sunt, passulæ majores, etiam cubebæ simpliciter dicuntur: quæ minores, & e vite Corinthia, Zacynthia, Cephalonia, ciceris magnitudine, parvæ, passulæ minores, seu Corinthiæ nominantur; utræque in mensis satis notæ, ut describi non debeant.

USUS

USUS MEDICUS ad pectoris morbos, renum, vesicæ vitia, utilis. Succus uvarum passerarum maiorum ablatis gigartidis inspissatus, blanda vi demulcet, & simul leniter solvit, unde familiares in decoctis ad unc. semis, unam. Vinacea ab uvis expressis residua, maximam roborantem virtutem habent, ad œdemata, partes paralyticas, dolore ischiadico, arthritico vexatas roborandas, proficuum, forma balnei sicci, cataplasmatibus.

PRÆPARATA. *Syrup.* de agrella; *pulpa*, quæ ex passulis minoribus per setaceum trajectis fit, laudata, cum syrupo in looch cogenda, pulvere in electuarium: decoctis ad unc. unam & plus addi potest. Passulæ purgantes, delicatioribus, medicamenta nauseantibus, exhibendæ, ad cochlearia duò, tria, vix vero multum efficaces sunt.

His jam plures alii fructus tam sanis, quam ægris utiles, ut jujubæ, sebesten, castanæ, lazeroli acidi, biliosis utiles, tum & tuber, solanum esculentum, & alia addi possunt. De his vero omnibus videnda dissertatio LINNAEI de *plantis esculentis*. Alii fructus, quod manifeste adstringant, in adstringentium classem relati habentur.

ANI.

ANIMALIA.

Et si experientia firmitate constat, salubriores escas, suaviores, atque multo plures præbere ANIMALIA, quam fruges, olera, & fructus, tamen in horum usu diversis diversæ palatis carnes sapiunt. Moderni Tartari equina semieruda carne vescuntur, sanguinem etiam equinum potant. In deliciis carnem, & lac cameli, Arabes habent, & septentrionalium multi, lupo, vulpe, tarando vivunt. Guineæ, & Senegal incolæ canibus delectantur, hos pinguefactos in forum pecuarium Chineses ducunt. Africæ, & Asiæ multis populis, coriacea Rhinocerotis cutis eibus, & Afris monstra, aliis mundi plagis ignota, alimentum: in deliciis pantheras, crocodillos, leones, elephantes, serpentes, & simias habent, quin nec carne humana abstinere, inimicos cum gaudio vorant, ex religione amicos & parentes manducant, quasi honorificentius esset humano stomacho tumulari hominem, & digeri, quam terra obrui, & vermibus tradi!

Quoad animalium diversorum naturam, in genere teneri debet, hominem sanum, & viribus firmum, mammalibus plus nutriri, est enim horum caro alimentum solidioris, validioris. Aves carnem gratiorem, delicatorem habere, flaccidiorem pisces, haud multum nutrientem; valentorem iterum amphibia: quandoque duram, quandoque facilem testacea, etiam Mollusca: esse etiam pro diversis generibus eiusdem classis sæpe multam differentiam, in his iuventam, in illis median ætatem, in illis consistentem laudari: domestica sylvestribus deteriora omnium consensu, quod minus exercita; etiam pisces rapidarum aquarum salubriores, quam aquarum stagnantium. Alij apud Celsum videri possunt.

MAM-

MAMMALIA.

Mammis præcipue MAMMALIA cognoscuntur. Horum pleraque quadrupedia continentem inhabitant, dum vix nata pauca, sese intra pelagum subducunt L.

BESTIÆ.

APER, SUS. *Zoologorum* SUS. *Classis*
Natural. Mammalium. Ordo Bestiarum. *Germ.*
Schwein, Wildschwein. *Gallis* Cochon, San-
glier. *Anglis* Hog.

SUS *dorso antice setoso, cauda pilosa.* Duplex est domestica, & sylvestris; in usus alimentares adhibetur utraque, ut & utriusque porcellus, qui tenerior, minus viscidus, multum in mensis expertus: tum maialis. Domesticæ caro flaccidior, pinguior, glutiniosior, difficilis digestionis, multum nutrit; sylvestris firmior, ficior, cursu magis exercita, melior, priori facilius digerenda, tamen etiam robusta viscera deponit: fortissima fumo induratum lardum ut & perna, quam tamen crudam nonnulli cocta salubriorem habent. In hac familia scæminæ non optimæ. Una tertia transpirationem insensibilem minui ab esu carnis suillæ SANCTORIUS monuit, ut clarum, etiam inde morbos cutaneos generari, vel ab alia causa generatos intendi posse.

BRU-

BRUTA.

MANATI, seu VACCA MARINA. *Zoologorum* TRICHECUS. Classis Naturalis Mammalium. Ordo Brutorum. *Gallis* Lamentin. *Manati Italis*.

TRICHECUS *Manatus*. Carnein firmam bovinæ similem habet, esculentam, validam. Lapidis pulvis scrupuli dosi a nonnullis ad colicam laudatur.

GLIRES.

CASTOR *Zoologorum*. Classis Naturalis Mammalium. Ordo glirium. *Germ.* Biber.

CASTOR *cauda ovata, plana*. Validum alimentum est; cauda exquisitissima fanis. Cæterum juvenis annoliori præfertur. De castoreo medicamento alibi dicetur.

LEPUS *Zoologorum*. Classis Naturalis Mammalium. Ordo glirium. *Germ.* Has. *Gallis* Lièvre. *Anglis* Hase.

LEPUS *timidus, cauda abbreviata, auribus apice nigris*. Junior 6. 7. 8. mensium facile, sed exiguum, adultior annum superans, longe difficile, itidem exiguum nutrimentum concedit. Adhæc locis humidis viventes aliis minus utiles, minus sapidi.

LEPUS CUNICULUS. *Germ.* Kaninichen. *Gallis* Lapin.

Cauda abbreviata, auriculis nudatis: præcedenti faciliior cibus, plurimis nationibus, maxime *Gallis* in usu;

usu; ferus domestico præfertur. In illis media ætas laudabilis.

PECORA.

BOS. *Zoologorum.* Classis Naturalis Mammalium. Ordo Pecorum. *Germ.* Ochs. *Gallis* Beuf. *Anglis* Ox.

BOS cornibus teretibus, extrorsum curvatis, palearibus laxis. Diversis in regionibus carnem plus, minusve sapidam habet; ex Hungaria nobis advectus optimus. Omnes fere ejus partes in alimentum cedunt, caro magnam vim alibilis extracti habet, docet id usus quotidianus, & experimenta *Clariss. GEOFFROY. Acad. de Sciences 1730.* Bubulam carnem stomacho sano convenire, difficilius digeri, digestam tamen præbere alimentum sanitate constanti præditi conveniens, *HORSTIUS de esculentis, & potulentis.* Caro vaccina non adeo sapida: tauri vix grata, nec tam boni alimenti, ut bovis juvenis, pinguis, bene nutriti. Extremæ enim ætates, ut in aliis non paucis, ita in his quoque vitiosæ sunt, mediæ optimæ, & saluberrimæ. Vituli juvenis caro, concoctionis facilis, & boni nutrimenti est, conducens delicatulis debilibus, assata tamen sæpius podagram provocat, *Acad. N.C. vol. IX.* juscule citissime in calore æstivo acescunt.

CAPRA *Zoologorum.* Classis Naturalis Mammalium. Ordo Pecorum. *Germ.* Ziege. *Gallis* Chèvre. *Anglis* Goad.

CAPRA *hircus*, cornibus carinatis, arcuatis: ut in priori, etiam in hac familia, hædus lætans 5. 6. *Crantz M.M. T.I.* E men-

mensium tenerior est, hircus pater difficillimæ digestionis, carnem habet etiam ob eximium fœtorem ingratam, raro mensis adhibitam. Etiam vilior capræ caro est, in Italia solum cognita, boni tamen esse alimenti Athleta THEBANUS hac solum vivens, & omnes robore superans, satis superque probavit.

CAPRA RUPICAPRA. *Germ.* Gamse. *Anglis* Gazel.

Cornibus erectis, uncinatis. Laudabilis alimentum est.

CERVUS *Zoologorum.* Classis Naturalis Mammalium. Ordo pecorum. *Germ.* Hirsch. *Gallis* Cerf. *Anglis* the Hartorstag.

CERVUS *elaphus, cornibus ramosis, teretibus, incurvis.* Lactantes optimi, his unius anni adoluscentes, tum duorum annorum iuvenes succedunt in mensarum deliciis. In adultioribus collum cum tribus primis costis exquisitum magis, aliæ magis duræ partes, & difficilis digestionis. Cervæ caro carne cervi deterior est, omnium deterrima catulientis.

CERVUS *Capreolus.* *Germ.* Reh. *Gallis* Chèvreuil. *Anglis* Roe-buck.

CERVUS *Cornibus ramosis, teretibus, erectis, summitate bifida.* Hujus caro optima, plurimum nutrimenti est.

CERVUS *Dama cornibus ramosis, compressis, summitatibus palmatis.* Iuvenis boni succi, & alimenti, adultior durior & difficilis digestionis; hircum non adeo fortiter olet, capreolo inferior semper.

OVIS

OVIS *Zoologorum*. Classis Naturalis Mammalium. Ordo pecorum. *Germ.* Schaaf. *Gallis* Mouton. *Anglis* Sheep.

OVIS *cornibus compressis, lunatis*. In hac familia ovis, & arietis foetus agnus, laudabilis maxime, si jam ætatem habet; iunioris enim caro glutinosa, viscosa, mali succi censetur. Cæterum quæ mediæ ætatis est, omnium optime assumitur debilibus, humectans, reficiens, etiam acrimoniam domans; vervecina caro, prout variis infecta plantis, quas animal voravit, valens, contusa, grata palato, & optimi & plurimi nutrimenti; deterioris & minoris ovis; durissima & ingratiissima arietis.

OVIS *cornibus erectis, spiralibus*. Hungariæ incolæ caro dura, tenax, mensis adhibetur aliorum defectu, difficilis est digestionis, nec multi alimenti.

AVES

ACCIPITRES.

GARRULUS BOHEMICUS. *Ornithologorum* LANIUS. Classis Naturalis Avium. Ordo Accipitrum. *Germ.* Zuserl.

LANIUS *garrulus, remigibus secundariis, apice membranaceo, colorato, cauda integra*. Delicata avis, & expetita, boni succi, & alimenti.

E 2

ANSE-

ANSERES.

ANAS *Ornithologorum*. Classis Natur. Avium.
Ordo Anserum. Germ. Gans, Ente.

ANAS, *Anser*, rostro semicylindrico, corpore supra cinereo, subtus pallidior, collo striato. Duum est generum, ferus, & domesticus, utriusque iuvenis, sapida caro, ferina tamen domesticæ prævalens, quod sapidior, etiam robustior. Extremæ ætates in his fugiendæ sunt.

ANAS *Boschas*. Germ. Stokente. *Anas rectricibus intermediis*, (maris) *recurvatis*, rostro recto. L. Etiam duum generum, fera, & domestica: fera domesticæ tum ob gratiam saporis, tum ob facilitatem digestionis, præfertur, licet etiam posterior viscera robusta requirat; in hac gente, ut in non paucis aliis, fœminæ maribus potiores, & iuvenes annosis præferuntur.

ANAS *Querquedula*, macula alarum viridi, linea alba supra oculos. Fera avis, septentrionalibus familiaris, exigua, priori præferenda.

Sunt adhuc aliæ harum species edules plures.

MERGUS *Ornithologorum*. Classis Naturalis Avium. Ordo Anserum. Germ. Tuckantl.

MERGUS *subcristatus*, fronte castaneo - ferruginea. In Austria frequens nobis in cibum cedit.

GRAL-

GRALLÆ.

ARDEA *Ornithologorum*. Classis Naturalis Avium. Ordo Grallarum. *Germ.* Blauer Rei-ger. *Anglis* Common-heron.

ARDEA *crista pendula, dorso caerulefcente, iu-venis estur, delicatioribus mensis expetita, raro adhibita annosior, durior. In Austria totum genus vix in usu.*

FULICA *Ornithologorum*. Classis Naturalis Avium. Ordo Grallarum.

FULICA *atra, Aust. Rohrhendel. Fulica fron-te calva, corpore nigro, digitis lobatis. Caro succu-lenta, bona, paludes sæpius sapit, & ob id ingrata.*

GALLINAGO Minor. *Ornithologorum* Sco-pax. Classis Naturalis Avium. Ordo Grallarum. *Scopax Gallinago. Germ. Moosschnepf. Béc-cassine Gallis.*

SCOPAX *rostro recto, apice tuberculato, pedibus fuscis, lineis frontis fuscis quaternis. Tenera, sapi-da, excellens caro, difficilis tamen digestionis cen-setur.*

OTIS *Ornithologorum*. Classis Naturalis Avium. Ordo Grallarum. *Otis tarda. Germ. Trap. Gallis Otarde. Anglis Bustard.*

OTIS *jugulo utrinque cristato. Hungariæ fami-liaris, etiam mensis ibi eximia: iuvenis, licet tenerior, aeri exponenda, adultior nobis aceto inaceratur, va-lens est, sed plurimum dat nutrimenti.*

RALLUS *Ornithologorum*. Classis Naturalis Avium. Ordo Grallarum.

Rallus *Aquaticus*. Germ. Wasser Hennl. Gallis Rasle d'eau.

RALLUS *alis gryseis, fusco maculatis, hypochondriis albo maculatis*. Seligi iuvenis, pinguis, odore paludoso carens, debet; satis difficulter digeritur, multum tamen nutrit.

Rallus *Crex*. Germ. Wachtel König. Gallis Roi de cailles.

RALLUS *alis rufo ferrugineis*. Inter regias dapes recensetur, iuvenis, pinguis, aere inaceratus.

SCOLOPAX *Ornithologorum*. Classis Naturalis Avium. Ordo Grallarum.

Scolopax *Rusticola*. Germ. Waldschnepf. Gallis Bécalie.

SCOLOPAX *rostro recto, lævi, pedibus cinereis, femoribus tectis, fascia frontis nigra*. Carnem excellentem, nutrientem habet, palati in mensis delicias. Avis haud exenterata estur, difficilior tamen, quam carniū albarum aves, digeritur, valet in acrimonia acida in cibo.

Hujus plurimæ adhuc aliæ species usitatæ.

VANELLUS. *Ornithologorum* TRINGA. Classis Naturalis Avium. Ordo Grallarum.

TRINGA *Vanellus*. Gallis Vanneau.

TRIN-

TRINGA *pedibus rubris, cristâ dependente, pectore nigro.* In Galliis æstimata avis, aere macerata facile digeritur, mediocriter alit, Ova Belgis in deliciis sunt.

TRINGA *squatarola, rostro nigro, pedibus virescentibus, corpore gryseo, subtus albido.* Prior delicatior. Sunt adhuc aliæ mensis adhibitæ harum species.

GALLINÆ.

COTURNIX. *Ornithologorum* Tetrao. Classis Naturalis Avium. Ordo Gallinarum.

Tetrao *Coturnix.* Germ. Wachtel. Gallis Caille. Anglis Quail.

TETRAO *pedibus nudis, corpore gryseo, maculato, superciliis albis, margine lunulaque ferruginea.* Exquisita horum olim esca etiam hodie expetita est, facilis digestionis & boni nutrimenti.

GALLUS GALLINACEUS, & Gallina. *Ornithologorum* Phasianus. Classis Naturalis Avium. Ordo Gallinarum. Germ. Hahn: Henne. Gallis Coq. Poule.

PHASIANUS *cauda compressa, ascendente.* In hac familia fœminæ præstantiores; iuniores carnem habent sapidam, boni fucci, & multi nutrimenti, reconvalescentibus utilem: annosæ jusculis nutrientibus adhibentur, caro non estur durior. Iunior pullus salubris, gallinæ præferendus. Est etiam multæ æstimationis caponis caro, nutrientissima, maxime Stirensis; nec gallus gallinaceus mensis in integrum proscriptus,

72 *CARDIAC. NUTRIENT.*

Cristæ galli gallinacei ferculum largiuntur exquisitum; annosus iusculum dat nutriens.

PHASIANUS *Meleagris*. Perlhan *Germ. Vertice calloso, temporibus carunculatis*. Carnem sapidissimam largitur, dum aeri aliquantulum exponitur, ut semper id necesse.

PHASIANUS *colchicus*. *Germ. Fasan. Gallis Phaisan. Ruffus capite cæruleo*. Mas fœminæ potior, & hic iuvenis, pinguis, delicatissimus, facilis digestionis, boni succi, & plurimi alimenti.

GALLINA *Corylorum. Ornithologorum Tetrao. Classis Naturalis Avium. Ordo Gallinarum.*

TETRAO *Bonasia. Haselhun, pedibus hirsutis, rectricibus cinereis, punctis nigris, fascia nigra, exceptis intermediis duabus*. Optimis apposita mensis perdice delicatior, etiam facilius digerenda, plena boni & alibilis succi.

GALLOPAVO. *Ornithologorum MELEAGRIS. Classis Naturalis Avium. Ordo Gallinarum. Germ. Indian. Gallis Coq. d'Inde.*

MELEAGRIS *Gallopavo, capite caruncula frontali, crista gulari, maris pectore barbato*. Sapidam carnem habet, facilis digestionis, multi nutrimenti: attenuatis reconvalescentibus utiles, iuvenes in cibo delicatuli, annosi in iusculo melius dantur. Castrati in hac specie optimi.

LAGO-

LAGOPUS. *Ornithologorum* TETRAO.
Classis Naturalis Avium. Ordo Gallinarum.

Tetrao *Lagopus*. Germ. Schneehun.

TETRAO *pedibus lanatis, remigibus albis, rectricibus nigris apice albis, intermediis totis albis*. Non infima, inter delicatas, avis.

PERDIX CINARCA. *Ornithologorum* Tetrao. Classis Naturalis Avium. Ordo Gallinarum.

Tetrao *Perdix*. Germ. Rebhun. Gallis Perdrix. Anglis Common partridge.

TETRAO *pedibus nudis, macula nuda coccinea pone oculos, cauda ferruginea, sterno brunneo*. Estimatiflima delicatulis mensis, bene nutrita, iuvenis, & aliquot diebus aeri exposita perdix, facilis digestionis, & multi est alimentum. Juscula ex his confecta restaurant extenuatos, & reconvalescentes, & perdicis carnem temperatam succi bonitate & concoctionis facilitate praestantem iam olim experientia GALENUS edixit.

UROGALLUS MAIOR. *Ornithologorum* Tetrao. Classis Naturalis Avium. Ordo Gallinarum.

Tetrao *Urogallus*. Germ. Auerhan.

Tetrao *pedibus hirsutis, rectricibus exterioribus brevibus, axillis albis*.

UROGALLUS MINOR. *Ornithologorum* Tetrao. Classis Naturalis Avium. Ordo Gallinarum.

Tetrao *Tetrix*. Birkhan.

E 5

TE.

TETRAO *pedibus hirsutis, cauda bifurca, remigibus secundariis basim versus albis.* Caligulae in victimas olim oblatae aves, sapidissimae sunt, valentes tamen, durae, aeri exponendae semper, ceterum bonum dant alimentum.

PASSERES.

ALAUDA *Ornithologorum.* Classis Naturalis Avium. Ordo passerum. *Germ.* Feldlerche. *Gallicis* Alouette, Mauviette. *Anglis* Common fieldlark.

ALAUDA *rectricibus extimis duabus, extrorsum longitudinaliter albis; intermediis interiori latere ferrugineis.* Sapida, multi & facilis nutrimenti autumnus est, tamen calculosis noxia, LINNAEUS, etiam podagricis *Acad. N. C.*

ALAUDA capite vitta annulari alba cincto, *arborea.* *Germ.* Waldlerche.

ALAUDA *pectore lutescente punctis atris,* Breinvogel, Schmal-Vogel *Austriacis.* Priori inferiores.

AVIS NIVIS. *Ornithologorum* EMBERIZA. Classis Naturalis Avium. Ordo Passerum.

EMBERIZA *nivalis remigibus albis, primoribus extrorsum nigris, rectricibus nigris, lateralibus tribus, albis.* Sapidissima avis in Alpibus Lapponicis, & Spitzbergicis, invenitur.

COLUM-

COLUMBA *Ornithologorum*. Classis Naturalis Avium. Ordo Passerum. *Germ.* Haus-
taube. *Gallis* Pigeon privé. *Anglis* Common
Pigeon. Dove.

COLUMBA *domestica*, iunior, optima, adul-
tior coriacea, difficilis digestionis, pravi etiam succi,
melancholicis, biliosis vetita.

USUS MEDICUS multus, in apoplexia, le-
thargo, capiti, in febribus, pedibus, mediæ dissectæ
columbæ viventes applicantur. Stercus siccum pulve-
ratum, rubefaciens est, rheumatismo utile, brachio
melle, inuncto, inspersum; coctum in aceto, cum fa-
rina dat cataplasma resolvens, discutiens.

COLUMBA *Turtur*. *Germ.* Turteltaube. *Gal-
lis* Tourtorelle. *Anglis* Turtle dove.

COLUMBA *turtur* eiusdem, ac domestica usus,
& sylvestris, & domestica habetur; utriusque caro prio-
ri tenuior, sapidior.

COLUMBA *Palumbus*. *Germ.* Wildtaube, Rin-
geltaube.

COLUMBA *Palumbus torquatus*, prioribus dete-
rior, magis coriaceus.

FICEDULA. *Ornithologorum* MOTACIL-
LA. Classis Natur. Avium. Ordo passerum.

Motacilla ficedula, *Gallis* Béc-figue, *Ital.* Beccafigo.

MOTACILLA *subfusca*, *subtus alba*, *pectore ci-
nereo*, *maculato*, alitur ficibus, & uvis. Sapida, præ-
stans avicula, multi alimenti, facilis digestionis, etiam
Hortulano aliquibus præposita.

HOR.

HORTULANUS. *Ornithologorum* EMBERIZA. *Classis Naturalis Avium. Ordo Passerum.*

EMBERIZA *remigibus nigris, primis tribus margine albo, rectricibus, lateribus duobus extrorsum nigris.* In migratione per Austriam capitur delicatissima avis, & mensis adhibetur sapida, nutriens. Fringillarum etiam plurimæ species, ut & motacillarum in usu mensarum haud exquisitiori habentur.

MERULA. *Ornithologorum* TURDUS. *Classis Natur. Avium. Ordo Passerum.*

TURDUS *Merula. Germ. Amfel. Gallis Merle.*

TURDUS *ater, rostro palpebrisque fulvis.* Juvenis, pinguis, non adeo facilis digestionis, multi tamen succi. Inferior in integrum turdo *pilari.*

MERULA TORQUATA. *Ornithologorum* Turdus. *Germ. Ringel-Amfel.*

TURDUS *torquatus nigricans, torque albo, rostro flavescente:* Priori non comparandus.

STURNUS *Ornithologorum.* *Classis Naturalis Avium. Ordo Passerum.*

Sturnus *Vulgaris. Germ. Starl. Gallis Etourneau.*

STURNUS *rostro flavescente, corpore nigro, maculis albis notato.* Rara in mensis avis, & nonnisi juvenis pinguis admittenda.

TURDUS *Ornithologorum.* *Classis Naturalis Avium. Ordo Passerum. Germ. Kranawet. Gallis Grive.*

TURDUS *pilaris rectricibus nigris, extimis margine interiore apice albicantibus capite uropygioque cano.*
Inter

Inter focias delicatissimus, optimis expetitus mensis, iu-
venis, carnosus, tempore frigido captus, fanis, & recon-
valescentibus recominendatur.

TURDUS *Musicus*. Wald-Dreschel. *Austri*.

TURDUS *alis subtus ferrugineis, linea supercilio-
rum albicante*.

TURDUS *Viscivorus minor*. Weis-Dreschel.
Austriacis.

Hæ inter minutulas aves recensentur. Possent ad-
huc addi aliæ sexcentæ.

AMPHIBIA.

Pessima, tetraque animalia corde uniloculari, uni-
aurito, pulmonibus arbitrariis. pene duplici, di-
gnoscentur L.

ACIPENSER *Amphibiologorum* Classis Natura-
lis Amphibiorum: Ordo Nantium.

Acipenser *Sturio*. *Germ.* Schirck. *Gallis* Esturgeon.
Anglis Sturgeon.

ACIPENSER *cirris quatuor, squammis dorsali-
bus duobus*.

Iam SEVERI Imperatoris ævo a coronatis mini-
stris præeunte tibicine ad epulas ferebatur teste histo-
ria, hodie nostris vix tanta ceremonia asportatur. Va-
lidis visceribus multi nutrimenti.

ACI-

ACIPENSER *Tucka. Germ. Tück.*

ACIPENSER *rostro obtusiusculo, ordinibus quinque squamarum ossæarum: intermedio officulis decem.*
 KRAM. Non ingrata caro, pinguis, multum alit. Sequenti tamen multum inferior.

HUSO. *Amphibiologorum* ACIPENSER.
 Classis Natur. Amphibiorum. Ordo Nantium.

Acipenser *Huso. Germ. Hausen. Anglis Isinglassfish.*
 Sapidissimam carnem vitulinæ similem mensis, Ichthyocollam œconomicis largitur.

LAMPETRA. *Amphibiologorum* PETROMY-
 LON. Classis Nat. Amphibiorum. Ordo Nantium.
Gallis Lamproye.

PETROMYLON *Marinus ore intus barbato, pinna dorsali posteriore, a cauda distincta.*

PETROMYLON *fluvialis pinna dorsali posteriori angulata.*

Edulis uterque, anguilla minus pinguis, firmus magis, sapit, & alit multum, iam veteribus laudatus, & nobis adhuc hodie expetitus.

RAIA *Amphibiologorum.* Classis Naturalis Amphibiorum. Ordo Nantium.

Raia clavata. Gallis Ray-bouclée.

RAIA *dentibus tuberculosis, cartilagine transversa ventrali.* Aliis speciebus minor non ideo minus delicata. Edules raia alia, ut & hæc, aere maceranda, ut harum mollescat caro, quæ tunc sapida, grata palato, affici-

difficilis tamen est digestionis; plurimi vero nec cito diffilabilis nutrimenti; diutius macerata alcalina est.

RANA *Amphibiologorum*. Classis Naturalis Amphibiorum. Ordo Reptilium.

RANA *esculenta*. Germ. Wasserfrosch. Gallis Grenouille. Anglis Frosh.

RANA corpore angulato, dorso transverse gibbo, abdomine marginato. Grata, non multi succi est.

TESTUDO *Amphibiologorum*. Classis Naturalis Amphibiorum. Ordo Reptilium.

Testudo *Mydas*.

TESTUDO *pedibus pinniformibus, unguibus palmarum binis, plantarum solitariis, testa ovata*. Marina hæc, carnem viridescentem esculentam habet.

TESTUDO *Lutaria, palustris*. Germ. Wasser-Schildkrott. Gallis Tortue d'eau douce. Anglis Water Tor Toise.

Etiã esculenta.

TESTUDO *Terrestris*. Germ. Erdschildkrott. Gallis Tortue de terre. Anglis Common-land Tortoise.

Optima censetur, validi tamen, & boni nutrimenti.

Phthificos plures iusculis ex testudinum & ranarum carnibus confectis, servavit cl. BIANCHI discorsio, se il vitto Pythagorico.

VIPE.

VIPERA. *Amphibiologorum* COLUBER. Classis Naturalis Amphibiorum. Ordo Serpentum. *Anglis* Viper.

COLUBER *Vipera*: Caro anguillæ carni par, magis salubris, raro tamen, & non nisi in scopum medicum adhibita. Alia vide de venenis.

PISCES.

Aquei elementi incolæ, vestiti squammis, bronchiis respirantes, pinnis natantes, palpebris, auribus, collo, artubus, destituti cognoscuntur.

APODES.

ANGUILLA *Ichthyologorum* MURÆNA. Classis Naturalis Piscium, Ordo Apodum.

MURÆNA *Anguilla*. *Germ.* Aal. *Gallis* Anguille. Muræna unicolor, maxilla inferiore longiore.

Deses, & ob id pinguis, multum alit sapida anguilla, sed difficile digeritur delicatulis, sedentariis.

Officinis laudata bilis anguillæ.

JUGULARES.

ASELLUS. *Ichthyologorum* GADUS. Classis Naturalis Piscium. Ordo Jugularium.

Gadus *Morrhua*. *Germ.* Stockfisch. *Gallis* Morue. *Anglis* Morhuan.

GADUS dorso tripterygio, ore cirrato, cauda subæquali, radio ani primo spinoso. Recens multi est ali-

alimenti, salitus, ficcatus, difficilis digestionis, & pauci.

DRACO marinus. *Ichthyologorum* TRACHINUS. Classis Naturalis Piscium. Ordo Jugularium.

Trachinus *Draco*. De la vive *Gallis*. Pieterman *Belgis*.

TRACHINUS *Belgis*, & *Gallis* in usu, carnem albam sapidam habet, GRONOVIVS *Acta Upsal* 1742. Multum nutrit, facilis etiam digestionis. Radios spinulos in dorso habet pungentes venenatissimos, quibus sese contra piscatores defendat, post mortem æque venenati perhibentur.

MERLANGUS. *Ichthyologorum* GADUS. Classis Naturalis Piscium. Ordo Jugularium.

Gadus *Merlangus*. *Gallis* Merlan. *Anglis* Whiting.

GADUS dorso tripterygio, ore imberbi, maxilla superiore longiore. Sapidus facile in stomacho solvitur, & in membra digeritur.

MUSTELA fluviatilis. *Ichthyologorum* GADUS. Classis Naturalis Piscium. Ordo Jugularium.

Gadus *lota* Germ. Aal - Rutte.

GADUS dipterygius, cirratus, maxillis aequalibus. Laxa caro facile deliquescent, probe nutrit.

Cranz M. M. T. I.

F

SILU.

SILURUS. *Ichthyologorum* GADUS. Classis Naturalis Piscium. Ordo Jugularium.

Gadus *Mediterraneus*. Germ. Schelden. Anglis The Shoat - Fisch.

GADUS *monopterygius*, *cirris maxillæ superioris duobus, inferiore unico*. Caro utilis boni alimentii, hufoni succedit.

THORACICI.

AMIA. *Ichthyologorum* SCOMBER. Classis Naturalis Piscium. Ordo Thoracorum.

Scomber *Amia*. Gallis Labife.

SCOMBER *dorso dypterygio, officulo ultimo, pinnae dorsalis secundæ, prælongo*. Tenera, pinguis, sapida caro, boni est succi.

COTTUS. *Ichthyologorum*. Classis Naturalis Piscium. Ordo Thoracorum.

Cottus *Gobio*. Koppe Germ.

COTTUS *lævis, capite spinis duabus*. Parum carnis, non ingratae tamen habet.

LUCIO PERCA. *Ichthyologorum* PERCA. Classis Naturalis Piscium. Ordo Thoracorum.

Perca *Lucio perca*. Germ. Schill.

PERCA *pallide maculosa, duobus dentibus maxillaribus utrinque maioribus*. Sapidus piscis. His addi perca Zingl, & aliæ usitatæ possunt.

MUL.

MULLUS *Ichthyologorum*. Classis Naturalis
Piscium. Ordo Thoracorum.

Mullus *barbatus*. Gallis Barbeau.

MULLUS *cirris geminis, corpore rubro*. Hoc
nihil sapidius jam Romanis inventum, nobis adhuc in
mensis laudatur piscis, boni succi, mediocris nutri-
menti, facilis digestionis. Ova mensis amovenda, haud
salubria GESNER.

PERCA *Ichthyologorum*. Classis Naturalis Pis-
cium. Ordo Thoracorum.

Perca *fluviatilis*. Germ. Perschling. Gallis Perche.
Anglis Pearch.

PERCA *lineis utrinque sex nigris, pinnis ventra-
libus rubris*; cibo salutaris cum petrokelino L. mediæ
ætatis perca jam olim in mensarum deliciis fuit, mul-
tum alit, boni succi, facilis digestionis.

RHOMBUS. *Ichthyologorum* PLEURONA-
CTES. Classis Naturalis Piscium. Ordo Tho-
racorum.

Pleuronactes *Rhombus*. Gallis Turbot.

PLEURONACTES *oculis sinistris, corpore gla-
bro*. De hujus piscis bonitate iam DOMITIANI tem-
pore consultum. Sapidissimus est, facilis digestionis,
boni nutrimenti.

SCOMBER *Ichthyologorum*. Classis Naturalis
Piscium. Ordo Thoracorum.

Scomber *Scombrus*. Gallis Maquereau.

SCOMBER *pinnulis V.* Mensarum in Gallis deliciæ, difficilis digestionis, nec nimium laudabilis succi.

SOLEA. *Ichthyologorum* PLEURONACTES. Classis Naturalis Piscium. Ordo Thoracorum.

Pleuronactes Solea. Gallis Sole.

PLEURONACTES, *maxilla superiore longiore, corpore oblongo, squammis utrinque asperis.* Exquisitus piscis, & salubris, carnem teneram, salubrem, parum viscosam tamen habet, facile digerendam & multum nutrientem. Non optimæ soleæ marinæ recentes. Etiam ægris dantur, HORSTIUS.

THYNNUS. *Ichthyologorum* SCOMBER.

Classis Naturalis Piscium. Ordo Thoracorum.

Scomber Thynnus. Gallis Thon.

SCOMBER *pinnulis utrinque VIII.* In deliciis abdomen, sed indigestum. Caro multum alit robustos.

Ex hac familia adhuc plurimi, plurimum in usu: Pleuronactes, Plateſſa, Flesus, Limanda, Linguatula, Passer, qui omnes plurimum nutriunt, & boni sunt succi.

ABDOMINALES.

CLUPEA *Ichthyologorum.* Classis Naturalis Piscium. Ordo Abdominalium.

Clupea alosa. Germ Elsen. Gallis Alose. Anglis Shad.

CLUPEA *apice maxillæ superioris bifido, lateribus maculatis.* Delicatissimus piscis, in aquis dulcibus

cibus captus; recens non diu fervatur, alias enim alcali sapit, facilis est digestionis, & boni succi.

CLUPEA *Halex*, seu *Halengus*. Haring *Germ.*
Harang *Gallis*.

CLUPEA *maxilla inferiore longiore, maculis nigris carens*. Recens, non salitus, sapidus, delicatulus, facilis digestionis. Salitus difficilioris, difficillimæ fumo induratus, exsuccus. Muriam halecis in clysmate datam in iliaca passione valere. *Acad. N. C. Vol. IX.*

CLUPEA *Encrasiculus*. *Germ.* Sardellen. *Gallis*
Anchois. *Anglis* Anchovy.

CLUPEA *maxilla superiore longiore*. Recens optima, sapidissima, tum abscisso capite exenterata, condita sale, aliorum piscium condimentum, multum excitandi appetitus causa adhibita.

COBITIS *Ichthyologorum*. *Classis Naturalis*
Piscium. *Ordo Abdominalium*.

Cobitis *Barbatula*. *Germ.* Grundl. *Gallis* Goujon.

COBITIS *Cirris oris 6, capite inermi, compresso*. Mediocriter alit sapidus, facilis digestionis piscis.

Cobitis *Taenia*. *Germ.* Steinbeisl.

COBITIS *Cirris oris 6, aculeo infra oculos bifurco*. Priori inferior.

Cobitis *fossilis*. Nobis Pisgurn.

COBITIS *Cirris oris 8, aculeo supra oculos bifurco*. Carnis subfuscæ, paucæ, multus in Hungaria usus, nec adeo utilis, nec gustu jucundus.

CYPRINUS *Ichthyologorum*. Classis Natur.
Piscium. Ordo Abdominalium.

Cyprinus *Carpio*. Germ. Karpfe.

CYPRINUS *Cirris* 4, *ossiculo tertio pinnarum dorsif, axique, uncinulis armato*. In stagnis, lacubus, piscinis, multa hujus piscis educatio: Cypriorum rex, Danubii incola, ætatem consecutus, inter diversas ejus species optimus. Cæterum in hac familia mares, quod compactiorem carnem habeant, præferuntur. Facilis digestionis, mediocris nutrimenti.

Cyprinus *Brama*. Germ. Gareisel. Gallis Braime.

CYPRINUS *pinnis omnibus fuscis, pinna axi radiis 27*. Alibi lacuum, apud nos Danubii civis, 7.8.9. librarum ponderis delicatus piscis.

Cyprinus *Tinca*. Germ. Schlein. Gallis Tanche.
Anglis Tensch.

CYPRINUS *axi radiis 11. cauda integra, corpore mucoso*. Vulgi solatium Tinca, satis sapida mediocriter alit; bona ex hac iuscula fiunt, externe icteri magnes dicitur, umbilico applicata, confirmante LINNAEO. Gluten hic piscis habet, ichthyocollæ non inferius BRADLEY a *Course upon the Materia Medica*. Consumptioni obnoxiiis, exulceratis prodest, IDEM.

Cyprinus *Aspius*. Germ. Schied.

CYPRINUS *pinna axi radiis 15. 16. maxilla inferiore longiore incurva*.

Cyprinus *Cultratus*.

CYPRINUS *pinna axi radiis 30. maxilla inferiore longiore incurva, prioribus inferiores*. His ex eodem
gc-

genere nobis usitati plurimi addi possunt: *Aphia*, *Rutilus*, *Erythrophthalmus*, *Alburnus*, *Vimba*.

LUCIUS *Ichthyologorum*. *Esox*. *Classis Naturalis* *Piscium*. *Ordo Abdominalium*.

Esox Lucius. *Germ.* Hecht. *Gallis* Brochet. *Anglis* Pike.

ESOX *rostro depresso, subæquali*. *Rivorum optimus*, *carnis foliaceæ, sapidæ, facilis digestionis, mediocris alimenti*.

MUGIL *Ichthyologorum*. *Classis Naturalis* *Piscium*. *Ordo Abdominalium*.

MUGIL *Cephalus*. *Gallis* Muga. *Muellet Anglis*.

Etiā edulis, magis tamen adhibentur ova, quæ facile condiuntur: ferculum Botarso Itali dicunt.

SALMO *Ichthyologorum*. *Classis Naturalis* *Piscium*. *Ordo Abdominalium*.

Salmo Salar. *Germ.* Salm. *Lax*. *Gallis* Saumon. *Anglis* Salmon.

SALMO *rostro ultra inferiorem maxillam prominente*. *Sapidus, subpinguis brevi satians, delicatus tamen non salitus, sed valens & inultum nutriens.*

Salmo *Germ.* Heuch.

SALMO *dorso brunneo, maculis nigris lateralibus, ventrequæ albis*. *Laudabilis est.*

Salmo Trutta. *Germ.* Laxforel.

SALMO *ocellis nigris, iridibus brunneis, pinna pectorali punctis 6*. *Exquisitus piscis.*

Salmo Fario. Germ. Forell. Gallis Truite.

SALMO maxilla inferiore sublongiore, maculis rubris. Carne firma compacta, æstate optimus, facilis digestionis, boni alimenti.

Salmo Salvelinus.

SALMO maxilla superiore longiore. Grata sapiditate cum Salmone Trutta, Thymallo, ad minimum certat, si non superet, caro granulata, butyracea, facilis digestionis, optimi nutrimenti.

Salmo albula. Germ. Reinankl.

SALMO maxillis edentulatis, inferiore longiore. Inter congenes infimus fere, apud nos solum habetur fumo induratus, exsuccus, non adeo sapidus.

Salmo Thymallus Germ. Asch. Gallis Ombre.

SALMO maxilla superiore longiore, pinna dorsi radiis 23. Caro deliciosa facilis digestionis, boni succi, ut etiam ægris concedatur.

Aliæ adhuc species aliis regionibus sapidæ, & edules.

I N S E C T A.

ANIMALCULA polypoda, poris lateralibus respirantia, cute ossea, cataphracta, antennis mobilibus, sensoriis, capitis L.

CANCER Entomologorum. Classis Naturalis Insectorum. Ordo apterorum,

Cancer Pagurus. Germ. Meerkrebs. Gallis Cancre de mer, crabe. Anglis Crabbe.

CANCER brachiurus, thorace utrinque obtuse novemplicato, manibus apice atris. Difficilis duraque ca-

ro

ro aromatizari multum, & multum coqui pro ventriculo debet. Ex hoc officinæ chelas habent.

CANCER *astacus* Germ. Wasser-Krebs. Gallis Ecrevisse de riviere. Anglis Crayfish.

CANCER *macrourus*, thorace lævi, rostro lateribus dentato, basi utrinque dente unico. Delicatissimus lacte nutritus. Notari meretur frequentiore huius usum sanguinem dissolvere, sæpe hæmoptoen facere et phthisim inducere.

VERMES. MOLLUSCA.

Tardigrada, mollia, pudentia, vivacissima, redintegranda, humidi animantia, acephala, apoda, androgyna tentaculis dignoscenda.

LIMAX *Systematis Natur.* Classis Naturalis Vermium. Ordo Molluscorum.

Limax *maximus*. Germ. Schneck. Gallis Escargot. Anglis Snail.

LIMAX *cinereus maculatus*. Antiphthisicum in crassans eorum iusculum multis habetur. Est tamen maxima in his cautela opus. Vide *Illustr.* L. B. van SWIETEN. *Comment.* T. I.

SEPIA *Systematis Natur.* Classis Natur. Vermium. Ordo Molluscorum. Anglis Skuttle-Fisch.

SEPIA *octopoda*. Corpore caudato, tentaculis nullis. Rubentem ex suo condimento, quod coctione cum nitro in rubrum vertitur, apponi in cibo debere LINNAEUS. Carnem duram, coriaceam, haud exquisiti gustus

gustus habet, nutrit tamen multum, visceribus fortibus probe subacta, alvum adstringit, HIPPOCRATES.

Sepia officinalis; os sepia, & atramentum, quod etiam alia largiuntur, concedit; in osse sepia, subadstringens vis prædicatur.

VERMES TESTACEA.

MYTILUS *Systematis Natur.* Classis Naturalis
Vermium. Ordo Testaceorum.

Mytilus edulis. Germ. Muschel. Gallis Moule.

MYTILUS *testa læviuscula violacea, valvulis obliquis postice acuminatis.* Marina optima, sapida, vix multum nutriens, difficilius digerenda. EPHEMERIDUM N. C. Vol. VII. morbos contrahere mytilos mortalibus edentibus periculosos. Factum exemplis confirmatum est *ibidem*, ut magistratum vigilantia pro salute civium interpellatur.

OSTREA *Systematis Natur.* Classis Naturalis
Vermium. Ordo Testaceorum.

Ostrea edulis. Germ. Austern. Gallis Huitre. Anglis Oyster.

OSTREA *testa semiorbiculata, valva altera plana, altera elatiore.* Multorum delicia, differentiam magnam patiuntur; virides optimæ, in ventriculo facile deliquescunt, biliosis, quos parum nutriunt, convenientes, recommendantur etiam a medicis scorbuto, podagra laborantibus: ad ignem indurata stomacho inimica, crudis deteriores GODFREY *Treasure of useful Discoveries.* Ostrocodermata egregie absorbentia sunt.

ANIMA-

ANIMALIUM
PRODUCTA.

LAC universalem, seu in alimentis, seu in medicamentis usum ab omni tempore habuit.

Lacte mero veteres usi memorantur, & herbis,

Sponte sua si quas terra ferebat.

ait OVID. L. 4. Fastor.

Lacte solo alimento vixisse plures, passim hinc inde PLINIUS, TACITUS, IUSTINUS, CÆSAR, memorant: GALENUS l. 5. de Sanit. tuenda Cap. 7, exemplum excitat hominis centum consecuti annos, & lacte maxime viventis; & hodie adhuc ad septentrionem multi sunt, quibus lac, & lactis producta, butyrum & caseus omnia sunt. Recte igitur VARRO omnium alimentorum lac voluit esse nutrientissimum: est enim lac ex ingestis jam elaboratus, & excoctus humor, non per modum putrefactionis, seu puris, veluti placuit EMPEDOCLI apud ARISTOTELEM, sed per modum perfectionis, utpote quæ substantia optima sit constituendo nostro corpori, cum sit consociabilis omni naturæ.

Nec infima sane hæc lactis laus est, quod omnes neo-nati tam hominum, quam fere animalium, lacte nutriantur, crescant, & quod omnis ita dicendo homo, omne animal, proprio lacte vivat, & nutriatur, & ex eo solo omnia reliqua solida, & fluida vi vitæ
per-

perficiat: est enim in viris æque, ac fœminis omnium animalium semper præsens lac, licet nunquam pepererint, nunquam nutrices fuerint; sic ex sexagenario sene, sola suctione lac eductum narratur in *Miscell. Natur. Curios. Decad. II. Anni Vti.* in Appendice; ex aliis alii.

Ex his vero, quæ hætenus de lacte dicta sunt, intelligitur facile, lac esse, & ex assumtis, & ex admixtis humoribus animalibus, præparatum liquidum, hinc primo mediæ esse naturæ inter vegetabile & animale in animalibus, quæ gramine, & vegetabilibus aliis vescuntur. Secundo pro vi & differentia assumptorum lac diversum esse, ex illis enim chylus melior, vel deterior, dulcis, vel amarus, mitis, vel acer fit, ex hoc tale lac; qualia enim ingesta, talis chylus, qualis chylus, tale lac, & sanguis, assertum quotidiana obfirmat experientia: mensis Maji lac, ut & butyrum omnium optima sunt, quia hoc tempore vaccæ comedunt nascentes & novas quasi herbas, quæ illas magis quam exsuccum gramen reficiunt; notaverat iam GALENUS caprarum lac purgare, quia hæscammoneo, & tithymalis vescerentur, neque hodie id novum est, infantes purgari dato medicamento soli nutriti. Tertiā differentiam lac recipit, prout ex eodem animali vario tempore emulgetur, prout animal ipsum, quod hoc conficit, temperatius, & valentius est, tum ex multis aliis circumstantiis alias differentias patitur.

Non solum ipsum lac, ut iam ante dixi, sed etiam ejus partes a se invicem separatæ, & in usum alimentarem, & in medicum veniunt. Notum enim est lac tribus componi, parte butyrofa, caseosa, & serosa, hæcque tria plus minus in omni lacte sano obtinent: Buty-

ty-

tyrum ex lactis cremore, seu parte ejus pingui, & oleo-
sa fit, caseus coagulum lactis est, ablato butyro, &
fero; serum aqua lactis. Qua mechanice hæ partes a
se invicem separentur, lac cogatur, ita elaboretur, hic
loci dicere non attinet, cum hæc omnibus notissima
sint; hoc tantum hic volo eximium lactis, & ejus
productorum, tum in alimentis tum in medicina usum
esse, de quo ultimo iam latius agemus.

Ab omni tempore pro usu medico hi gradus boni-
tatum lactis diversorum animalium observati sunt, ita,
ut primum semper haberetur lac humanum, huic suc-
cederet asininum, post caprinum, dein vaccinum. At-
que tum semper, ubi interitura præ debilitate corpora,
vellent reficere & refocillare, pro primo hoc scopo
omnium optimum invenere lac humanum, utpo-
te naturæ nostræ maxime analogum, & omni lacti alio-
rum animalium, si haberi potest, præferendum.

Debet vero lac illud esse fœminæ sanæ, quæ salu-
bri motu corpus exercet, & victu laudabili utitur, &
integrali ætatis flore viget: omnium optimum, si 4
vel 5 post partum horis ducatur, tunc enim chylus in
lac totus iam mutatus est, & alimentorum indole depo-
sita incipit humanum induere naturam: ingens est enim
differentia, prout lac vario post ultimum partum tem-
pore ducitur: quod statim post ingestos cibos, & po-
tus in mammis colligitur, crudum est, & multum de
ingestorum indole retinet: quod duodecim ab ultimo
partu horis evocatur, tenue, subflavesceus, fœtorem
suburinofum fere, instar feri sanguinis habet, atque
hæc ratio est, cur primum lac nutricum semper pur-
gans sit, quia serosum fit, diu in mammis hærens:
unde patet intermedio hinc tempore lac optimum esse
cæteris paribus.

Alte-

Alterum vero, & id observandum est, lac ipsum ex uberibus duci debere, aut vasis receptum illico occludi; videntur enim lacti inesse subtilissimi spiritus, ultima concoctione in sano corpore elaborati; docent hoc tot nervi concurrentes ad chyli, & lactis officinas, subtilissimus exhalans ex lacte recens multo, & adhuc calido, ros: quod jam antiquitas perspexit, cum moneat GALENUS: „Veteres vero etiam mulierem lactantem illis, qui tabe decumbebant, adstare voluerunt, quorum sententiæ & ipse quoque accedo, & „quod familiare id sit, & quod, priusquam ab ambiente aere refrigeretur, id sumi voluerint;„ & alibi, posteaquam similia præfatus fuerat, lac comparat femini genitali, quod nec ipsum aliquamdiu extra propria vasa, si modo suam virtutem servabit, morari potest, sed vel in maris partibus contineri, vel fœminæ partes tangere debet: & sane efficacissimum lac est ex ipsis mammarum aere non refrigeratum, haustum. Hujus consilii gnarus CAPIVACCIIUS nobilissimæ gentis unum heredem servavit, dum inter binas florentis ætatis decumbentem nutrices, ubera illarum ducere iussit: plura de hac felici methodo nobis conservarunt exempla authores varii; Viennensibus illud *Illustr.* L. B. van SWIETEN in Regia Stirpe summa cum laude confectum ob oculos est, aliis illud quod in T. I. l. IV. observationum FORESTI habetur, atque id præter alia hic recenseri meretur. Juvenis marasmo vero correptus Bononiæ, juvenulæ nutricis pulcherrimæ ubera ducebat, & in eodem cum illa lecto dormiebat, unde sic instauratum exsuccum corpus fuit, ut metuerent ne intempestiva venere perderet renascentes ex lactis usu vires.

Secun-

Secundo: adhibent hodie lac, per medicamenta medicatum redditum in nutrium corpore Parisienses, etiam, ut dirissimam luem tollant: notum enim est iam tenellum fœtum culpam turpis matris sæpe luere, & in utero materno luem veneream contrahere; talis infans dum puræ, & sanæ nutricis ubera ducit, illi luem communicat ortis latis circa mammas ulceribus & veneno per totum corpus suscepto; ob hanc rationem sanam etiam nutricem mercurialibus imprægnant, ut communicata lacti mercurii vi, misellus fervetur; quum vero raræ eæ sint, quæ sibi sanis, tale in corpore experimentum fieri velint, etiam res ad animalia translata est, & tale exemplum novi felicitis successus; sic etiam alii animalia plantis antiscorbuticis nutriunt, ut sævo scorbuto laborantes lacte antiscorbutico curent.

Extra corpus lac vario modo medicatum fit; hoc modo catharticum lac delicatulis paratum exhibetur, lactis cocti libræ quatuor sumuntur, additur libra semis sacchari, parumper coquuntur, tum totum de die hauritur, multas dejectiones movet.

Ex uberibus supra ramum unum alterumve plantæ alicuius aromaticæ recentis lac etiam emulgeri solet & medicatum reddi; sic supra Mentham multum continuos ab assumpto veneno, & vomitorio excusso, vomendi conatus sustulit; & mictui cruento specificè medebatur supra ramum Menthæ rubræ multum, & syrupo Cydoniorum satis edulcoratum, calensque quotidie haustum, & spes est supra salicis grati odoris fungum, qui in phthisi vix non conclamata curanda drachmæ semis, unius dosi, ex ovo forbili haustus, aut cum saccharo mixtus, tantopere deprædicatur, emulctum lac calensque haustum in eodem morbo multum profuturum.

Ter-

Tertio: celeberrima in arte medendi est diæta illa lactea, quæ in variis morbis, ut passione hysterica, tumido abdomine, emaciatis artubus, venere exhaustis, rheumatisino, podagra rebeli, ut id variis locis testatur SYDENHAMUS, & alii egregii viri, summi usus est: atque tunc præmisso leni purgante, si opus, nihil nisi lac assumitur; ex uberibus tepidum optimum est. A minori dosi in initio incipiendum est, & videndum an ventriculus ferat; Ubi fert, libra una mane, dimidia a meridie dari potest, tum etiam loco alimentum, & medicamenti vario modo præparatum exhiberi; si lacte solo vivere ægrum conveniens non videatur medico, etiam juscula ex carnibus gallinarum confusis cum aliis herbis coctis, illi permittere potest, hoc observando, ut ab omnibus acidis abstineat, cerevisia, vino, & loco huius potus, decocto hordei, scorzonera, additis leviter aromaticis, aniso stellato, æger utatur. Secundo, ut lactis coagulum in ventriculo certo certius nociturum impediatur addito sacchari, sic V. G. ad libram unam lactis additur uncia una, vel etiam omni vesperi datur blandum absorbens. Tertio: ut si lac alvum fluidam nimis reddat, roborante medicamento non acido sistatur; si nimis adstrictam, interposito purgante ex rheo laxetur, aut si nimia ventriculi debilitas usum lactis non ferat, lac virtute roborante florum rosarum rubrarum ficcatarum, balaustiorum, Cinnamomi imprægnetur, MEAD. in *monit. præct.* & in hanc rem aliquot cochlearia fortis infusionis menthæ aut etiam ex extracto aquoso chinæ & mastiche confecta pilulæ faciant, lactis enim corruptelam & damna præcavent TYSSOT *de manu scriptis*. notandum tamen, licet diversi casus probent, in morbis supra memoratis lactis egregium fuisse usum, in iisdem etiam sæpius nihil præstitisse certum. Unde prudenter notavit

FON-

FONSECA in morbis a causa calida biliosa prodesse, a frigida minus. Exactius Cl. BROWNE LANGRISH *The Modern Theory and practice of physic.* London. 1738. si a pulmonum tuberculis febris hectica sit, inutilem lactis asinini usum esse, cui fere omnes alii adstipulantur lac ebutyratum tum magis recommendantes, quod calorem hecticum temperet.

Quarto demum etiam lac in aquis medicatis exhibetur, ut etiam in hordei aqua diluitur, quod *lait coupé* vocant Galli, quod in labe purulenta viscerum, in spasmodicis affectibus, convulsionibus, miros sæpe effectus præstat; dum nempe aquis selteranis varia dosi lac admiscetur, sic quandoque libræ uni aquarum selteranarum libra semis lactis; quandoque duæ partes lactis cum una aquarum variis etiam aliis dosibus, & proportionem varia, miscentur, pro variis circumstantiis, & ægri temperamento, de quibus legi potest de *connubio lactis cum aquis medicatis* Cel. HOFFMANNUS. In horum autem usu id, quod in lactis usu, cavendum: tum etiam id tenendum, lac tepens vel calefactum his aquis semper addi, aquasque aliquantulum esse calidas debere, licet tamen & frigidas aliqui assumant.

Cæterum in variis adhuc aliis casibus magnus lactis usus est, tam interna exhibitione quam externa applicatione; sic dum venenum assumptum est, lac maxima copia sæpe exhibetur scopo diluente, & demulcente: Cantharidum veneno vasa urinalia certo afficiente plerumque medetur: tum etiam in clysmatibus per se, vel aliis gravidum, cum fructu injicitur; externo usu emolliente, & mollissimo adhibetur, sic cataplasmata ex sapone veneto in lacte soluto ad lateris dolorem bono cum successu applicantur: fiunt etiam ex lacte balnea.

Cranz. M. M. T. I.

G

Fo-

Fomentis ex lacte saccharato femora variolis infectorum
fovere in Suecia receptum, & observatum, femora
pustulis quasi affata evadere, dum aliæ corporis partes
minori variolarum multitudine afficerentur. LINNÆUS
Amænit. Acad. Vol. V. exanth. viva.

Hæc de lactis ipsius virtutibus, jam de vi medicata
singulorum illorum productorum, quæ lac largitur, ali-
quid dicendum: primo enim lac dat *cremorem*, seu flo-
rem lactis, præstantissimam nempe lactis partem, pin-
guedinem ejus, ex qua *butyrum*, quod nihil aliud quam
cremoris, seu floris coagulatio seu coactio in pinguem,
& ductilem albam substantiam: butyrum enim ex pin-
guissima cremoris parte fit: tum est lac defloratum:
lac secundarium, deflorati serum; lac *ebutyrum*, *se-
rosum*, idem *acidum*, lac *schiston*, nempe ejus pars
caseosa a sero separata, ex qua caseus; tum demum la-
ctis serum.

Quem usum diversæ hæ partes in usu communi
habeant, ut & in pharmacia, medicina, chirurgia,
omnibus notum est; cremor enim, & butyrum bal-
samorum vim habent, & oleis blandis comparari pos-
sunt, unde etiam iisdem usibus adhiberi. Cremor re-
cens lactis cum vitello ovi & syrupo violarum mixti
aliqua aquæ stillatitiæ rosarum copia dilutus inflam-
matis gingivis prodest, van SWIETEN.

Graminis autem digesti & elaborati succus, *serum*,
omnium fere lactis partium, maximum in medicina
usum habet, est enim substantia delibatissima lactis, a
rudiori, cassiori, caseosa, ut & omni pingui crassio-
ri separata. Unde patet tum demum ab hoc maximas
esse expectandas vires, dum recenti gramine, & pro-
pullulantibus aliis herbis, læte in pratis animalia pas-
cun-

cuntur, minores longe, dum in stabulis inclusa ex-
succum gramen manducant; unde etiam ineunte, &
adulto iam vere maior huius, quam in hyeme usus, li-
cet tamen omni tempore sit non exiguus.

Coagulandi lactis, & parandi feri, sunt variæ apud
varios methodi; sic Florentinis floribus cynaræ lac coa-
gulatur, qua ratione, & præstantiorem caseum fieri
asserunt, nec nullo alio coagulo quam floribus cynaræ
utuntur: coagulant etiam lac alii galio flore aut albo
aut flavo prædito, quod tum vel maxime faciendum
ubi lactis serum acidum non postulatur; cæterum ex-
temporaneo experimento alii, colostro vitulino, acido
quocunque vegetabili, succo citri, cremore tartari,
vino Rhenano, succo acetosæ, & acetosellæ, tama-
rindis, serum lactis parant; in officinis id quandoque
negligentius fit, & acido fossili cogitur, quod forte
non adeo probandum: debet verò lac prius calefieri,
tum demum acidum addi, sic V. G. lactis vaccini re-
centis mensura una cum dimidia igni admovetur le-
nissimo, ut ebulliat, tum additur succi citri cochlear
haud exiguum, iterum ebulliant, donec coaguletur,
quo facto percolatur; si acidum nimis fuerit, una cir-
citer oculorum cancerorum drachma ad temperandam
aciditatem sub levi agitatione adicitur: si non satis cla-
rum, sub finem coctionis albumen ovorum additur; si
palato gratum, ventriculo amicum, magis expetatur,
elæosaccharum citri, aurantium &c. additur.

Serum hoc dat pulcherrimum in morbis acutis in-
flammatiis refrigerans, diluens, resolvens, in mor-
bis melancholicis, hypochondriacis, incoctis ad li-
bras aliis herbis fundentibus, cichoreo, taraxaco &c.
tum etiam biliosis, cum tamarindis optimum medica-
mentum: exhibetur vel solum vel cum aliis, calidum,

frigidum, varia nec facile limitanda dosi, pro potu ordinario, medicamentofo.

Paratur adhuc aliud *serum* lactis, quod *artificiosum* vocant, aut *serum* lactis *dulce*, id vero hac ratione fit; fumitur lac recens, sub continua agitatione ad leniorem ignem, ne aduratur, ad pulveris fere consistentiam coquitur, tum demum affusa aqua totum ebullire curant, ut dissolvatur iterum in hac aqua, quo caseosa portio remaneat; dein percolatur, & exhibetur; laudatur vel maxime in omni acrimonia.

SERUM LACTIS VINOSUM paratur, dum lactis libræ aliquot cum vini albi acidi unciiis IV. ebulliunt, ut separato collofiro purum obtineatur serum. Valet in morbis continuis putridis affatim haustum, & in febris castrensi verinifosa vinum imprimis vero serum lactis vinosum larga copia potatum, profuisse novit van SWIETEN *Comment. T. IV.*

Saccharum lactis, quod ex fero lactis aliquoties cocto, ut omnis pars caseosa eo melius a fero separetur, fit, dum nempe serum sæpius inspissatum, & aqua dilutum in crystallos coactum fuit; nihil aliud est, quam extractum inspissatum feri sal essentielle lactis ab ipso fero ratione principiorum multum diversum; optimæ fiunt ex fero lactis cum vitello ovorum, non acido, parato.

OVA alimentum non extemporaneum præbent, ob id multum a lactis usu deficiunt; albuminis liquor antequam nutriat pullum, eius vasorum & viscerum actionem experiri debet. Lac vero iam habet humores subtilissimos animali fabrica separatos, & præparatos: sunt tamen etiam pulcherrimi nutrimenti & reficientis ova, quod albumen ovi fero sanguinis humani plu-

pluribus dotibus conveniat, & in se habeat materiem, quæ calore incubatus mutata, intra viginti, & unum dies, in sacculo colliquamenti latens vitale flamen pulli in tantam molem fecit excrescere; nec tamen quis credere debet ex vitello aliquid pullo accessisse; ille enim notante post ARISTOTELEM HARVAEO intra pulli abdomen conclusus, intactus manet; & hoc solum pro nutrimento utitur, dum exclusus est, donec firmato rostro durioribus vesci possit.

Ex hoc solo in tenellis pullis observato naturæ ordine, clare discimus, vitello facilius in nutrimentum converti, & optimum esse alimentum albumen: vitellum quidem optimum nutrimentum dare, sed iam firmiorem viscerum fabricam postulare, quæ quoniam tamen in nobis iam adultis valida sit, patet hæc non tantam ratione nostri differentiam pati. Dixit HIPPOCRATES: „Volucrum ova *validum* quid, & nutritiens, & inflans habent, validum quidem, quia animalis generatio est; *nutriens*, quia lac est pulli; *inflans*, quia ex parva mole in multum diffunduntur.” Ex his rationibus est, quare ad nutriendos debiles homines ab omni tempore ova recommendarint medici, & quare in quibusdam regionibus, ut in Gallia, Italia, in quadragesima ovorum esum inhi-beant, quia tantum reficiunt.

Celebratissima apud nos sunt Gallinarum ova: Africæ strutio-carneli ova, crocodillorum ova alii manducant, quæ id inconveniens habere dicuntur, quod odorem moschi adeo fortem, qui caput tentet, habeant; tum, & testudinum maris ovis vescuntur Angli, Galli, & alii Europæi: alii aliis.

Ova vero omnia quæ in scopum nutrientem adhibentur, debent esse recentia, sordilia, id est, per coctionem non nihil inspissata, ita ut in cortice suo videantur tremere; sunt enim sic multi nutrimenti, probæ, & facilis digestionis, convalescentibus, senibus, debilibus apprimis convenientia; indurata in testa, aut etiam in pingui frixa, etsi robustioribus visceribus non noceant, debiliora tamen offendunt, mollissimo albumine in cornu mutato; unde optime monuit GALENUS, eo plus nutrire ova, quo minus induruerint, hinc variis præparationibus in iuseulis diluta, in hæc integre effracta, tremula sumuntur.

Hoc tamen ova habent, quod cito putrescant: hinc & in febribus summa cum cautela præscribenda sunt, licet tamen in his exhibuerit HIPPOCRATES L. 3. *de morbis*; albumina enim aliquot aqua fontana conquassata pro potu humectante, & refrigerante exhibuit.

Ovi omnes partes satis raros, eosque varios in medicina usus habent:

Albumen ovorum ad varias decoctiones depurandas in officinis inservit; iterum ex albumine ovi inspissato oleum myrrhæ per deliquium paratur, quæ alias acerrimis etiam aliis mensuris resistit, & quæ hoc modo soluta præstantissimum dat medicamentum alio loco dicendum.

Vitellus olea, & resinas, aquæ miscibilia reddit, tum, & oleum ovorum, quod ex vitellis induratis coctione, sequente exsiccatione & pressione elicitur, largitur, in fissuris labiorum, papillæ mammarum, re-

com.

commendatum. Quinquaginta vitelli olei uncias quinque subministrant.

Testæ etiam in usu medico absorbenti non deteriores margaritis & aliis pretiosioribus. Dum calcinatae sunt, magis sunt bibulae, sed simul etiam acriores. Præcipuum constituunt ingrediens lithontriptici illius Anglicani. In harum exhibitione id cavendum, ne in pollinem tenuissimum tritæ exhibeantur; alias enim cum aqueis concreverent in glebas, & pondus in ventriculo facerent, & sic plus nocerent, quam prodesse.

Ultimo demum, quæ fracta testæ albumen continet tenuis *pellicula*, & suum in arte medendi usum invenit, in vulneribus præcipue recentibus, a quibus, ne corrumperentur, arcendus aer erat; hoc incommodi habet, quod exsiccetur, & durior fiat, sed tunc aqua tepida, aut saliva aut halitu oris, emolliri potest. Specifica vero nulla in hac vis est: aerem a vulnere arcet, sic naturam iuvat, & ob hanc rationem de rara deligatione vulnerum tam pulchra scripsit MAGATI. Cæterum recens, humida pellicula glandi penis imposita, effluere non potentem urinam evocat, certo experimento.

MEL. Dicetur alibi.

G 4

POTUS.

POTUS.

De his pauca dicere constitui, cum pleraque peculiaribus tractatibus scripta habeantur.

AQUA sincera cursu exercita omnium optima. Vide *Antidota*.

CEREVISIA fermentata defœcata etiam multum nutrit: dulcior, sapidior, tabidis utilior: tenuior viem diureticam habet, liberatque a calculo, & abstergit bilem in primis viis collectam: amara hypochondriacis, atque scorbuticis conducit; nec enim acefcit facile, itaque nec male agunt, qui absynthium ei adiiciunt, quando fermentat, in gratiam febricitantium, vel scolopendrium pro lienosis, & hepatis obstructione laborantibus; vel rorem marinum, atque salviâ adversus asthma, phthisim, & sic porro. **AUG. QUIRINI RIVINI** *Disput. VI. de Medicina in alimentis optima.*

VINUM ex uvis factum multam differentiam patitur; fit etiam ex melle hydromel, ex pomis pomaceum, ex pyris pyraceum. Sunt adhuc plurimæ ex aliis vinorum species; vires alibi dicuntur. Ex omni specie mustea affatim hausta dolores colicos & rheumaticos creant & arthritidis paroxysmum maturant, **CL. HUXHAM.** *de morbo colico Damnoniorum.*

Perspectis itaque esculentis, & potulentis, horum principiis, dotibus, materie imbecillitate aut validitate, omnino facile erit (cognitis naturæ, vel in sano, vel in ægro viribus) ea subministrare, quæ magis convenient; nam etiam si acute decumbentes alimenta fere omnia respuant, solis nutriantur iusculis, & sani nulla lege ad-

strin-

stringi debeant, est tamen, ut acuti morbi ex decidentia longiores facti, & humanam beatitudinem ardentem exoptantes sani diætam poscant; primum quidem per totam medicinam demonstratum est, alterum ex natura temperamentorum etiam clare deducitur.

Igitur *sanguineo temperamento* fermentata Cerealia, facile digerenda Olera, carnes animalium iuniorum magis conveniunt, cum aquoso potu, vini austeri non calefacientis parco usu. Obsunt vero illi cruda glutinosa, mucilaginosa. spiritiosa.

Pituitosum facile fert, & fermentata Cerealia, & bis coctum etiam aromatibus conditum panem, olera vel alcalina vel acida vel aromatica, animalium aliis animalibus viventium carnes, etiam sale conditas alias, & potus fermentatos cerevisiam, vina; quibus simul vis roborans insit, ut Burgundica, Italica, austera, Hispanica: conveniunt quoque spiritiosa liquida; glutinosa omnia, mucilaginosa, pingua, huic obsunt.

Biliofo diætâ esse debet ex oleribus acescentibus, saponaceis multa, carnis potissimum vero ferinæ, aut illorum, quæ aliis vivunt animalium parca, parca quoque piscium. Potus aqua, cerevisia tenuis, tenuia pariter & acidula vina, ut sunt Rhenana, Moselana, Austriaca; non ferunt pingua, nec spirituosos potus.

Melancholico concedes panem bene fermentatum, olera, & fructus saponaceos cocta, carnes iuniorum animalium herbis pastorum. Potus aqua esse potest, cerevisia tenuis, vina aquosa. Obsunt legumina farinosa alia non fermentata, olera cito alcalescentia, liquores spirituosos, qui tamen parce quandoque concedendi. Et

hæc quidem ad temperamenta spectant, sed & sua ætati, & anni tempori, & Climati regula est.

Infantibus primam ex lacte diætam natura constituit, dein omnino mollem & nullo aromate vitiatam indicavit; his non convenit potus fermentatus ullus, sed mollis, aqua, lac.

Pubertas lege caret.

Virilis ætas temperamentorum regimine servatur.

Senectus nova infantia est, igitur & huic lac, mollia omnia, panatellæ, decoctum fabarum cacao in lacte, Chiocolada, vinum parcum, his tenue, illis generosum, aliis petulcum concedenda.

Anni temporibus ea potissimum conveniunt, quæ his natura offert; & *Veri* teneræ & iuvenes plantæ saponacea solventes, carnes digestu faciles, vina tenuia. *Æstati* aquosorum saponaceorum acidulorum olerum, tum fructuum horæorum major usus, carniû minor: Potus convenit diluens acescens, fermentatus quidem sed non multum spirituosus; vitanda aromata sunt & omnia calidiora. *Autumnus*, magis vero *Hyems* aromatica & spirituosa postulant.

Climatibus fere eadem diætâ est, quæ tamen temperamento in hac ætate aut anni tempore constituto accommodari debeat.

CLAS.

CLASSIS SECUNDA

CARDIACORUM
NERVEORUM.

Quæ vires infundunt nervis roborantes, & spirituum vividiores efficiunt motum, NERVEA recte dicuntur.

Indicantur, quando cognoscuntur vires deficere, simulque apparent evidentiæ signa languoris ad omnes motus musculares, etiam ubi valde impediuntur exercitia sensuum, imprimis vero, si tum simul cernuntur signa clara humorum crassorum per reliqua vasa. BOERHAAVE. L. B. VAN-SWIETEN.

VIS ELECTRICA.

Suspendebat adhuc Physicorum omnium animos ignota Electri Vis, & timorem, quem terribile CUNED experimentum incussit, nondum MUSCHENBROECKIUS abiecerat, cum audax Iapeti genus in eo salutem confidenter quæreret, in quo mortem adinvenire facile potuisset; ita demum homines sumus! scilicet spes erat fore, ut vel electricus ignis illis in partibus calorem suscitaturus esset, in quibus diu deficeret, vel validior commotio motum, qui jam dudum abesset; quapropter grave & audax auxilium in medicinam traducitur, eoque Paralysis diversis in regionibus tentatur.

Sa.

Sapienter vero factum est, quod inter primos 1746 Parisiis in periculum paralyticos deduceret NOLLETTUS, vir doctus, & horum experimentorum apprime gnarus, qui, etsi electrica commotione nullum curaret, quod curari amplius non possent, in eo tamen magni officium exegit viri, quod commotionis patefaceret periculum, & illos, qui huius operationis manipulationibus non ex asse imbuti essent, circumspectos esse iuberet. *Acad. des Sciences.* 1746. 1749.

Interea D. LOUIS Chirurgiæ Parisinæ decus, 'paralyfim scintillarum evocatione tentare intentus, mutato ex NOLLETTI exemplo, consilio, duas paralyticas commotione frustra vexavit: tandem, & commotione haud sollicitandam curationem esse nervoso sermone reliquit, *Observat. sur l'électricité*, Paris 1747. Philosophiæ Genevæ Professor Cl. IALLABERTUS tam scintillarum evocatione, quam commotione paralyticum restituit *Journal des Scavans* 1748, gelu vitiatam partem in eodem correxit *ibidem*, & tumores scrophulosos emendavit *propria* ad Cl. SAUVAGES *epistola*. Cl. Monspeliensis Medicus SAUVAGES hemiplecticum pulmone exulceratum hoc remedii genere ex hæmiplegia restitui quidem, ex ulcere pulmonis vero rapi vidit: tum electricitate paralyticos melius habere, tumores oedematosos percurari, suppurationem accelerari *Lettre à Mr. BRUHIER*; ultimo compulsis experimentis Illustri Academiæ Upsalienfi Commentarium misit de usu electricitatis in rheumatismo novem successibus felicem, ut etiam in eo ultimo concludat in acuendo visu nullum electricitati medicamentum anteponendum, & nemini electricitatem nocere nisi phthisico, hinc terrorem a NOLLETTO, aliorumque panicum habendum.

Hæc

Hæc in Galliis aguntur, dum in diversis Italiæ partibus *Cl.* VIRI PRIVATI, BIANCHI, VERATTI plurimum & diversimode electricitate utuntur; & quidem *Cl.* PRIVATI Venetiis electricitatem medicamentosam tantum (scilicet inclusis ipsis tubis varii generis remediis) adhibet, dum & simplici electro & medicamento *VERATI* mederetur. Iamque malum ischiaticum pertinax, a scabie curata superflus brachii dolor, gravis in aure dextra auditus, rheumatici, & catharrales effectus tumoribus arthriticis stipati, involuntarium lacrymarum profluvium, nervorum debilitas, curantur: etiam in uno tentamine electricitatis medicamentosæ dolores arthritici profligantur. Fuit Augustæ-Taurinorum purgantis, dum electrizando manibus medicamenta purgantia inderet *BIANCHI*, electricitatis novæ auctor. Sed quantum est in plurimis experimentis inane! in Italiam iter suscipit *NOLLETTUS*, adit *Cl.* hos Italos, ut per hos, de veritate illorum, quæ de electricitate medicamentosa scripserant, convinceretur, & mirum visu! nullus facto rem comprobare potuit. *Histoire de l'Acad. des Sciences* 1749.

Pragæ paralyticos quatuor curatos, solatum rheumatismo dolorifico laborantem, etiam podagricos resolveri nodos vidit *Cl.* BOHADSCH in *Thesi de elect.* 1751. Lipsiæ Th. QUELMALZ hæmiplegiam cum aphonia electricitate fere sustulit, rheumatismum in senes octagenario lenivit, chiragram cum carpi tumore profligavit, & inter septem partim paralyticos, partim rheumaticos sex curavit *Cl.* SCHEFFER Ratisbonæ; & mirabiles electricitatis in aphonia, in resolutione labii inferioris oris a tonsillarum tumore, effectus vidit *PAULSOHN* in Livonia; & alios in Suecia

STROE-

STROEMERUS etiam non Medicus: & malum hysteri-
cum convulsivum electricitate curatum in *Tent. &
Comment. Societ. N. I. Gedanens. T. II.* de LA MOTTE,
& affectum paralytico spasmodicum sublatum
ALLAMAND & GAUBIUS *part. I. Comment. Societ.
Scientiar. Harlemens.* & insultum convulsivo hysteri-
cum Philadelphiae CADWALLADER EVANS *Medi-
cal. observ. T. I.* & brachium paralyticum CHENEY.
HART. *Philosoph. Transact. Vol. XLIX.* & paraly-
sim WHYT T iisdem Vol. L. p. I. & hæmiplegiarum dua-
rum curationem ZVINGER. *Act. Helv. phys. math.*
Vol. II. & paraly-
sim linguæ singularem ALLAMAND,
& dentium dolorem & surditatem LEROY *Histoire
de l'Acad. des Sciences. 1757.* & palpebrarum superio-
rum lapsum *Act. Acad. Elect. Mog. T. I.* BAUMER,
possent adhuc addi alia pericula plurima.

Hodie tamen post tot observationes vix unus al-
terve hinc inde adhuc electricitatis in corpus huma-
num effectus extollit. Commotionem electricam per-
cussionis & verberum efficaciam solum habere D. LOUIS
demonstravit; partes solum rubefacere, & minimam
omnibus de ea factis jactationibus fidem adhibendam
esse Cl. KUHN in *Act. phys. med. T. I.* Item post
varia tentamina in variis hominibus vario morborum
genere laborantibus instituta, certos & indubitatos
effectus ab electricitate hætenus expectandos non esse
Cl. ZETZELL. *Recueil. Period. T. V.* & Cl. LE-
ROY post capta alia tam in hæmiplegia, gutta serena,
quam surditate experimenta, quid de viribus medicis
electricitatis statuere possit, se adhucdum ignorare fa-
tetur: & non nisi in rheumatismis curandis fluidi
electrici usum sibi esse perspectum. *Acad. des Sciences
1761.* Ultimo demum etiam Cl. TISSOT intervenit,
&

& pessime pro paralyseos specifico electricitatem venditari contendit: dum ipsa & febriam, & convulsiones, & plethoram inducit, sanguinemque ad caput cogit, & casu paralyfim facit, & auget *de Apoplexia.*

Revera audax, & anceps remedium est electrica commotio. Subitas huius martyres aves NOLLETTUS, IALABERTUS, & alii plurimi recensent; nec hodie mortalium ullus ignorat hac etiam homines occidi; Sic prostratus *Cl.* dum viveret Professor DOPPELMAIER, & inter media experimenta expirat sæviori fulmine tactus *Cl.* Petropolitanus Academicus RICHMANNUS.

Nec simplex electricitatis vis semper tuta est, in virgine menstrua suppressit, ex ulcere venereo effluxum cohibuit, dum simul ulcus inflammaret LOUIS, & ægrum hic Viennæ occidit. Nuper an inoculatio per DEUM liceret quæsitum est, & de electricitate nihil quæritur.

ANIMALIUM. EXHALATIONES.

Effocta, & præ languore interitura corpora, animali exhalatione refici iam antiquitati notum fuisse, DAVIDIS que exemplo confirmatum, & hodie familiare esse, vide *Illustr. L. B. van SWIETEN Comment.* Nec tamen aut his, aut aliis evidentioribus exemplis, iuvenilis vigoris bona, in senis corpus attracta accubitu, ita deduci, ut iam hoc elanguidum sensim depereat, probatum, quanquam & id plurimis pronunciatum sit. Nam etsi id ipsum verum, ægritudines contagio-
fas

fas esse posse, & accumbenti corpori communicari: ita ex impuro lecti focio multos tabidos factos olim sanissimos probe meminit *Cl. HUXHAM de constitut. Aeris & morbis Epidemicis*; ita de canum in podagra usu plurimus *BORELLUS*, factum alii confirmant, & ultimo de cane podagræ magnete, obs. dedit in *Acad. N. C. Vol. VI. van WOENSEL*; hæc tamen id non satis demonstrant.

Sed quid est in perspirabili reficientis? etsi sua cuique animali atmosphæra est, a propria individuorum fabrica dependens, est tamen omni subtilissimum odoratum principium ab eadem; docet inquirendis aliis, animalium sagacitas; hoc suscipi, susceptum refocillare exhaustum posse, maxime si e iuvenili vegeto corpore emanet tanta copia, ut calculo docuit *SANCTORIUS*, haud mirum. *AUGUSTI* Cæsaris suaveolens corporis atmosphæra, ni adulatoribus scripta, insolita: sed etiam sudorem axillæ sinistræ tempore æstivo moschum redoluisse, alias hoc odore liberum, *PRAECEPTOR* meminit.

T E R R A E E X H A L A T I O N E S.

Nec solum animalia, aut vegetabilia perspirant exhalantque, sed & fossilia id ipsum faciunt, suntque, ut in prioribus, aut salubria, aut insalubria horum effluvia; de salubribus non dicam, de insalubribus venenatis Tom. III.

Et imprimis habet aliquid fragrantis terrei, patens ex humo aratro versa sulcus, habet ipsa, post messem in
cam-

campis, per sicca stramina, tanquam nova exhalantia vasa perspirans terra, habet id eadem semper ex decidua pluvia madefacta; hoc vero fragrans ex suo sinu non ex vegetabilibus exsuccis nunc imbre refectis & exhalantibus, mutuatur, REAUMURI experimentis *Acad. des Sciences* 1730. licet non eam inficias, vegetabilium exhalationes, puris crudæ terræ exhalationibus iungi posse sicque aerem gratiorem reddi & observari.

Sed nunc certum est, esse in ea singulari terræ fragrantia aliquid reficientis recreantisque animalia corpora, quod & sani maxime post pluvias in campis experiantur, quod & Epilepticis deambulantibus tribus quatuorve horis quotidie, per integram septimanam vel diutius, in sulco immediate post aratrum humum versans, aut in agello annis aliquot feriato, laudatur MEZA *armament. med. Hafn.* 1761. quod et lithanthracum vapore in fodinis carbonariis oberrante mulctatis effosso e terra cespite haustum saluti sit TRIEWALD. *Act. Upsal.* 1740; quod totius externæ corporis superficiei quasi forma balnei communicatum & resorptum, phthi-
sics profit van SWIETEN. *Commentar.* T. IV. p. 101.

VEGETABILIU M GRATI VAPORES.

AURANTII flores *Offic.* p. 36.

CITRII flores *Offic.* p. 37.

CROCUS *Offic. Botanicorum.* Classis Naturalis
Liliorum. *Germ.* Saffran. *Gallis* Safran. *Anglis* Saffron.

CCROCUS, *floribus fructui impositis, tubo longissimo.* Crocus officinarum, est pistillum ovarii in tres lacinias fissum, non ipse flos. Mira species materiæ, ad oleosum spirituosum pertinens: recens fragranti odore prædita, coloris rutili, pinguis, flexilis, trita difficilis, manus fricantis inficiens, probatur: talis est crocus Austriacus non solum in spiritu vini rectificatissimo totus solubilis, sed etiam in spiritu vini rectificato, imò etiam totus in aqua. Ad varia olim, ut etiam hodie adhibetur, docet epicrocium, crocorancis, opera aurichalcea, *migniaturs* &c. itidem condimenti loco multis usurpatur nationibus.

USUS MEDICUS externus, odorati moderate croci ad animales spiritus excitandos eximius, BOERHAAVE. In Pulmonibus affectis peculiare quid præstat. FR. HOFFMANN *de Medic. Selectioribus.* Inmoderate caput gravans, mentem turbans, sardonius, apoplecticus, lethalis, GALENUS, FABER LYNCEUS, BORELLUS, L. B. VAN SWIETEN. Internus iisdem conditionibus idem, minori dosi exhilarans, maiori sensus omnes sopiens, ut vinum, & opium; etiam virgines pro provocandis mensiuis maiori croci

ci dosi indulgentes in immoderatos risus solutas RIVARIUS vidit, & alios casus alii habent, ut recte de salubri, vel noxia croci dosi quærat: In hac audaces multi, multi timidi; liberalior nec sequendus LINNÆUS, dum croci Orientalis, & Britannici drachmam dimidiam, tincturæ croci tantundem, extracti croci grana XV. pro dosi exhibet. Duæ tertiæ eiusdem convenientissima dosis est, non assuetis.

Difficulus recens, pinguis, pulverisatur, massæ pilulari, electuario, incorporari integer potest, etiam in præparatis dari in melancholia, tristitia involuntaria, passione hysterica, in suscepto miasmate, languente natura in expulsiōe exanthematis: etiam laudatur scopo sudorifero, emmenagogo: externe crocum abdomini applicatum vomitus sistere LINNÆUS.

PRÆPARATA. *Extractum croci. Essentia croci*, quæ cum spiritu croci in nostris officinis extrahitur ditior, minori dosi a guttis V ad X pro dosi danda, alia paulo maiori.

IASMINI Flores *Offic. Botan.* Classis Naturalis Pauci-flam: *Germ.* Iasmin. *Gallis* Iasmins. *Anglis* Iessamy.

Varie huius plantæ species sunt; IASMINUM *foliis, oppositis, pinnatis*; album vel maxime nobis officinale est, ut inde paretur oleum odoratum.

USUS MEDICUS veteribus haud cognitus, recentioribus inter illa, quæ grato odore languentes spiritus reficiant, & moveant, maxime floris, qui etiam infundi possit, gratus.

PRÆPARATUM. *Oleum iasmini*, quod diversis modis multis paratur, per infusionem his, per ex-

pressionem cum amygdalis, cum gossypio, oleo Ben-
imbuto, instratis iasmini foliis, aliis: unguentis &c.
odoris gratia additur.

LILII ALBI flores. *Offic. Botanicor.* Classis
Naturalis Liliorum. *Germ.* Weiße Lilien. *Gal-*
lis Lis blanche. *Anglis* The White Lilly.

LILIUM *foliolis sparsis, corollis campanulatis,*
intus glabris. Flores pulcherrimi candidi campanu-
lam seu calathum efformantes admodum odorati sunt,
caput, ut iasminum, tentantes naribus diutius supposi-
ti. Quod vero illis inest volatile odoratum, nec faci-
le elici, nec coerceri potest, cito evanidum: præter
flores, antheræ excitantes, radix emolliens aliis classi-
bus inferendæ sunt.

USUS MEDICUS florum, ubi humoribus bo-
nis spirituum languor, utilis, odoratu, infusione, fo-
tu. Antherarum, in vino infusarum lætificans. Bul-
borum mucilaginosorum externus, maturans, unde fre-
quenter cataplasmatibus suppurantibus recipiuntur.

PRÆPARATA. *Aqua* stillatitia florum lilio-
rum alborum, odoris vinosi semper laudanda. *Oleum*
vel insolatione vel coctione paratum, utrumque raro
bonum, postremum officinarum inutile. Bene para-
tum externum paregoricum, emolliens, dolorificis, &
emolliendis partibus applicatur.

LILII CONVALLII flores *Offic. Botanic.*
Polygonati flores. Convallarix flores. Classis
Naturalis Liliorum. *Germ.* Thal-Lilien. *Gal-*
lis Muguet. *Anglis* Lillies of the Valley.

POLYGONATUM *bifolium, scapo florifero,*
aphyllo. Etsi huius plantæ plurimæ species sint, ta-
men

men bi-folio, scapo florifero, facile cognoscitur omnibus. Odor florum gratus, suavis, caput non tentans, durabilis magis quam liliorum alborum. Baccæ, radix, folia, amarissima raro adhibentur, licet hinc inde deprædicata; ex foliis cum calce fit pulcher, durabilis color viridis.

USUS MEDICUS florum in languidis excitandis spiritibus utilis, licet suspectam vim L. habeat, quam cum illa baccarum absque dubio confundit. Flores pulverisati sternutatorii.

PRÆPARATA. *Aqua stillatitia grata. Spiritus liliorum convallium laudatus, conserva cephalica.*

MELISSA *Offic. Botanicorum.* Classis Naturalis Ringentium. *Germ. Hertzkraut. Gallis Melisse. Anglis Balm.*

MELISSA *floribus ex axillis inferioribus, sessilibus*, maxime officinalis, licet alias plures melissæ species adhuc officinæ asservent, non æque utiles omnes. Melissa *Turcica* odorem quidem aromaticum, sed, si ita loqui licet, fatuum, ingratum, nauseosum, & magis debilitantem, quam erigentem, habet. *Canariensis* fragrantissima est, non ubique dispensata. Melissa vero hortensis *citrina* officinarum gratissima, maxime usualis, & laudata est. Siccata de aromate suo perdit nihil.

Estne melissa nostra mellitæna DIOSCORIDIS? Apiastrum PLINII quod in confessa damnatione venenatum in Sardinia? Aliis ad morsus venenatorum animalium laudatur, nobis tale nihil observatum.

USUS MEDICUS excitandi scopo olfactæ plantæ, etiam in vino frigide infusæ recentis, in in-

folita tristitia, maxime hypochondriaca, sensuum a causa frigida eclipsi, utilis, ut & in omni casu exhaustarum virium, ut post partum, proficiuus: adhuc in morbis frigidis, languente humorum motu, in polyposis sanguinis concretionibus, affectionibus paralyticis, soporosis, laudatur; valet etiam ad dolores rheumaticos, podagricos in potu, & fotu.

PRÆPARATA egregia sunt. *Aqua stillatitia* melissæ vires plantæ habet, habet & has *Spiritus* sed longe efficaciores. *Aqua melissæ composita* Carmelitarum in Apoplexia frigida, paralyfi, lethargo, epilepsia, passione hysterica, palpitatione cordis, colica flatulenta, celebrata est, dosi drach. I. II. unc. semis, unius. *Oleum essentielle* ingens cardiacum forma elæosacchari. *Conserva*, *Syrupus* suis viribus gaudent.

OCYMUM. BASILICUM *Offic. Botanicor.*

Classis Naturalis Ringentium. *Germ.* Citronen Basilien. *Gallis* Basilic. *Anglis* Basil.

OCYMUM *foliis ovatis, glabris*, suaveolens fragrans, gratissimi aromatis planta, per excellentiam regia dicta est. Ex infinita specierum varietate caryophyllata officinis electa; hæc, ut etiam aliæ culinis usitatæ. Scorpionum fabula imprudentior, quam verior.

VIRES MEDICÆ inter illas, quæ grata fragrantia debiles, & languidos reficiunt, excitant spiritus, plantas, principes: infusio frigida vinosa laudatissima, dosi Manip. semis, libra vini una.

PRÆPARATA. *Aqua Basilici.*

PA.

PARALYSEOS flores *Offic. Botan.* PRIMULA.
LÆ. Classis Natural. Pauci-stam: *Germ.* Schlüß-
felblum. *Gallis* Primevere. *Anglis* Prim rose.

PRIMULA *foliis rugosis, hirsutis, spica inclinata, flore odorato.* Flores prioribus minus odorati, aroma subtile tamen, melleum, reficiens habent; ad-
est etiam radix, herba, non earundem virium..

VIRES MEDICÆ florum in excitandis spiritibus, tremulis, paralyticis etiam membris, laudatæ, totius plantæ podagram lenientes fotu; radicis amaræ sunt.

PRÆPARATA. *Aqua stillatitia* ad capitis dolores pota. *Spiritus, conserva.*

His etiam aliarum plantarum aromaticarum grati odores, ut & odores singulares aliarum rerum addi possunt, sed hæc in altera classe dicentur omnia.

In his tamen omnibus id rite tenendum, subtilem & volatilem horum medicamentorum vim non solo odoratu in corpus ægrum deduci, sed etiam per vasa resorbentia, per ipsam inspirationem communicari & in id suscipi posse, multiplicem igitur patere modum, quo nervea illi subministrari queant: inde explicari actionem balneorum, emplastrorum, fomentorum, sacculorum, amuletorum: inde intelligi usum æolipylæ in *theatro tabidorum* BENEDICTI olim adhibitæ & nuper in phthisi pulmonali a Cl. MUZEL feliciter advocatæ aliorumque medicamentorum quocunque modo corpori applicatorum actionem.

CLASSIS TERTIA
CARDIACORUM
STIMULANTIUM.

Quæ partium solidarum vividiorem addito robore actionem efficiunt, **STIMULANTIA** dicuntur.

Sciuntur necessaria a defectu motus circularis liquorum, orto ex sola inertia fibrarum, una cum humoribus blandis, vasisque transmittendo aptis; cum vero hæc multiplex sit classis, quænam singularis species eligenda, docemur considerata indole mali peccantis, & cardiaci adhibendi.

STIMULANTIA
 SIMUL
NUTRIENTIA.

AURANTIORUM acidorum

Dulcium

Curassavicornum succi. vide p. 36. 37.

GRANATORUM maturor. succus, vide adstring.

POMORUM fragrantium

vinosorum succi, pulpa. vide p. 53.

ANA-

ANANAS *Offic. Botanicorum* BROMELIA
Classis Naturalis Liliorum.

Aliquot huius plantæ species sunt, odoris etiam fragrantia, & saporis excellentia discrepantes. Maturi fructus fragrantissimi, aromate etiam per totum conclave diffuso, saporem inimitabilem, & suavitatem omnibus expetitam habent. Rari, magnatum mensis solum adhibiti, non satis certo experimento multis culpantur.

VIS MEDICA nutriens, cardiaca, grato stimulantis aromate, hypochondriacis, melancholicis, vel inde etiam ob vim fundentem maxime utilis. Succus fructus nondum penitus maturi specificus ad calculum habetur in *Journal de Scavans. Mem. Trev.*

ARMENIACA. p. 36.

CERASORUM lapidissimorum caro p. 38. 39.

Aqua reficiens.

FRAGA p. 45.

MELONUM caro p. 48.

MORA. p. 49.

PERSICA. p. 51.

PRUNA acidula. p. 54.

RIBESIORUM nigrorum baccæ. p. 55. 56.

RUBRIDÆI BACCÆ. p. 56.

UVÆ odoratæ moschatæ dictæ p. 60.

Quæ omnia in sicca, & calida debilitate optima stimulantia sunt, cum plurimum aquosa, aliquantulum reficientia, nutriendia, etiam leni aromate stimulent. Venit etiam in hanc classem

TUBER *Offic. Botanicorum* LYCOPERDON *Botanicorum*. Classis Naturalis Fungorum. *Germ.* Erdmorcheln. *Gallis* Truffles. *Anglis* Tufsball.

LYCOPERDON *solidum, muricatum, radice destitutum*, virulenti odoris, in vino generoso coctum

H 5

estur,

estur, difficilioris tamen digestionis est in aqua non facile solubile & solutum in gluten tenax degenerans, tum in spiritu vini induratur GEOFFROY junior *Acad. des Sciences* 1711. Destillatum statim alcalinam indolem prodit, & habet magnam vim alcali volatilis, dum caput mortuum non spernendam fixi suppeditat, & tinctura etiam aromatica & alcalina est, IDEM.

VIS aromatica. Addit languidis stimulos quotidiano experimento, & lactantibus lac. *Acta Phys. Med. N. C. Vol. VIII.* An compefcit motus hystericos?

STIMULANTIA

EXCITANTIA

SUBTILIA.

BORAGINIS flores *Offic. Botan.* Classis Naturalis Pauci-flam: *Germ.* Hertzblümlein, *Gallic* Bourrache. *Anglis* Borrage.

BORAGO *foliis alternis, calycibus patulis.* Flores iam veteribus in usum cardiacum noti, inter IV flores cordiales maiori forte encomio quam iure recensentur; ego aromatici odorati parum invenio.

USUS MEDICUS florum frequentior quam utilior. Totius plantæ certo solvens, saponaceus, inflammatis, & obstructis summopere utilis, in decocto, sero

fero lactis, fuceo, non adeo limitata ubi resolvendum est dosi. Cæterum ob salia quæ illi insunt efficax est, examen enim triplicis salis, BOLDOUC educti, *Acad. de Scienc.* experientia confirmat. Succus adhuc ad calculum laudatur.

PRÆPARATA. *Conserva* florum vix multi usus. *Aqua* vix magnæ virtutis. *Syrupus* lege artis paratus.

BUGLOSSI flores *Offic. Botanicorum.* Classis Naturalis Pauci-stam: *Germ.* Ochsenzung. *Gallis* Buglosse. *Anglis* Buglose.

BUGLOSSUM *floribus longe spicatis* HAL: Præcedentibus haud magis cardiaci etiam inter IV flores cordiales recipiuntur. Tota planta usualis, utilior floribus.

VIRES MEDICÆ cum præcedentibus eadem, hypochondriacis, melancholicis, etiam inflammatione vexatis conveniunt. Decocti, succi, dosis in obstructis non adeo facile limitanda, inflammatis Manip. unus, duo, in libra aquæ sufficiunt. Succi unc. VI. in lib. feri lactis, decocti avenæ, hordei, dantur.

BETONICÆ flores *Offic. Botanicorum.* Classis Naturalis Ringentium. *Germ.* Betonien. *Gallis* Betoine. *Anglis* Betony.

BETONICA *foliis, inter verticillos in vertice congestos, brevissimis, integris.* Mirum quondam laudata planta, parum odorata, aromatica, tota in officinas medicas recipitur. Herba tamen & flores frequentiores. Radix nauseosa, ingrata, incidens, rarius,

VI.

VIRES MEDICÆ florum debiles, nervinæ, herbæ ad capitis dolores frigidos, sic & arthriticos, podagricos, infusione calida continuo sumtæ, laudatæ: ad ulcera pulmonum, renum cum melle edulcoratæ decoctum lene vasis clausis, vulnerarium. Dosis unc. una, libra aquæ una.

PRÆPARATA. *Conserua* florum multum adhibita, parum aromatica, sic etiam *aqua*. *Syrupus* ex succo expresso depuratus eiusdem notæ. *Emplastrum* compositum medicamentum est, ex vi betonicæ vix multum activum, ad capitis dolores laudatur.

BOTRYS *Offic. Botanicorum*. CHENOPODIUM. *Classis Incompletarum*. *Germ.* Trauben-Kraut, Motten-Saamen. *Gallis* Piment. *Anglis* Oack of Ierusalem.

CHENOPODIUM *foliis dentato-lineatis, racemis nudis, multifidis*, dicitur etiam *Chenopodium ambrosioides, folio sinuato* T. Oblivioni fere tradita planta, tota odorata est, non insuaviter graveolens, saporis subæris, resinosi, aromatici, amari. Vires promittit & habet.

USUS MEDICUS in labe purulenta viscerum in pulmonum infarctu, phthisi, orthopnœa, tussi convulsiva, præstans plurimis confirmatur observationibus: purulenta spuentibus in lacte infusa MATHIOLO, in aqua decocta addito syrupo violato HEURNIO, feliciter cessit. Alii adhuc looch, alii syrupum laudant. Dosis unc. dimidia ad libram lactis, aquæ, melle temperandæ.

PRÆ.

PRÆPARATA balsamicæ præstantis plantæ desiderantur.

CROCUS *Offic.* vide p. 113.

HYACINTHI TUBEROSI. *Botanicorum*
Polyanthes admodum odorati flores officinales non sunt.

IASMINI flores. vide p. 115.

LILIORUM ALBORUM flores vide p. 115. 116.

LADANUM *Offic. Botanicorum* CISTUS.
Classis Multi-stam. *Germ.* Cisten-Röslein. *Gal-*
lis Ladanum.

CISTUS *ladanifera flore purpureo.* Et si hinc inde in hortis botanicis colantur cistorum ladaniferarum species, non tamen adeo communes sunt, ut magnam quantitatem ladani suppeditare possint: officinale ladanum est exstillans ex frutice lacryma resinosa, & hæc adhuc duplex, vel in massas grandiores compacta præstantior, altera in panes contorta, arena intrita vitata, deterior: probatur valide odoratum, accensum suave, multi odoris, calore mollescens, purum, ladanum.

USUS MEDICUS internus rarior. Externus in suffimigiis multus, & gratus, & ad laxas partes roborandas utilis: ex ladano extrahi spiritu vini resina potest, quæ in solidam formam redacta, admodum nervina, contumacioribus cephalalgis efficax, HOFFMANN *Dissert. de Bals.*

Compositum *Emplastrum* de ladano in morbis capitis, pectoris, ubi humores extra alliciendi, magnæ efficacix.

MELIS.

MELISSA *Offic.* vide p. 117.

PHILADELPHIÆ flores officinales non sunt.

ROSARUM RUBRARUM flores vide adstringent.

RHODIA RADIX *Offic. Botanicorum* Classis Incomplet: *Germ.* Rosenwurtz. *Gallis* Racine sentant la Rose. *Anglis* Rose-root.

Anacampteros radice rosam spirante. T. Alpium incolatum, & iucundum odorem reficientem habet: probatur recens odorata radix.

VIRES odoratas pulchras habet, interne etiam adstringentes: recentem ad cephalalgiam specificam L. habet.

RHODIUM LIGNUM *Offic.* planta ignoratur, & Classis. *Germ.* Rodieser-Holtz. *Gallis* Bois de Rhode. *Anglis* Rose-Wood.

Veterumne Aspalathum sit lignum nostrum rhodium, nec ne? lite hodie nondum composita, iam dudum disceptatur. Officinale varias formas habet, iam radici, iam segmento ex arbore exacto similis, etiam colore variat flavo, pallescente, per vetustatem rufescente. Exterior pars saepe non multum fragrans est, dum interior raro rosarum odore destituitur, cum sapore aromatico acri, amaro, resinoso. Ut ex hac destillatione oleum evocetur, ruberrimum lignum eligendum, albidum vix aliquid largitur. GODFREY *Treasure of discoveries.*

USUS MEDICUS vix multus internus: tamen non negandum, essentiam radice ligni, tum decoctum in aqua, in lymphæ vitiis, in ipsa lue venerea, & inti-

ma

ma humorum corruptione, eximium præstare effectum,
HOFFMANN *de Bals.*

PRÆPARATUM. Ex ligno per aquam diu cum
sale marino macerato destillationis ope parca copia
oleum habetur fragrantissimum, quod pro oleo essentia-
li rosarum sæpe adhibetur; guttæ aliquot saccharo in-
stillatæ elæosaccharum dant cardiacum, egregium.

SAMBUCI flores vide p. 57.

SASSAFRAS Lignum; Cortex *Off. Botanico-*
rum LAURUS. Classis Pauci-Itam. *Germ.*
Fenchelholz. *Gallis* Sassafras. *Anglis* Sassafras.

LAURUS *foliis integris trilobisque.* Hujus arbo-
ris lignum, cortex, forte & radix in usum trahuntur:
an enim lignum tranci, an radicis habeamus, nondum
determinatum. In cortice recenti maior fragrantia, sa-
por calidior, odor fugacior, quam in ligno eius, præ-
minentiam testantur.

VIRES MEDICÆ aromaticæ, stimulantæ, ubi
augendus humorum motus ad corporis peripheriam,
præstantes; ita in morbis catarrhosis, frigidis, articu-
laribus, rheumaticis, podagricis, sine magna febre,
morbis cutaneis, tunc ubi languens stimulanda & exci-
tanda natura est, cocta materie in februm sine. Lau-
dare pariter in lue venerea, non tamen satis efficax
tanto malo debellando medicamentum, in fluore albo,
cachexia, scorbuto lento: ultimo invenere etiam in ul-
cere, abscessu balsamicum, & hydropis remedium;
frustra enim omnibus tentatis decoctum urinam evoca-
vit *Ephemerid.* N. C. Dosis pro varia intentione diversa.
Infunditur aquæ, vini, lib. I. a drach. II. unc. dimidia
ad unc. integram. Coquitur nunquam, licet decoctum
in

in paralyfi ex colica, tum podagricis, multum prodesse observatum fit.

PRÆPARATA. *Extractum* vires simplicis non habet omnes, cortici peruviano analogas tamen credit HOFFMANNUS. *Aqua stillatitia* egregia. *Essentia* spiritu vini tartarifato facta, vi simplicis ditissima, confortans, carminativa. *Oleum* essenziale penetrantissimum, actuosissimum.

VINA, ACETA, SPIRITUS, similibus imprægnata.

STIMULANTIA

EXCITANTIA

FIXIORA ACRIA.

ABROTANUM *Offic. Botanicorum* ARTEMISIA L. Classis Compositarum Nudar. *Germ.* Gartheil. *Gallis* Aurone. *Anglis* Southern-wood.

ARTEMISIA *foliis ramosissimis, setaceis, caule erecto, fruticoso.* Odoris fragrantissimi ingrati, saporis acris, amari planta, exsiccationem patitur absque adeo magna virium jactura, licet decoqui non debeat, sed tantum infundi. Recentis infusio frigida iam summe actiosa est.

VIRES MEDICÆ incitantes, stimulant, calefacientes, in causa frigida utiles; lethargo, tussi, fluo-

fluori albo medentur. Dosis uncia dimidia, libra una aq. vini. Externe contrita recens fugillationibus subvenit; ad balnea uterina etiam recipitur.

PRÆPARATA. *Aqua* abrotani vires habet simplicis, *oleum* coctum nullas.

ABSYNTHIUM *Offic. Botanicorum.* ARTEMISIA L. *Classis* Compositarum *Nudar.* *Germ.* Wermuth. *Gallis* Absinthe. *Anglis* Wormwood.

Quamquam plures sint Absynthiorum species, elegere tamen solum officinæ vulgaris, & Pontici herbam: prima definitur *artemisia foliis compositis, multifidis, floribus subglobosis, pendulis, receptaculo papposo.* Amarissima planta est, simul fragrans, aromatica. In usum officinalem vocantur folia, & summitates. Nota in usu communi cerevisia absynthiaca, vinum absynthites.

Altera *foliis compositis, multifidis, subtus tomentosis, floribus subrotundis, nutantibus, receptaculo nudo* determinatur; præcedenti fragrantior, & minus amara habetur.

VIRES MEDICÆ in morbis frigidis stimulant, glutinosi incidentes, languidi excitantes, laudantur. Hydropem incipientem sæpe perfectissime planta tollit, adultum iuvat. Cachexiæ senili frigida, & mucosæ diathesi, medetur: ventriculi a mucosæ languentis vitia corrigit, & languorem post febres intermittentes pellit, defectui bilis subvenit, etiam acido resistens extemporaneo experimento. Datur forma pulveris ad drach. semis, infusi unc. semis, unam, in

Crantz M. M. T. I. I libra

libra una aquæ, vini. Succus coctione purgatus, intense amarus, ingratus.

Externe absynthium aquæ marinæ incoctum, remedium ad gangrænam euphoriston plurimis experimentis BARTHOLINUS habet.

PRÆPARATA. *Conserva* vulgaris, & pontici, vires plantæ totas habet. Dosis drach. una. *Extractum* de fragrantia plurimum amittit, dum totum amarorem habet. Dosis gran. X. XX. forma boli, electuarii: aut cum liquoris terræ foliatæ tartari, cum vino paratæ, sufficienti quantitate, vel alio, tincturæ forma, ad gutt. triginta, quadraginta. *Syrupus* amaritiei plantæ habet. *Aqua* stillatitia fragrans, parum amara est. *Essentia* tam simplex, quam composita, valida deprehenditur, dosis guttæ viginti, triginta. Simplicem contra calculum specificam LINNAEUS habet, fumendo cochlear unum omni mane per sex septimanas, dein singula septimana per dimidium annum cochlear, vitando vina, potus, cibos acidos.

Spiritus absynthii validus etiam, essentia simplici debiliior tamen, dosi paulo maiori dari posset. *Oleum* essentiale non omnes officinæ habent, viride, amarum est, cuius drachina una soluta in spiritus vini rectificatissimi & liquoris mineralis ana uncia semis, aut una, mixturam constituit concentratam in vomitu & componendis spasmodicis harum partium contractionibus, perutilem dosi guttarum decem viginti & ultra. *Oleum coctum* parum de planta possidet. *Sal* absynthii nomen, non vires plantæ habet: pro diversa præparatione alcalinus, vel medius est.

ACO-

ACORUS *Off. Botanicorum.* Classis Palmarum.
Germ. Calmus. Gallis Acorus. Anglis Acorus.

ACORUS *verus*, seu Calamus aromaticus officinarum radicem nobis suppeditat, quæ absque iactura virium exsiccare possit, siccam, etiam conditam gratiorem, sed magis effœtam.

VIRES acres, admodum calefacientes, in morbis frigidis, mucosis, insignes; ita in prostrato appetitu, mala digestionem &c. ex hac causa glutinoso spontaneo, in taleolas secta radix aliquoties de die deglutita sæpe auxilio fuit; convenit etiam hydropi, catarrho fenili, in hoc quam alio corpore magis pertinaci, tum aliis mucosis pectoris morbis inelle remixta. Iuvit etiam paralyticos; & infinitos lotii suppressione laborantes, decocto ex vino tenui facto, se restituisse testatur FALLOPIUS. Acre, stimulantissimum medicamentum, aromatis fixioris, inflammantis fere, in febribus exanthematicis, malignis, laudat LINNÆUS. Heu quale medicamentum! Datur in taleolas secta recens, ficcata in pulvere a granis quinque ad decem, duodecim, in infuso ad unc. dimidiam; decoqui non debet.

PRÆPARATA. *Radix condita* pro delicatulis: *Extractum* egregiarum adhuc virium ad scrupulum semis datur.

AGALLOCHUM, seu ALOES lignum *Off. Botan.* Classis ignoratur. *Germ. Aloes-Holtz. Gallis Bois d'aloë. Anglis Wood of aloes.*

Inter thymiamata in templis deorum & palatiis in regum adhuc hodie in oriente comburitur pretioso suffitu. *Calambac* æstimatissimus eiusdem ligni nodus,
 1 2 quod

quod maxime resinofus, in Europa raro vifitur: resinam fudans in cyneliis Regiæ Societatis Londinenfis fervatur.

VIRES MEDICÆ anthelminticæ, roborantes, **BONTIO** confirmantur: in cholera, paralyfi, podagra alii laudant. Dofis in pulvere fcrupuli unius: in infuso aquoso, vel vinofo unc. dimidia. Hodie non multum in ufu eft. Venenati quid fubefle L. teftatur; fed **FR. HOFFMANNUS** resinam fpiritu vini rectificatiflimo extractam dandam, effentiam resinofam cum tinctura martis permixtam ad debilitatem vifcerum in hypochondriacis magno pretio haberi: *Differtatione de Balf.* tum defillatione elici oleum æthereum frigore inflar camphoræ concretum, quod in fpiritu vini rectificatiflimo folutum, effentiam magnarum virium in roborando cerebro, nervorumque debilitate emendanda, probabat. **IDEM** *ibid.* ad alvi fluxus fpecificum nonnulli deprædicant.

AMOMUM *Off. Botanicorum* **MYRTUS**.
Classis Calyciflorarum. *Germ.* Amomlein. *Gall.* Amome. *Anglis* All-spice. Iamaica Pepper.

MYRTUS *foliis alternis*. Celebratiflimum antiquitati amomum hodie in integrum ignoratur. Baccæ quæ hoc nomine in officinis vocitantur, ex Iamaica ad nos deferuntur, rotundæ, fcabræ, fusco nigricantes, umbilicatæ. Odoris, & faporis caryophyllæi, non tamen adeo acris, quali ex plurimis aromatibus mixti. Condimentorum numero in Anglia adfcriptæ funt.

VIRES MEDICÆ odoratæ, calefacientes, ftomachicæ.

ANE-

ANETHUM *Offic. Botanicorum.* Classis Naturalis Umbelliferarum. *Germ. Dyll. Gallis Anet. Anglis Dill.*

ANETHUM *fructu compresso*; dum recens est, odorem habet fragrantissimum, qui in exsiccata perit, hinc recens tantum adhibetur; & dum haberi non potest, eius semen, flores, aut præparata in usum vocantur. Flores inter IV. carminantes recipiuntur.

VIRES huic plantæ aromaticæ, stimulantæ, carminativæ specificæ, laudantur in singultu, torminibus, flatibus, a causa frigida exortis; valet itidem ad mucosos pulmonis infarctus, uncix dimidiæ, etiam unius pondere, in infuso melle edulcorato. Genituram restinguere iam DIOSCORIDES prodidit; in *Ephem.* N. C. confirmatio habetur. Externe contusum ad tumores frigidos valet, coctum etiam in enemate carminativo.

PRÆPARATA. *Aqua stillatitia* efficax: *oleum* destillatum validum: *coctum* inutile.

ANGELICA *Offic. Botanicorum.* Classis Naturalis Umbelliferarum. *Germ. Engelwurtz. Gallis Angelique. Anglis Angellica.*

ANGELICÆ *foliorum impari lobato*; neglectis foliis radix, & semina tantum officinalia sunt, tum etiam radice usum præ semine, longe maior est. Mirum saporem aromaticum, amarum, acrem, radix habet, penetrabilissimum quidem, non tamen inflammantem: datur in pulvere ad grana quindecim, viginti, in infuso ad unc. semis in lib. aquæ. Semina iisdem dosibus, & formis.

VIREs MEDICÆ alexipharmacæ, dum susceptum venenum, miasma, nondum infedit, sed quasi adhuc vagum in humorum massa errat, certæ sunt, in infuso addito aceto; tum ubi sub finem acutorum excitulanda natura est, ut per corporis peripheriam coacta expellat, valet; est adhuc pectoralis, carminativa, emmenagoga frigidis. Angelicam Canadensem purpuream indomabile esse venenum, quod præstantissima antidota eludat, autopta est KALM.

PRÆPARATA. *Extractum* non ignobile: *Aqua stillatitia*: egregia. *Spiritus* non ubique habetur.

ANISUM *Offic. Botanicorum*. Classis Naturalis Umbelliferarum. *Germ.* Anis. *Gallis* Anis. *Anglis* Anise.

ANISUM *foliis radicalibus simplicibus*, nihil nisi semen officinis largitur; olim etiam inter condimenta relatum, ut hodie pani aspersum: inter IV. semina calida maiora refertur.

VIREs in vitiis primarum viarum, tum pulmonum frigidis, egregiæ: inde stomachicum, carminativum, anticolicum, bechicum. Etiam comitiales infantes iuvat, PLINIUS, quos scrupulus unus grosso modo pulverisatus primo pultis cochleari commixtus purgat, HEURNIUS. Forma pulveris a scrupulo ad drachmam: infusi ab uncia semis ad integram datur.

PRÆPARATA. *Confectio* anisi simplex, semen est saccharo incrustatum laudandum delicatulis. *Confectio* anisi *laxativa*, acidulas sumentibus præscripta. Utraque non in omnibus officinis habetur: *Species* dianisi laudandæ in primarum viarum cruditatibus, compositæ aliis calidioribus sunt. *Aqua stillatitia* virtutis plan-

plantæ. *Spiritus* anisi saccharo, syrupo temperatus, cochlearis mensura carminativus, stomachicus; linguæ tremorem spiritu anisi, & serpilli curatum vidit DECKER. *Oleum* stillatitium butyraceum, album, penetrabilissimum, nutricis lac odore anisi infecit, etiam enchymosibus illitum utile. *Oleum pressum* viride feminis vires habet, sed destillato inferius est.

COMPOSITA. *Balsamus* sulphuris anisatus egregie pectoralis; alia scire vix opus.

ANISUM STELLATUM *Off. Germ.* Indianischer Anis. *Gallis* Badiane.

Botanici nec de nomine, nec de classe conveniunt, quæ ab uno vocatur *Zingi*, nescio, quo iure ab alio dicatur *Badanifera*, nonne a tertio *Ciegerdeckia* maiori adhuc iure vocari posset. Fructus fraxinellæ similis, stellatus, saporis medii est, inter anisum, & fœniculum, longe gratioris, suavioris tamen.

USUS MEDICUS in iisdem casibus ac Europæum, in infusis theiformibus frequens. Masticatorum fœtorem oris emendat.

ARTEMISIA *Offic. Botanicorum.* Classis Compositarum Nudar. *Germ.* Beyfus. *Gallis* Armoise. *Anglis* Mugwort.

ARTEMISIA *foliis planis, semipinnatis, pinnis rariter dentatis, floribus erectis, dense spicatis* HALLER. *Officinis* herbam suam offert, summitates, flores, radices: absynthio minus amara est.

VIRES MEDICÆ ab omni tempore uterinæ recognitæ, hinc ad mala virginum, mulierum, puerperarum, ex retentis menstribus, vel lochiis laudant, potu, fotu, infusu: partes podagricas herba fotas dolore absolvi, & sclopetorum ictus, vulnera, hac percurari multi asserunt: accensæ suffitus ab œdemate liberat; dosis absynthii.

PRÆPARATA. *Aqua stillatitia, syrupus*, egregii usus. *Moxa* celebre illud in Asia remedium cauterifans, stupa artemisiæ albæ est, concipiendo igni aptissima, qua accensa ignis moderate gliscit, scintilla minus conspicua, ardore temperato, progressu lento, donec in favillam tota depassa sit. Medicis Europæis vix in usu, aliis heroicum, vide KÆMPFERUM. A podagra non absolvit. L. B. VAN SWIETEN.

AURANTIORUM recentes cortices. Oleum p. 37. 38.

CITRIORUM recentes cortices. Oleum p. 40.

CALAMINTHA *Offic. Botanicorum.* Classis Naturalis Ringentium. *Germ.* Berg-Münze. *Gallis* Calament. *Anglis* Calamint.

CALAMINTHA vulgaris, seu officinarum, botanicis *Calamintha floribus ex alis superioribus pediculo communi confertis*, definitur. Grate aromatica hæc; alia *Calaminthæ* species etiam usitata officinis, quæ *Calamintha foliis ovatis, obtusis, caule procumbente*, audit HALL. & BLANCHW. Tab. 176. delineata, validior, ingravior est.

VIRES MEDICÆ in causis frigidis cephalicæ, pectorales, nervinæ, uterinæ, calefacientes, in ulceribus

bis internis balsamicæ, detergentes, externos tumores fotu discutientes. Vasis clausis infunditur ad Manip. unum.

PRÆPARATA. *Aqua stillatitia calaminthæ vulgaris, aqua stillatitia calaminthæ montanæ*, utraque egregia est, licet saporis non adeo grati. *Species dialcalaminthes* GALENI non habemus.

CARDAMOMUM *Offic. Botanicorum. Classis*

*Naturalis ignota. Germ. Cardamomlein. Gal-
lis Cardamome. Anglis Cardamom.*

Tres cardamomi species nobis exhibent officinæ; est enim cardamomum simpliciter, & per excellentiam, & hoc minus est: est cardamomum medium: tum maius, quod est sub nomine *granorum paradysi*, præscribitur, & priori sæpe substituitur.

Cardamomum minus, cur dixerit LINNÆUS amomum, dum amomi veterum, quam cardamomi notio, haud certior, non perspicitur fatis; semen est angulosum, rufum, odoratum, acre, aromaticum. *Medii* semen oblongum, pressum, angulosum, canaliculo divisum, ex albo rufescens. *Maioris* semen nitidum, angulosum, pipere minus, spadiceum, gustu acre, fervidum, ut piper, & zingiber esse solent. Semina hæc omnia filiquis variis inclusa esse solent.

VIRES MEDICÆ cardamomi minoris in cruditatibus primarum viarum, anorexia, dyspepsia, cardialgia, & colica flatulenta a frigidis causis, efficaces, incidentes sunt, in pulvere, trageis, vel aliis formis. Pulveris dosis a scrup. semis ad integrum. Cardamomum maius odoratissimum, ubi excitandum, & spiri-

tuum adaugendus motus, magis conveniens, eadem, etiam maiori præscribi dosi potest, ut in soporosis, lethargicis.

PRÆPARATA. Hinc inde in officinis habetur, ex cardamomo *medio*, in Indiis paratum *oleum*, *CAIAPUT* vocant, magnum nervinum, & anodinum, in linguæ paralyfi, catalepsi, chorea Sti Viti, gravioribus aliis motibus convulsivis, summo opere laudatum, etiam in cardialgia proficuum *MARTINI*. Dosis gutt. duarum, trium, quatuor, vino, ovo forbili, saccharo, subactarum.

CARVUM *Offic. Botanicorum* **CARUM.** *Clas-*
fis Naturalis Umbelliferarum. Germ. Feld-Küm-
mel. Gallis Carvi. *Anglis* Carraways.

Semina quæ etiam inter IV calida maiora numerantur, sola officinis, etiam culinis, in plurimis regionibus nota planta largitur; omni forma carvum præscribitur; valet in iisdem casibus ac cuminum, de quo infra dicetur.

VIRES MEDICÆ. Os commendare, stomacho utile esse carvum, & concoctionem adiuvere, reliquit *DIOSCORIDES*.

PRÆPARATA. *Oleum* stillatitium nec dulcedinem, nec gratiam olei stillatitii anisi habet, satis acre; in tympanitide auxilio fuisse *HARTMANN*.

CARYOPHYLLUS *Offic. Botanicorum.* *Clas-*
fis Naturalis Fructiflorar. Germ. Nägelein. *Gall-*
is Clous de Gerofles. *Anglis* Cloves.

Flos est clavatus, fumigatione niger, insolatione exsiccatus, oleosum fervidissimum aroma habens, ex
Insu-

Insula Ternata ad nos devecus, culinis, & officinis notus.

VIREs MEDICÆ fervidissimæ, pertinaces, oleo irretitæ, ubi stimulo valido acri opus, proficue, ut in paralyfi linguæ, ubi integri mandendi, in paralyfi aliarum partium, laxitate ventriculi, intestinorum, horum cruditate, exolutione, distensione, flatibus &c. ubi raro forma pulveris, sed semper vini medicati dantur. Pulveris dosi scrup. semis, infusi drach. tres in lib. vini I.

Externe pulverati facculis stomachicis, pani tosto in imbecillitate foetus, in singultu a causa frigida, adduntur.

PRÆPARATA. *Oleum stillatitium* caryophyllorum ignitum penitus & causticum, gossipio instillatum, denti cavo inditum, si nervum contingit, certo destruit, & a dolore dentium liberat; cariem ossium, sphacelum, instar ignis actualis inhibet; interne raro adhibetur.

Scire convenit novum aromatis genus quod Culawan appellant & ex insulis Moluccensibus in Belgium advehunt destillari; destillatumque eius essentialle oleum in Hollandia pro oleo essentiali Caryophyllorum divendi.

CASSIA LIGNEA *Offic. Botanicis* LAURUS. *Classis* Pauci - flam. *Germ.* Cassien-Holtz, Mutter-Zimmet. *Gallis* Cassia lignea. *Anglis* Cassia lignea.

LAURI *foliis lanceolatis, trinerviis, nervis supra basin unitis*, cortex, est cinnamomo satis similis, colore,

140 *CARDIAC. STIMULANT.*

lore, odore, & sapore: gustus tamen distinguit debilius aroma, & glutinosum, quod cinnamomo non inest.

VIRES MEDICÆ cinnamomo debiliores, tamen adhuc in diarrhœis ob glutinosam, & roborantem, utiles.

PRÆPARATA. *Essentia* cassiæ lignæ cum spiritu vini tartarifato facta, laudabilis.

CHAMÆPITYS *Offic. Botanicorum* BUGULA. *TEUCRIUM* L. *Classis Natur.* Rینگentium. *Germ.* Schlagkräutlein. *Gallis* Ivette. *Anglis* Ground Pine.

BUGULA *foliis trifidis, floribus sparsis in alis foliorum* HALL. *Teucrium* foliis linearibus trifidis integerrimis L. Resinosa, amara plantula, plurimum aromatis habet. Herba præferbitur.

VIRES MEDICÆ in rheumatismo, arthritide, malo ischiadico, incipiente podagra, nervorum morbis longo usu laudabiles. Laudant etiam in arthritide & doloribus rheumaticis *PARISIENSES*.

PRÆPARATA. *Aqua stillatitia* egregiæ virtutis: *extractum* multum adhuc medicatum, quia resinosum.

CINNAMOMUM *Offic. Botanicorum* LAURUS. *Classis* Pauci-flam. *Germ.* Zimmet. *Gallis* Canelle. *Anglis* Cinnamon.

LAURI *foliis ovato-oblongis, trineruiis, basi nervos unientibus, cortex, est tenuis, in cannulas convolutus,*

lutus, coloris ex flavo dilute rubescentis, odoratus, aromaticus, saporis cum suavitate acuti, evanido aromaticate adstringentis, & hic optimus probatissimusque: vis in interiori corticis pellicula præcipua.

VIREs MEDICÆ, ubi domandum venit frigus a flaccida vasorum diathesi, humorumque inertia mucosa, & aquosa, stimulant, roborant, in exhaustis recreant, sapidæ; tum & carminativæ, stomachicæ. Forma pulveris drach. semis, electuarii, vini medicinali unc. semis, una, cum aliis præscribitur, tum ad gratiam, tum indicationem.

PRÆPARATA, & COMPOSITA varia sunt: *Aqua cinnamomi buglossata* in involuntariis trislitiis utilis. *Aqua cinnamomi cydoniata* inutilis. *Aqua cinnamomi spirituosæ* lactea, optimum analepticum, & cardiacum, non dosi aquarum stillatitiarum, sed spirituum, præscribenda. *Aqua cinnamomi cum vino*, quæ zingiberis stimulum adhuc habet. Cur multa vitra crystallina aquam cinnamomi albescere, etiam flavescere faciunt?

Syrupus satis male unam ebullitionem sustinet, cæterum egregius. *Oleum* stillatitium ex diversis plantæ partibus varium, hoc camphoratum, illud aquæ innatans, aliud fundum petens, postremum nostris officinis frequens, sæpe adulteratum: genuinum ratione virtutis instaurantis; in collapsis gravidarum, parturientium, puerperarum viribus, ubi nulla subest febris, hucusque cognitorum princeps, in ovo sorbili, vino, saccharo, duarum, trium guttarum pondere exhibendum, tum in violento ventriculi spasmo podagra dolentes vexante guttam unam alteram huius olei aut macis

cis. e cochleari vini hispanici cum effectu aliqui præscribunt. Externe in osium carie potentissimum. Sic ad separandas partes osium cariosas, frequenti præscriptione se nihil vidisse, aut legisse convenientius, testatur TULPIUS. Tincturam in hæmorrhagia lochiali cum aqua melissæ datam proficuum invenit van SWIETEN.

CORTEX WINTERANUS *Offic. Botanicorum* LAURUS, Classis Pauci-flam. *Germ.* Magellanischer Zimmet. *Gallis* Cannelle blanche. *Anglis* Wild-Cinnamon.

LAURI foliis *enerviis, obverse ovatis, obtusis*, cortex, canella alba officinarum, est etiam in oblongos convoluta tubulos, exalbidos, cinnamomo crassiores, saporis ex plurimis aromatibus mixti, acris, pungentis simul.

VIRES MEDICÆ præcedentibus calidiores, stomachicæ, carminativæ, incidentes, in mucositatē primarum viarum, in catarrhosis, & paralyticis affectionibus. Pulveris dosis scrup. semis ad scrupulum unum, vini medicati unc. semis.

CASCARILLA *Offic. Botanicorum* CROTON. Classis Naturalis Incompletar. *Germ.* Schackarille. *Anglis* Cascarilla.

CROTON foliis *lanceolatis acutis integerrimis petiolatis, subtus tomentosis, caule arboreo*. Ricinoides æleagni folio, seu Hathera CATESBEO, qui etiam eius iconem cum descriptione dedit, dicitur. Plantam omnibus Bahamæ insulis, maxime illa Eleutheria, aliis Eleutheria dicta crescentem, multi cum Clu-

Clutia Eluteria confundunt. Convolutus hoc nomine in officinis cortex externa facie albidus, inodorus, insipidusque, interna fuscoferrugineus, grati odoris, saporis amariuscule, aromatici. Eius rasura primo herbae nicotianae commixta, fumo per fistulam tabacariam attracta, multo sese recommendabat sapore, dein etiam cortici peruviano substituta eius vis fuit, in plurimis casibus laudata.

USUS MEDICUS Cascarillae in dysenteria epidemica probatus *Acad. des Sciences* 1719. Calefaciens, roborans, stomachica vis in morbis frigidis, ventriculi, intestinorum, pectoris, uteri, hodie in Germania nota est. Iungitur cortici peruviano in intermittentium curationem. Datur a granis quindecim ad triginta in pulvere, unciae semis dosi infusione aquosa, aut vinosa.

PRÆPARATA. *Extractum* simplici non comparandum. *Essentia* spiritu vini tartarifato facta laudabilis.

CORIANDRUM *Offic. Botanicorum*. Classis Naturalis Umbelliferarum. *Germ.* Coriander. *Gallis* Coriandre. *Anglis* Coriander.

CORIANDRUM *fructibus globosis*, solum semen officinis concedit. Recens graveolens, ingratum, cum floribus sambuci conciliat tamen vino fragrantiam moschatam. De eius virulentia experimenta defuerunt, quidquid commentatores in MESUEN Monachi opponant.

VIRES MEDICÆ stomachicæ, carminativæ.

CU-

CUMINUM *Offic. Botanicorum.* Classis Naturalis Umbelliferarum. *Germ.* Kümmel. *Gallis* Cumin. *Anglis* Cummin.

Sola officinalia semina, sunt inter IV calida maiora recensita: odorem habent gravem, vehementem, saporem aromaticum, subamarum, acrem, ingratum tamen; ob digestionis vitia & flatum, edulia hinc inde facta sunt. Omni forma dari possunt.

VIRES MEDICÆ carminativæ præstantes, in causa frigida certæ; tum in glutinosis primarum viarum morbis, in colica flatulenta, tympanitide auxilio est; conducit etiam anhelatoribus, orthopnoicis; externus frequentissimus forma fumi, cataplasmatum, fomenti, pulveris sicci, discutiens in tumoribus aquosis scroti, aliarumque partium, usus.

PRÆPARATA. *Oleum* stillatitium, carminans. Dosis aliorum stillatitiorum.

COMPOSITA. *Ceratum* de cumino, adustum parum efficax.

CYPERUS *LONGUS* } *Off. Botanicorum.*
ROTUNDUS }

Classis Naturalis Graminum. *Germ.* Cyper-Wurtz. *Gallis* Souchet. *Anglis* Cyperus.

CYPERUS longus culmo triquetro, folioso, panicula foliosa, supradecomposita, pedunculis nudis, spiculis alternis gaudet, dum rotundus culmo triquetro, subnudo, umbella decomposita, spiculis alternis, linearibus instruitur; utriusque plantæ fragrans aromatica radix in usu est, quæ datur in substantia, in taleolas

las dissecta, in pulvere ad drach. semis, infuso ad unc. semis, integram.

USUS MEDICUS hodie vix multus. Plurimi ad ulcera interna uteri, vesicæ, oris, ex HIPPOCRATE, HOFFMANNO, SIM. PAULI, laudant. Prodest etiam, paralyticis, & stimulo aromatico egentibus.

DICTAMNUS ALBUS *Offic. Botanicorum.*

FRAXINELLA. Classis Pauci-flam: *Germ.*

Weisser Dictam. *Gallis* Fraxinelle. *Anglis*

White-Dittany.

Ex hac in officinis solius radice cortex, licet vires capsulæ feminales longe maiores, quam radix promittant: hæ fragrantissimæ balsamo nativo terebinthinaeo turgidæ, etiam manus odore non ingrato afficiunt, quod & de caule notum; siquidem æstivis diebus candela plantæ supposita, flammam capit, quæ totam plantam lambat; odor graveolens a vermiculis per microscopium in floribus observatis GEIER: quo experimento! ablatis floribus odor in cortice caulis idem, etiam antequam flos erumpat. Radix recens odorem virosum habet, saporem amarissimum.

VIRES MEDICÆ cardiacæ, antipestilenciales, antihystericæ, anthelminticæ, a multis enixe commendantur.

DICTAMNUS CRETICUS *Offic. Bota-*

nicorum ORIGANUM. Classis Naturalis

Ringentium. *Germ.* Cretischer Dictam. *Gal-*

lis Dictame de Crete. *Anglis* Dittany of

Candy.

ORIGANUM *foliis tomentosis, spicis nutantibus,* definitur botanicis. In usum officinalem sola vocantur folia, iam antiquitati celebria.

Cranz M. M. T. I.

K

VI.

VIRE MEDICÆ stimulantē, fragrantē, balsamicæ, mucosæ, lethargicis, etiā ulceratis utiles; In partu difficili non satis rationales, in sola debilitate parturientis, dato positu infantis naturali, proficuæ. Forma pulveris a scrup. drach. semis ad scrupulos duos, in vino medicato manip. I.

ENULA *Off. Botanicorum* INULA. Classis Naturalis Compositarum Radiatarum. *Germ.* Alantwurtz. *Gallis* Launée. *Anglis* Elecampane.

INULÆ *foliis ovatis, subtus tomentosis, calycum squamis ovatis, radix, acris, aromatica, alexiteria, sudorifera, pellens, eximia vi, incidendi glutinosa, & stimulandi solida, in asthma, fluore albo, morbis ventriculi, cutis, utili gaudet; dicitur etiā valere ad tremorem a mercurialibus relictum, & a calculo præservare infusum aquosum per XIII. dies potum, Commerc. litt. Norimberg. & prunis injectum pulverem pulices & muscas abigere. In decocto unc. semis, in pulvere scrupulus, drachma una.*

PRÆPARATA. *Extractum* egregium. *Syrupus* itidem bonus.

GALANGA MAIOR } *Offic. Classis Natur.*
MINOR }
ignoratur. *Germ.* Galgan. *Gallis* Galanga. *Anglis* Galangal.

Radices tuberosæ, nodosæ sunt: est vero galangæ maioris radix ignavior, & colore dilutior, minoris fortior, coloratior, odoratior, iam monente MATHIOLO. Iavanensibus in ciborum condimentis instar zingiberis, quo valentior, adhibita, recens etiā acetariis advocata.

VIRE

VIREs MEDICÆ admodum fervidæ, acres, in cruditate ventriculi, morbis pituitosis utiles. An vero sint in singultu, vertigine, specificæ, ut L. prodit? multum dubitari debet; in colica lochiali, in qua idem author laudat, periculosæ sunt. Calidi aromatis recentis dosis, in substantia scrupuli semis, gran. quindecim, in infuso aquoso vel vinoso drach. trium, uncia semis.

COMPOSITA. *Species diagalangæ ad morbos ab inertia mucosa ortos valent.*

GENTIANA *Offic. Botanicorum.* Classis Naturalis Pauci-flam. *Germ.* Enzian. *Gallis* Gentiane. *Anglis* Gentian.

GENTIANÆ *corollis rotatis, verticillatis*, amarissima radix, bili succedanea, in febribus intermittentibus, horum languore, bilis defectu, inertia, egregiæ efficaciz. Unicum, & præstantissimum est podagræ remedium, HALLERUS, calculi, LINNÆUS. Est etiam stomachicum, & anthelminticum. Externe decoctum cum melle ulcera, & fistulas depurat, radix cava fistulas ampliat. Forma pulveris, decocti, rarior: in hoc scrupulus unus, in illo drachmæ tres. Extracti in catapotia redacti frequentior, gran. duodecim, dosim dein augendo.

HYPERICON *Off. Botanicorum.* Classis Naturalis Multi-flam. *Germ.* S. Iohannes-Kraut. *Gallis* Mill-Pertuis. *Anglis* St. Iohn's-wort.

HYPERICON *foliis punctatis, obtusis*: vim vulnerariam, & anthelminticam specificam habet, LINNÆUS. In dispositione phthifica utiles flores HOFFMANN. *de præstantia Remed. Domesticorum.*

K 2

HYS.

HYSSOPUS *Off. Botanicorum.* Classis Naturalis Ringentium. *Germ.* Ifop. *Gallis* Hissope. *Anglis* Hyssop.

HYSSOPUS *spicis secundis Botan.* herbam nobis largitur, saporis acris, amari, aromatici, stimulantis, odoris similis.

VIRES aromaticæ stimulantæ, incidentes, in pituitosis pulmonum morbis multum probatæ sunt: in tussi, catarrhis, asthma utiles: ad libram unam aquæ, unc. semis, unam damus. Externe ad partes contusas sagillatas recentis hyssopi coma, etiam planta cum vino, aceto, contusa valet, tumoribus aquosis faucium coluta medetur.

PRÆPARATA. *Conserva* ex summitatibus floridis egregia. *Syrupus* compositus, est laudandus tamen. *Aqua* stillatitia virtutis plantæ.

IMPERATORIA *Off. Botanicorum.* SELINUM. Classis Natur. Umbelliferarum. *Germ.* Meister - Wurtz. *Gallis* Imperatoire. *Anglis* Mastor - Wort.

SELINUM *foliis tripartito-divisis, & sub-divisis.* Radix sola officinalis, licet non ignobiles in reliquis plantæ partibus vires sint; discissa folliculos balsamo odorato igneo plenos exhibet; exsiccationem fert, sed brevi cariota fit. Recens ob acrimoniam etiam purgat.

VIRES calidissimæ, diuretici, sudoriferæ, etiam alexipharmacæ, in morbis frigidis ex mucosa humorum diathesi, ut leucophlegmatia, suppressis menstruis, hydrope incipiente, multum incidentes, etiam in paralyti stimulantæ. Sumitur in taleolas dissecta in morbis

bis ventriculi, in pulvere ad scrupulum unum: ad unciam semis in infuso vinoso, aut aquoso. Externe ad tumores colli strumosos, contusa folia, cum sale & aceto trita, laudantur. Radix in paralyfi linguæ ore volvitur, est enim apophlegmatifans.

IUNIPERUS *Offic. Botanicorum.* Classis Naturalis Incomplet. *Germ.* Wachholderstaude. *Gallis* Genevre. *Anglis* The Juniper-tree.

IUNIPERUS *foliis sessilibus, patentibus;* inter tristes arbores recensita **PLINIO**, dat diversas officinis partes; baccas, quæ balsamorum nativorum terebinthinaceum quasi saporem habent; lignum, quod sapore balsamico debili, præditum, accensum odoratum est; sandaracam, seu gummi Juniperi, quæ lacryma resinosa, odoris balsamici, non ingrati, deprehenditur.

VIRES diureticæ, discutientes flatus, attenuantes mucosa, in morbis ventriculi, pectoris, absque magno calore eximæ; ad hydropem per vias urinarias curandum arcanum medicamentum habuit **HELMONTIUS**, ex juniperi baccis, aqua stillatitia juniperi, addito roob juniperi, confectum, cochleatim exhibitum. Septentrionales populi universalis remedii loco utuntur infuso, etiam in nephritide pituitosa, sabulosa, utili, non semper tamen in calculo, licet ab hoc præservet; nam etiam urinam cruentavit, & huius frequentior, & maior usus lethalem diabete induxit. *Acad. N. C. Vol. X.*

BACCÆ vel per se manducantur: cum aliis in pulverem rediguntur: dosis drach. semis: uncia semis, integræ pondere contusæ, infunduntur lib. I. aquæ. *Lignum* accensum gravem, halitibus infectum æra, lu-

strat: infusum unciae pondere in aqua calente in scabie, lue venerea, ligno quaiaci, fassafra, exoticis, non cedit: decoctum non infimæ ad expugnandum scorbutum utilitatis HOFFMANN *de Balsamis.*

PRÆPARATA. *Aqua stillatitia actiuosa. Spiritus* ex baccis validus. *Oleum* destillatum duplex, ex baccis, & ligno; utrumque forte, externe magis, quam interne exhibitum: licet forma elæosacchari, guttarum duarum, trium numero, dari possit in liquido. *Roob*, quod etiam Germanorum theriaca dicitur, ob usum diaphoreticum, oleo destillato præfertur in renum morbis HOFFMANN, a drach. duabus ad unc. semis, vel per se exhibetur, vel in theato Iuniperi. *Sal* diureticus in vino iuniperino ad drach. duas, tres solvi potest pro hydropico.

LAVENDULA *Off. Botanicorum.* Classis Naturalis Ringentium. *Germ.* Lawendel. *Gallis* Lavande, *Anglis* Lavender.

LAVENDULA *foliis lanceolatis integris, spicis nudis.* Botanicis definitur planta: etiam ab aliis in latifoliam, & angustifoliam distincta, non adeo utiliter, cum promiscue utramque officinæ usurpent. Habemus herbam & eius flores. Penetrabile aroma etiam tineas arcet vestibis conceptum.

VIRES in morbis pituitosis, & languore frigido, cephalicæ, nervinæ, uterinæ eximæ: in debilitate senili, languore visus, imminutione auditus, lethargo, artuum tremoribus, paralyfi, præstantes: in aphonia, balbutie, multum laudat RULANDUS infusum. Dosis manip. semis, integer, additis etiam floribus ad pugillos

gillos aliquot. Externe in sacculos nervinos paralytico-
rum, discutientes recipitur.

PRÆPARATA. *Aqua stillatitia cum, & sine vi-
no* egregia. *Spiritus* lavendulæ laudabilis. *Oleum* stil-
latitium lavendulæ efficacissimum, in convulsionibus
a vulnere, aut punctura abortis, specificum tam exter-
ne quam interne habetur, BARBETTE.

Oleum stillatitium *Spicæ* etiam habetur ex congeneri
planta, genuinum & sincerum in nostris officinis ad-
modum rarum, cum semper adulteratum sit etiam aliis
conflatum, ut demonstravit GEOFFROY iunior *Acad.
des Sciences* 1715: adulterari vero dicit spiritu vini &
Terebinthinæ oleo; & oleum spicæ Terebinthinæ esse
oleum petroleo tinctum contendit ALLEYNE a *New.
English. Dispens.* *Balsamus* lavendulæ inunctionibus
etiam utilis. *Conserva* ex floribus drachmæ unius, vel
duarum mole, vacuo ventriculo assumenda, cum aqua
stillatitia lavendulæ vitiis senilibus pulchre opitulatur.

LAURUS *Offic. Botanicorum.* Classis Naturalis
Pauci - flam. *Germ.* Lorberbaum. *Gallis* Lau-
rier. *Anglis* The Bay Tree.

LAURUS *foliis lanceolatis, perennantibus, corol-
lis quadrifidis,* definita, folia & baccas officinis, culi-
nis folia maxime offert. Celebratissima omni antiqui-
tati planta, honoris, & lætitiæ signo fuit, nobis ob
aroma potissimum laudata.

VIRES. Baccarum foliis magis excalefacientes,
& pertinaces, ad roborandas a muco languentes partes,
utiles, ut inappetentia, mala digestionem, colica, flatu-
bus, morbis pallidis virginum, etiam incipiente hydro-
pe; in colica lochiali raro tutæ; & ad distillanda vene-

na in initio, ubi hæc adhuc vaga nulli parti infedere, proficua. Tumorem manuum, & pedum subitaneum ab assumptis baccis lauri in chlorotica habet MATERNI de Cilano *Acad. N. C. Vol. X.* an geometrico iudicio, ab his esse, evictum? Baccarum, & foliorum forma eadem fere, eaque varia. Commodius tamen forma pulveris folia, quam baccæ dantur, quod hæ pinguior-
res. Dosis ad scrup. semis; in vinis medicatis bacca-
rum contusarum unc. semis, etiam una pro hydropicis.

PRÆPARATA. *Oleum* coctum, tumoribus fri-
gidis inungitur, etiam carminativo scopo clysmatibus
additur, ad unciam unam. *Oleum* stillatitium unguen-
tis discutientibus roborantibus, nervinis admiscetur.

COMPOSITA, *Electuarium* de baccis lauri, quo
carere possemus. *Emplastrum* de baccis lauri, quod
in doloribus colicis, flatulentis, in diarrhœa, quando-
que cum levamine abdomini applicatur.

LIMONIORUM recentes cortices, oleum p. 47.

MAIORANA *Offic. Botanicor.* ORIGANUM.
Classis Naturalis Ringentium. *Germ.* Meiran.
Gallis Mariolaine. *Anglis* Sweet Marjoram.

ORIGANUM *foliis ovatis, obtusis, spicis confer-
tis, compactis, pubescentibus*, definitur. Sitne maio-
rana sampluchus DIOSCORIDIS? nondum finita lis est.
Habent officinæ herbam, & præparata.

VIREs in inerti fibra, glutinosis humoribus, &
spirituum languore summiæ, stimulant, incidentes,
moventes, cephalicæ, & nervinæ, pertinaciter fra-
grantes sunt; hinc in vertigine, aurium tinnitu, lethar-
go, paralyfi, artuum tremore, apoplexia, dum malâ
hæc

hæc senile corpus, aut etiam mediæ ætatis leucophlegmaticum habent, eminent. In morbis catarrholis frigidis, morbis pectoris glutinosis, cum spirituum languore, inertia, duplici ex capite herba valet; tum quod potenter glutinosum dividit, incidit, tum quod vim nervis infundit, spiritus excitat. Dosis in pulvere gran. triginta; in libra una aquæ, vini, infunduntur herbæ drach. tres, quatuor. Externe additur facculis cephalicis, cordialibus, adhibetur balneis antiparalyticis. Pulvis, aqua stillatitia, aut etiam infusum, naribus attracta, errhina sunt.

PRÆPARATA. *Conserva, aqua stillatitia, oleum destillatum*, iisdem in casibus actiosa medicamenta sunt. Oleum interne elæosacchari forma datur, externe in unguentis antiparalyticis adhibetur: peculiare hoc habet, quod rectificatum in corpus salinum concreascet, *Oleum coctum* inutile. *Balsamus maioranæ* externo usui dicatus est.

MARUM VERUM *Off. Botanicor.* TEUCRIUM. *Classis Natur. Ringentium. Germ.* Edel-maioran. *Gallis* Marum. *Anglis* Syrian Mastich. *Thyme.*

TEUCRIUM definitur *foliis lanceolatis, integerrimis, floribus solitariis, laxè spicatis*, quod vulgo marum CORTUSI B. Rarum satis, feles hac planta allici, hanc salutare, mordere, quandoque manducare, unde temulentæ furentes sint. Ex officinis herba, odoris fragrantissimi, acutissimi.

VIRES maioranæ, vehementiores tamen, in iisdem casibus laudatæ, adhuc in hydrope, asthmate specificæ LINNÆO habentur. Pulverem ut insigne errhinum

K 5

ex-

extollit QUINCY, & ex foliis sal volatile oleosum cephalicum præstantissimum paravit.

MASTICHINA. Marum Mastich. *Offic.*
Botanicorum THYMUS. Classis Naturalis
 Ringentium. *Germ.* Mastichkraut. *Anglis.*
 Mastich.

THYMUS *verticillis lanuginosis, dentibus calyci-
 nis setaceis, pilosis*, cognoscitur; non omnibus tamen
 officinis habetur, quod marum verum huic vulgari
 præferant.

VIRES aromaticæ fragrantæ, nervinæ egregiæ,
 sed maiorana, & maro vero mitiores, non ideo tamen
 spernendæ, specificæ non notæ.

MENTHA *Offic. Botanicorum.* Classis Natur.
 Ringentium. *Germ.* Müntzbalsam. *Gallis*
 Mente. *Anglis* Mint.

Plures MENTHAE species hinc inde officinis in-
 sunt: omnes facile superat mentha *crispa*, exiguo
 epitheto ab aliis satis distincta. De mentharum tem-
 peramento ex DIOSCORIDE, qui calefaciens, ex
 PLINIO, qui venerem exstinguens, pronunciarunt,
 inutiliter aliqui disputant; ex fabula PLINIUS dixit.

VIRES calefacientes, stomachicæ, carminativæ,
 uterinæ in causis frigidis certæ, vomitum, singultum,
 mirum in modum compescunt, tussi etiam convulsi-
 væ, obveniunt: etiam vulneraria, balsamica mentha
 est. In pulvere ad drach. semis datur, in infuso ad
 unciam semis, integram. Externe discutiente, & ro-
 boran-

borante scopo in aquosis defluxionibus, antiseptico in contusionibus, chirurgis multum utile quassum recentis plantæ folium,

PRÆPARATA. *Conserve* egregiæ virtutis, *Aquæ stillatitiæ cum vino, sine vino*, etiam per fermentationem paratæ, non ignobiles. *Essentia* menthæ efficax. *Syrupus* utilis; *Oleum* essentielle calidum, multum fragrans, stomacho utile. Totius menthæ medicina in vomitu, singultu, cholera, adiecto laudano commoda, & felix, si inflammatio absit. Est adhuc *balsamus* menthæ.

NUX MOSCHATA, MYRISTICA. Off.

Botanicorum. Classis Naturalis ignota. *Germ.* Moschatt-Nus. *Gallis* Muscade. *Anglis* Nutmegs.

NUX MOSCHATA tam culinæ, quam officinæ notissima, ut & medius huius nucis cortex, Macis. Ut ad nos transportentur, præparantur diversimode. Quæ nuces rotundæ sunt, ponderosæ, optimæ; deterrimæ oblongæ, quadratæ, saporis ingrati, odoris vix ullius.

VIRES in recentibus narcoticæ, stupefacientes, plurimis observatæ, certæ; caro homines corripit, & jacere mutos, etiam improvido usu stuporem, & levem apoplexiam induci BONTIUS, temulentas ab harum usu concidere aves THEVENOTUS, gravidam, recentium esu capite tentatam, & ebriam, LOBELIUS, habent. Puella plusculum macis ad movendos menses assumens, delirio per aliquot horas tentata est, apud FR. HOFFMANNUM. Cæterum in laxis vires stomachicæ, anticolicæ, excalescentes, etiam emmenagoga.

nagogæ, ex oleo copioso pertinaces, in paralyfi stimulant. Dosis & nucis moschatæ, & macis eadem fere a granis quinque ad decem, forma pulveris; in infusi vinosi libra una ad drachinas duas recipi, & ultra potest.

PRÆPARATA. Nux recens in Indiis *condita* per se exhibenda, scrup. drach. semis pondere, etiam aliis formis immiscenda maiori. *Oleum destillatum* nucis moschatæ, odoratum, pretiosum, carminans stomachicum, sed multum calidum, externe etiam balsamis, unguentis nervinis adhibitum. *Oleum* nucis *pressum* per se vix multum odorem, spiritu tamen rectore olei essentialis aliquatenus inficitur instar butyri consistens, non facile rancescens, balsamorum basis, morbis externis frigidis articulorum persanandis, litu utile, etiam interne in vomitionibus, diarrhœis, aliis additum, vel forma elæosacchari usurpatum. *Essentia* macis egregia. *Oleum destillatum* macis eiusdem ac nucis usus.

PIMPINELLA ALBA. *Offic. Botanicorum.*

Classis Naturalis Umbelliferarum. *Germ.* Bibernel. *Gallis* Pimprenelle blanche. *Anglis* White Saxifrage.

PIMPINELLA *foliis subrotundis*; calida, âcris, in Germania a STAHLII affeclis multum laudatâ in morbis pituitosis, ventriculi, pulmonis, febribus intermittentibus. Dosis pulv. a granis sex, ad octo. Etiam masticata sialagoga est. *Essentiam* stimulantem ad mercurium e corpore eliminandum laudat SCHULZ. *Dispensat. Brandenburgico.*

PULE-

PULEGIUM *Offic. Botanicorum*, nonnul-
lorum *Mentha*. *Classis Naturalis Ringentium*.
Germ. Herzpoley. *Gallis* Pouliot. *Anglis*
Penny - royal.

PULEGIUM *foliis subrotundis; verticillis nu-
dis*, HALL. ut olim, ita etiam hodie, inter condi-
menta relatum in culinis, herbam suam largitur of-
ficinis.

VIREs acriter stimulantur languidas fibras, po-
tenter incidentes mucosos humores, omnes tribuunt;
etiam ab his causis emmenagogas, pectorales laudant,
in asthma, tussi, utiles, dum infusum cum melle
potatur. Dosis unc. semis infundenda libr. uni aquæ
calidæ, addendo mellis, vel oxymellis squillitici unc.
l. In hunc usum etiam pulegium cum hyssopo certat.

PRÆPARATA. *Aqua stillatitia*, egregia. *Extra-
ctum* non adeo laudabile, licet non inefficax. *Oleum*
stillatitium validum.

RUTA *Off. Botanicorum*. *Classis Pauci-flam:*
Germ. Weinraute. *Gallis* Rue. *Anglis* Gar-
den - Rue.

RUTA *foliis decompositis*; est proprie hortensis
latifolia, dum ruta foliis incisis, lobulis linearibus,
acutis, est sylvestris.

Veteribus modo ruta, modo pegantum, modo har-
mala dicta est, magnæ, & adversus fascinum, & ve-
rena laudis. Sic mustum rutatum comitis peractis a
CORNELIO CETHEGO datum populo PLINIUS;
HERACLEOTAS esu rutæ a CLEARCHO tyranno
sibi

sibi cavisse THEOPOMPUS CHIUS; nec ignoratur Regis Ponti antidotum. Odorem penetrabilissimum, ingratum, graveolentem; planta habet, saporem ingratum, cum amaritie, subacidum: sanguinem dilutiorem fluidiorem facit, SCHWENCKE, & contusa externe applicata rubefacit.

VIREŚ, vago in sanguine subtili miasmate, nec adhuc parti infixo, antipestilentialia proficua, in passione hysterica, epilepsia, multæ. Scopo sudorifero emmenagogo, felices. Familiare est infusum vinosum aut aquosum. Dosis manip. semis ad libram unam liquidi. Externe contusa cum sale recens planta, addito vino, aceto, ad contusas, & emortuas partes, tum quod putredinem cohibeat, solida exstimulet, extravasatum sanguinem fluidiorem reddat, non satis laudandum cataplasma constituit. Est etiam rubefaciens sanis partibus applicata, hinc vel sola, vel fermento panis mista, contusa, in convulsionibus, locis subpopliteis applicatur. Ruta in vino rhenano infusa addito marino sale utiliter foveri pedes illorum, qui a podagra non revertente alia mala metuunt VAN SWIETEN perhibet.

PRÆPARATA. *Conserva*, laudabile medicamentum drach. semis, unius pondere exhiberi potest. *Aqua stillatitia*, *Essentia* rutæ, pulcherrimarum virium. *Acetum* rutaceum magnū diaphoreticum. *Oleum stillatitium* efficacissimum, *infusum* vix non inutile.

SABINA Off. *Botanicorum* IUNIPERUS.

Classis Naturalis Incompletar. Germ. Sevenbaum. Gallis Sabine. Anglis Savine.

IUNIPERUS *foliis inferne adnatis, oppositionibus concatenatis*; hæc planta botanicis vocatur. Cæterum

terum etiam folio cupressi, & odore gravi, facile cognoscitur, perpetuo virens, fruticosa planta. Magnarum virium sabina, quid singulare habet, & inter aromatica vix ulla alia est, quæ tantam olei essentialis quantitatem largiatur. Ex libra una olei stillatitii unc. tres HOFFMANN. L. B. VAN SWIETEN, uncias duas cum semisse CARTHEUSERUS. Sanguinem etiam fluidiorem, & magis rubicundum reddit, SCHWENCKE.

VIRES MEDICÆ, ex ingenti olei essentialis copia, moventes, uterinæ, emmenagogæ specificæ, omnibus notæ, sed in causis frigidis tantum utiles; Sabina scelestæ conceptus tentant mulieres, vix unquam tuto, plerumque oborto sanguinis profluvio, lethali usu; non minus improbo, partum difficilem, retentas secundinas hac aggreditur, consilio medicus. Periculosa medicina est. In paralyfi, ubi languidæ excitandæ partes, motus per collapsa, & obstructa vasa minima adaugendus, impactum solvendum, plurimum utilis: Dosis in diversis casibus varia: In infuso, vel etiam decocto pugilli unius, alteriusve pondere ad libram unam liquidi, etiam manip. semis. Externe in suffimigia, balnea, adhibetur.

PRÆPARATA. *Aqua stillatitia* efficax. *Oleum stillatitium* interno, & externo usu validum in paralyticis. *Extractum* magnarum adhuc virium, licet multas in operatione perdat.

SALVIA *Off. Botanicorum.* Classis Naturalis Ringentium. *Germ.* Salbey. *Gallis* Sauge. *Anglis* Sage.

SALVIA *foliis oblongis, retorridis, calycibus acutis tubo minoribus.* Sacra veteribus habita, multis,
ex

ex fabula forte vituperata est. Sanguini pulcherrimum colorem rutilantem conciliat, SCHWENCKE; decoctum cum vitriolo martis atramentum facit; adhæc camphoram largitur.

VIRES aromaticas nervinas ex penetrabili aromate magnas habet, inde diaphoretica, discutiens, exacuandis sensibus languidis, & confortandæ memoriæ dicata, & quia simul roborantes, tonicas possidet, ideo tremori senili, paralyfi, fluori albo, & in casu frequentis ex laxitate abortus, plurimum utilis, nec in hydropse spernenda. Testatur *Illustr.* L. B. van SWIETEN, quod ad sudores nocturnos, post morbos ex solidorum laxitate ortos, salvia spiritu vini infusa, vel alio modo administrata, nihil invenerit efficacius. Dosis, uncia una libræ uni liquidi infunditur. Coctione maior vis roborans, minor aromatica habetur, influxu seroso mammarum etiam post ablactationem permanente & emaciante, salviæ forte infusum omni trihorio ad uncias duas datum, ultimum remedium invenit *Illustr.* van SWIETEN. Externe ad roborandas partes laxas, salvia, cum baccis lauri, iuniperi, multum utuntur. Vetula apud FORESTUM curavit cancerum salvia massicata apposita.

PRÆPARATA. *Aqua* stillatitia, si cohobata, camphoram Asiaticam redolet, efficax. *Spiritus* egregiarum virium. *Oleum* essentiale parca manu stillatitium, aquæ innatans, virtutis plantæ ditissimum. *Conserve* ex floribus, senibus utilis.

SERPILLUM *Offic. Botanicor.* THYMUS.

Classis Natur. Ringentium. Germ. Wilder Thymian. Gallis Serpolet. Anglis Mother of Time.

THYMUS *verticillis in summis ramis congestis, foliis ovalibus, basi ciliatis, flore minore.* HALL.
Tum

Tum officinis, tum culinis, sua folia largitur, penetrabilissimum aroma habet, cum congeneribus, viribus corporis viventis indomitum, etiam sanguinem, & carnes inficiens, & suaviores reddens. Mel etiam has plantas sapit ex his confectum.

VIREs calidæ, stimulant, attenuantes, a frequenti sola stypticitate distinctæ, ut serpilli tonicæ magis, thymi magis odoratæ. Infunditur in libra una liquidi ad unciam semis. Externe etiam in fomentis, balneis nervinis adhibetur.

PRÆPARATA. *Aqua stillatitia* balbutientibus pueris proficua. *Spiritus* multum stimulans, in linguæ paralyfi utilis; *oleum stillatitium*.

THYMUS *Offic. Botanicorum*. Classis Naturalis Ringentium. *Germ.* Thymian. *Gallis* Thym. *Anglis* Thyme.

THYMUS *erectus, foliis ovatis, reflexis, floribus verticillato-speciatis* L. tum officinis, tum culinis, suas largitur divitias, fragrant, aromaticas. Ex hoc certa encheiresi camphora elici potest.

USUS calidæ plantæ, ubi incidendum mucosum, ut in pectoris morbis, egregius, tum nervinus, emmenagogus, similis serpillo.

PRÆPARATA: *Oleum* essentiale thymi, quod tantæ est acrimonie, ut non solum omnia olea essentialia Europæa superet, sed etiam Americana æquet.

ZINGIBER *Offic. BOERH.* Classis Naturalis
Palmarum. *Germ.* Imber. *Gallis* Gingem-
bre. *Anglis* Zinger.

ZINGIBER *Scapo nudo; spica ovata.* Iam vete-
ribus cognita, quæ officinales sunt radices, etiam illis,
ut nobis, condiebantur, hac diversitate, ut olim mu-
ria, hodie saccharo servantur; saporis sunt acerrimi,
fervidi piperini, aromatici, discissæ odoris fragrantissi-
mi. Habemus radicem zingiberis communis, intus
nigricantem, aliam zingiberis albi, albam longe fer-
vidiorem, etiam culinarem.

VIRES fervidæ, admodum acres. Conditarum ra-
dicum clementiores, siccarum pertinaciores: in exo-
lutione fibrarum ventriculi, intestinorum, in languo-
re pituitoso & harum, & aliarum partium, in mor-
bis pallidis virginum, fluore albo, lethargo, hydropse,
non spernendæ. Siccata radix rarius in pulvere da-
tur ob nimiam acrimoniam, cum aliis dosis est gran-
decem, duodecim; vinis medicatis ad unc. semis adji-
citur. Condita ad drach. semis, integram exhibetur.

STIMU-

STIMULANTIA.

GUMMI-RESINÆ.

Succus vegetabilis concretus, igne vix ardens, aqua solubilis GUMMI: Succus vero vegetabilis concretus, igne continuo flagrans, spiritu vini solubilis RESINA: & quod ex utroque conflatur corpus, siquidem & in utroque menstruo solvatur GUMMI-RESINA vulgo definitur. Quantumcunque vero hæ notiones iam dudum apud multos receptæ sint, ne ideo aut evidentiores, aut veriores ipsa ætas effecit; dum et igne accenditur, & spiritu vini Gummi solvitur: & Resina etiam in aqua soluta visitur.

Primum est in experimento admoti ad flammam Gummi arabici, quod etiam si inflammatum pelluciditatem amittat, cum Resina maiorem non acquirat, & inflammata opaca magis fiat, discrimen in pelluciditate quæsitum valde imbecillum est, sed nonne etiam verum in Ammoniaco Gummi in flammam ardet?

Posteriora sunt in tentamine extractionis partium Aloes, aut Gummi resinosi alterius corporis argumenta; dum enim fumerentur pulveratæ Aloes hepaticæ HERM. uncia duæ, una aquæ altera spiritui vini rectificato immitteretur, deprehensum est unciam Aloes aquæ infusam, digestam, totam pæne solutam fuisse exceptis fœcibus & granis resinæ circiter quadraginta *Pharmacie Moderne experiment 1 de Aloe & 2 Calculo*; unciam vero alteram alcohole maceratam in integrum exceptis fœcibus solutam *experiment. 2. EIU-*

L 2

DEM,

DEM, ut perspicuum inconcussumque sit, id quod resinofum non est in Aloe et in aqua sola solubile, licet maxima pars sit huius corporis æque bene in alcohole solvi totum, ac quidem id, quod vere resinofum est, & in alcohole solum, non in aqua solubile sit, licet minima pars sit eiusdem.

Et hæc quidem probatio non in sola Aloe consistit, sed etiam per omnia Gummi resinosa corpora extenditur, & iam a longo tempore perspexere Germani, tum Chemicæ, tum Pharmacopæi, menstruum primo loco adhibitum, Alcohol aut aqua fuerit, posteriori advocato semper ditius esse, & ipsa gummea extracta solutioni in spiritu vini obedire, infusa vehiculo aquoso facta plurima, licet pellucida, magnam resinæ vim solutam sustinere, & extracta aquosa eandem possidere; ut omnino laxè nimis omne id gummi dicatur, quod ex succo concreto in aqua solvitur, aut resina quod in spiritu vini.

Et nunc certum est solius ætheris intervenitu, etiam ex plantis inodoris, Parietaria, Mercuriali, Viola, Carduo benedicto, & aliis, resinam extrahi, quæ spiritu vini non obtineatur BAUME *Elements de Pharmacie*: itidem eiusdem ætheris adminiculo ex impura Lalappæ resina minorem eius quantitatem extrahi, dum spiritus vini auxilio maior semper obtinetur, dum tamen purissimas resinas æther plus, quam spiritus vini solvit, IDEM; adde, neque id resinofum esse, quod vel Crocus & Cochinella in spiritum vini dimittit, dum ex his tincturæ fiunt, aut quod ex oleo pressio olivarum, amygdalarum in spiritu vini solvitur, dum hæc commiscuntur, etenim aliquid semper solvi in experimentis suis invenit industrius Vir MEYERS *im Chemischen Versuch des ungelöschten Kalhs*. Hannover 1764.

Nec

Nec sane huc usque demonstratum est, aut unam eandemque esse Gummatibus, aut resinis naturam, quin in diversis subiectis ratione diversæ proportionis principiorum contrarium luculenter pateat: simplicissimum Gummi, & hoc nomine proprie insigniendum ex plantis minime aromaticis rupto cortice stillans Gummi Ceraforum, Gummi Arabicum, ipsum gustu insulsum est, in aqua solutum, hanc viscidior, & spissior facit, destillatione acidum, & exiguum olei quantitatem largitur: quod vero ex plantis aromaticis, vel inciso de industria vel casu rupto cortice stillat iam resinæ commixtum, & nuptum Gummi ammoniacum, id sapidum, & aromaticum, in aqua lactescit emulsum, in analysi maiorem olei, & acidi quantitatem suppeditat. Resina contra vix non tota oleosa & acida, verus est balsamus inspissatus, ut igitur differentia, quæ inter hæc corpora intercedit, pateat: in gummi enim mucilagine, inflammabilis oleosa substantia acido subtili remixta, adeo mucilagine plantarum saponacea temperata subactaque esse videtur, ut oleum haud amplius, & nonnisi in ultima analysi sistatur; in gummi oleaginoso vero corpore oleum illud spiritu rectore dives saponis mucilaginosi quantitatem longe excedat, hinc etiam statim in experimento offeratur, & in puro resinoso corpore maxima quantitas olei, & quidem ætherei plerumque maxima, pariter acidi minima, mucilaginis observetur: & hæc quidem omnia etiam artificialis horum corporum confectio demonstrat.

I. Cuiuscunque vegetabilis mucilago ad ignem lente inspissata gummi exhibet *Pharm. modern. Exper. I.*

II. hoc gummi mollius Terebinthina vulgari adiecta subactum induratum, gummi oleaginosum. *IDEM. Exper. II.*

L 3

III. quin

III. quā & solutio gummi arabici inspissata denuo aliquantulum, rite cum Terebinthina mixta exsiccata gummi oleaginosa. *Exper. IV.*

IV. et adhuc amygdalinum mucilagini gummi arabici incorporatum, Gummi oleaginoli phænomena exhibet, addita enim aqua emulsionem constituit. *IDEM. Exper. V. & alii in aliis.*

Resinam vegetabilem hucusque nemo produxit per syncriffin, & per diacriffin ex Terebinthina vulgari obtinetur, & hæc eo potissimum consilio diffusius a me proposita sunt, ut intelligeretur, quibus quæquæ mensuris felicius extrahi possint, aut formis commodioribus exhiberi debeant, in quam rem multi graviter peccant, dum corporis, quod referare volunt, naturam destrunt: mucilaginis gummi arabici interventu olea pressa balsama, & alia corpora plura, Benzoinum, Myrrha, Styrax, Camphora, Moschus, sperma ceti in aqua suspensa tenentur, & soluta Experimentis *BOGLE FRENCH. Medical observations and inquiries T. I. p. 412. sequent. &c.* nec opus est spirituoso menstruo.

Gummi-oleaginosa corpora. quæ & gummi resinosa alii vocant plurima, aqua simplici sola, vel etiam menstruo leviter spirituoso, ut dum aquæ spiritum vini addis, actuata felicius longe referantur, quam aliis tædiofis artibus: lac myrrhatum omni Myrrhæ tinctura spirituosâ efficacius est in experimento; & inconceptibile est, quare salis tartari interventu, & hæc resinosa pura tentarint plurimi; si enim absque acido resina nulla sit, & resinæ vis in tinctura quæritur, ad quid tartari sale acidum resinæ perditur, & ipsa resina invertitur? ad quid tot evaporationes, exsiccationes, non exiguam spiritus rectoris vim perdentes? ita malo consilio Tinctura Myrrhæ spirituosâ paratur.

AM-

AMMONIACUM GUMMI *Off. Botan.* Classis ignoratur. *Germ.* Gummi Ammoniac. *Gallis* Gomme Ammoniac. *Anglis* Gum-Ammoniacum.

Quod iuxta Hammonis templum in aridis Lybiæ arenis colligeretur, *ammoniacy* dictum, iam veteribus in sincerum, thrausma, & minus probum, phyrana, distinctum fuit; utrumque adhuc nostræ officinæ habent. Probatum sordium expers, splendens, candidum *thuris similitudine*. Succus odoris fragrantis, galbano virosioris, saporis dulcis, dein amaricantis, miræ aromatici, pertinacis, acris, carbonibus iniectus in flammam ardet. Aceto, & aqua calida solvitur totus, saliva diluitur. Incredibile est, quantum fragrantia perdat, dum depuratur in officinis.

VIRES MEDICÆ. Anhelatoribus, orthopnoicis, comitialibus, laudat DIOSCORIDES; item, quibus humor in pectore coit, si cum melle delingatur, aut cum ptisanæ succo sorbeat. Asthmatis specificè obvenit, iuvat multum hypochondriacos, & hystericas. Forma commodissima est pilularis, dosi gran. decem omni quadrihorio: vitello ovi soluti drach. semis cum aqua stillatitia, & syrupo pro haustu. Externe summum resolvens, indurationi glandulosæ, etiam articuli tumori conveniens; in aliis etiam magnum emolliens, maturans, prout diversis iungitur: priori in casu vitello ovorum, aceto scillitico solutum, posteriori melle, aliis subactum applicatur. Unguentis, emplastris frequenter commiscetur.

ASA FOETIDA *Off. Botanicor.* FERULA.

Classis Natur. Umbelliferarum. *Germ.* Teufelsdrek. *Gallis* Asa foetida. *Anglis* Devel's-dung.

FERULA *foliis alternim sinuatis, obtusis*, L. gummi-resinam Persicam, quam asam foetidam officinæ

næ vocant, ex incisa radice stillat. Est hæc lacryma candida, pinguis, cremori lactis in initio similis, ad aeris vero, ut & solis contactum coit, lentescit, fit consistens, subfusca, pinguis, variis grumis splendentibus, albis, flavis intercurrentibus variegata. Recentis fœtor vehementissimus, ut drachma una centum libras vetustioris superet, KÆMPFERUS; saporem allii habet, sed hoc ingratiorem, calidum, amarum penetrantem. Quis crederet æneum esse Persis guttur, & condimenti loco adhiberi! salivam lacteo colore inficit, licet in hac tota non solvatur. Loca suo fœtore plurima adimplet, & in pondere non minuitur, BOYLEUS. Phosphorus hic naturalis, ut opium, agit, absque eo, ut huius incommoda habeat, CHEYNE *Biblioth. Britan.* T. III. Anno 1734. etiam transpirationem auget. IDEM.

VIREs præcedentibus stimulantiores, & in compescendis spirituum animalium irregularibus motibus potentiores, in phlegmaticis, quibus solum convenit. Dosis non, sed forma præcedentium, eadem, pilularis: datur ad grana quatuor, sex, octo. In paralyfi, ubi stimulandum, artificialis etiam febris inducenda, scrupuli unius, imo drachmæ semis pondere exhibetur; ut interno, ita externo usu plurimum utilis: inde fiunt poma, noduli, antihysterica, suffumigia uterina, emplastra. Vis antihysterica eximia iam HOFFMANNO. L. B. van SWIETEN probata, ut specifica antidota vermibus laudata, *Acta Phys. Med.* Vol. IX. gr. V. bis ter de die dosi.

BDELLIUM *Off. Botan.* Classis Natur. ignoratur. *Germ.* Bdeillum. *Gallis* Bdeillum. *Anglis* Gum Bdeillum.

Massa coloris ex fusco rubentis, utcunque pellucida, odoris vix validi, non ingrati tamen, minimo calore ductilis,

ctilis, saporis in initio vix multi, dein subtilissimi, amaricantis, acris, sub hoc nomine habetur. Probatum sordis expers, translucidum, suffitu odoratum.

VIRES MEDICÆ calefacientes, emollientes, discutientes, omni puncto ammoniaco inferiores, cuius caliditatem, amaritiam, facilem solubilitatem non habet; sæpe tamen aliis iungitur. Dosis prioris eadem, etiam maior.

GALBANUM GUMMI *Offic. Botanicorum*
FERULA. BUBON L. Classis Naturalis
 Umbelliferarum. *Germ.* Mutter-Hartz. *Gal-*
lis Galbanum. *Anglis* Gum Galbanum.

BUBON *foliis rhomboideis, serratis, glabris, umbellis paucis*, definit LINNÆUS plantam, quæ gummi-resinam in Æthiopia largitur. Massa est, granulis tum albicantibus pellucidis, tum flavescentibus, etiam rufis variegata, lentescens, digitis calentibus ductilis, saporis amaricantis, subacris, proprii, odoris miri, medicati, penetrabilissimi, ammoniaco intensioris. Spiritu vini solvitur, etiam in aquosis diluitur, & pro parte solvitur; igne accenditur. Multum impurum etiam depuratur, cum deperditione aromatis. Methodus **DIOSCORIDI** præscripta inculcanda pharmacopæis.

VIRES calefacientes, resolventes, discutientes, omnibus notæ, ad suppressos menses restituendos, album fluorem percurandum, & obstructions tollendas, utiles. Vires odoratæ, subtiles, penetrantissimæ, ubi perturbatus spirituum motus corpus exagitat, ut in passione hysterica, tum aliis, ab eadem excitatis

morbis convulsivis, etiam epilepsia, admodum proficua. Forma, & dosis præcedentium. Externe etiam in eadem indicatione umbilico, forma emplastri, pulvere castorei insperfo, applicatur, tum potenter incidit, emollit, inaturat: etiam ad resolvendos bubones, & anthraces adhibetur.

GUMMI LACCA *Offic. Classis Natur. ignota*

Germ. Lacca. Gallis Lacque.

Mirum corpus! gummi non est, licet vulgo sic vocetur; quia in aqua non solvitur, NEUMANN. At nec cera est, ut contendit NEUMANN, quod oleis non pateat, LEMERY *Acad. des Sciences* 1710. quod vitreæ duritiei sit, BOERHAAVE. Sed neque resina est, LEMERY. *ibid.* at mixta inter gummi, & resinam media substantia, IDEM.

A formicis volantibus Indiæ ex arboribus colligitur, GEOFFROY. *Acad. des Sciences* 1714. cum & formicarum crysalides in hac inveniantur, GEOFFROY, *Illustr. L. B. van SWIETEN*, in experimentis; accensa odorem gratum, dein foetidum, animalis substantiæ spargat, GEOFFROY, NEUMANN. A chrysalidum exuviis rubris laccæ color, GEOFFROY.

Gummi lacca duplex est. In granulis deterior, lota, infecto orba, in ramulis optima, subamara, adstringens, salivam colore purpureo tingens. Varias laccæ solutiones tentavit LEMERY *Acad. des Sciences* 1710. Oleum olivarum parum, oleum terebinthinæ, spiritus vini, leniter tangebantur. Aqua aluminosa ad fatietatem imprægnabatur, & acida debilia multum, fortiora fossilia parum, mutabantur, oleum tar-

tartari efficaciam satis magnam in laccam habuit, *ibidem*, ut etiam nunc Tincturæ cum alcali factæ efficacia patefcat.

USUS MEDICUS simplicis vix ullus; tincturæ cum alumine factæ, in laxis ulceribus, scorbuticis, gingivarum laxitate, multus, & egregius: Tincturæ spirituosæ, in arthritide, rheumatismo, hydrope, scorbuto lento, gutt. quadraginta, bis, ter die dosi, BOERHAAVE laudatus.

MYRRHA *Offic. Botanicorum.* Classis desideratur. *Germ.* Myrrhe. *Gallis* Myrrhe. *Anglis* Myrrh.

Sitne myrrha nostra myrrha veterum, nondum definitum est. Raram olim fuisse, multiplicem, etiam adulteratam opocarpaso, succo venenato, strangulante, GALENUS reliquit. Nostra glebis figuræ irregularis, variæ etiam magnitudinis, asperis, subpellucidis, coloris flavi, rufi, aut etiam ferruginei, odoris grati, saporis amari, subacris, balsamici, deprehenditur, sæpe etiam admixtione aliorum vitata. Solvitur tota fere in saliva, cui etiam suas divitias largitur, ita tamen, ut non perfecte referetur, nec in aquosis, nec in spiritu vini, nec oleagiosis, quod triplici constet principio, gummoso pro maxima parte, dein resinoso satis parco, tum oleoso; hinc flammam etiam myrrha concipit.

VIRES in glutinoso spontaneo, in inerti fibra, eximæ: unde laudavere in morbis ventriculi, intestinorum, uteri, frigidis, laxis, quibus non immerito dicata myrrha est. Vis balsamica, & antiputredinosa,
iam

iam veteribus cognita Ægyptiis, hodie pariter celebratissima est, in gangræna, putridis ulceribus proficua. Interne raro in pulvere exhiberi solet, ob insignem amaritiam, tamen datur cum saccharo cando, et omni quadrihorio grana novem exhiberi possunt. Lac seu emulsum myrrhatum aqua aut vino factum, eius tinctura efficacius, etiam interne dari potest, sed forma pilularis aptior est.

Externus pulvis usitator, ulceribus, ossibus cariosis inspergitur, etiam suffragio utilis. Cæterum & in decoctis, emplastris, unguentis, adplicatur.

PRÆPARATA. *Tinctura* myrrhæ BOERHAAVE optima, officinarum, quæ *essentia* vocatur, haud adeo sedule præparata, in casibus recensitis a guttis quindecim, viginti, triginta, interno usu utilis: externe in ulceribus sinuosis sæpe, tamen non semper, tum ob salem alcalinum, tum ob spiritum, corrugantem partes solidas, proficua; quibus rebus pro re nata prior, aut alia sine sale alcalino facta, aut vino-fa, aquosa, chirurgis in usu esse debet. *Oleum destillatum* in chronicis pectoris vitiis, tussi inveterata, asthmate humido, magnæ laudis, forma elæosacchari sumptum, etiam reficiens, & recreans, miasma arcens, teste FR. HOFEMANNO. *Oleum* myrrhæ *per deliquium*, rectius liquamen myrrhæ ab alcohole ob albumen coagulandum fissuris labiorum, papillarum in mammis, excoriationibus aliis, etiam ulceribus medetur, cum balsamo peruviano, vitello ovorum, in linimentum coactum, sed semper præstat extemporaneo experimento confectum, cum adultum etiam corrumpatur.

COM.

tactum lentescit, odoris gravis, virosi, alliati compositi, saporis amari, acris, mordacis; flammam concipit; aqua, vino, aceto coctum solvitur. Gummi-resina est pertinacis stimuli, sub exigua mole copiosissimi, depuratione enervandi.

VIRES emmenagogas specificas L. habet; in morbis mucosis pulmonum, in obstructionibus viscerum abdominalium egregias, **ALII.** In spirituum ataxia, nervorum morbis, spasmo, tremore, paralyfi, palmam galbano præripere videtur, acrius, pertinacius, virosius, ex allio, asa foetida, galbano, quasi compositum medicamentum. Dosis, & forma præcedentium eadem. Externus pariter idem, ac præcedentium usus.

THUS, seu OLIBANUM *Offic. Botanico-*
rum **IUNIPERUS.** Classis Naturalis In-
completar. *Germ.* Weyrauch. *Gallis* En-
cens. *Anglis* White Frankincense.

IUNIPERUS *foliis undique imbricatis, ovatis, obtusis,* definitur arbor, quæ olibanum, vel thus masculinum, lacrymam gummi-resinosam, flavescentem, amarum largitur. Gummi oleaginosum olibanum nostrum dici debere contendit *Le pharmacien Moderne traduit de L'Anglois.* Paris 1750.

USUS MEDICUS vulnerarius in ulceribus, siccans, roborans in catarrhosis defluxionibus; dosis scrup. unus, duo, bis ter de die. Externe suffumigiis additur, etiam aliis.

RESI-

COMPOSITA multa sunt. *Elixir proprietatis.* &c.

OPOPANAX. *Offic. Botanicor.* SELINUM
PASTINACA L. *Classis Naturalis Umbel-*
liferarum. Germ. Heilwurtz Gummi. Gallis
Opopanax. Anglis Gura Opopanax.

PASTINACA *foliis decomposito-pinnatis.* Plantam Italiæ, Siciliæ, hanc gummi-resinam fundentem, ita definit L. licet non videatur immutandum nomen DIOSCORIDIS fuisse, qui panacem vocavit heracleum, & succum exacte descripsit. Lacryma pisi magnitudinis, in summa cute rufum, vel croceum colorem, interne album, aut subflavum habet, pinguis est, fragilis tamen, odoris gravis, saporis amari, salivam lacteo colore inficiens. In saliva solvitur, in aqua & solvitur; & deliquescit, & hanc turbat; flammam etiam concipit; ut partim gummeo, partim oleoso, & resinoso principio constet. Mala encheiresi depuratur.

VIRES ad incidenda viscida, stimulanda languida solida; compescendum inordinatum spirituum motum, forma pilulari cum gummi ammoniaco, vel galbano, non inefficaces. Externe ut præcedentia, emollit, discutit, resolvit, ulcera mundat, firmat, & his carnem superducit.

SAGAPENUM *Offic. Botanicorum.* *Classis de-*
sideratur. Germ. Serapin-Saft. Gallis Saga-
penum. Anglis Sagapenum.

SAGAPENUM colorem habet fuscum, multis parvis granis, albi & flavi coloris, variegatum; attactum

RESINÆ.

Olea essentialia diffusa liquidiori parte magis consistentia *Balsami*, concreta iam & solidiora RESINÆ dicuntur. Resinæ a gummatibus differunt:

- I. Inflammabilitate.
- II. Indissolubilitate in aqua, si pura fuerint.
- III. Faciliori in spiritu vini solubilitate.
- IV. Odore aromatico.

A balsamis fluidis differunt maiori copia acidi, ut ex his oleum essentielle seorsim fisci non possit. MACQUER.

BENZOINUM *Offic. Botanicorum*. LAURUS. *Classis Pauci-flam. Germ. Benzoe. Gallis Benjoin. Anglis Benjamin.*

LAURUS *foliis. enerviis, obverse ovatis, utrinque acutis, integris, annuis*; definitur planta, quæ hanc resinam officinis largitur.

Est hæc arida, fragilis, varii coloris, ex fusco flavescens, amygdalodes optima, odoris in suffitu suavissimi, saporis excitantis, pinguis, balsamici, balsami peruviani. Inflammabilis est, spiritu vini rectificatissimo solubilis, aquæ calidæ etiam suas vires odoratas, salinas largiens, tum in decocto inspissato, flores suos in fundo exhibens splendentes, elegantissimos, HOFFMANN *de Balsf.* ut adeo constet parte resinosa, oleosa, salina. Infusum aquæ calidæ aliquot horis Benzoinum, brevi suum salem dimittit;

GEOR.

GEOFFROY. *Acad. des Sciences* 1738. refrigerata aqua concrefcentem in acus; MACQUER.

Ordinaria vero methodo caloris, quam sit aquæ ebullientis, paulo maiori gradu sublimantur flores Benzoes acidi & cum alcalinis effervescentes, tum in aqua calida, tum in spiritu vini solubiles sunt, verumque constituunt falem essentialem, in eo diversum a fale essentiali aliarum plantarum:

- I Quod sit inflammabilis.
- II Quod odorem habeat simplicis.
- III Quod sit admodum volatilis.
- IV Quod sit in omnibus liquidis inflammabilibus solubilis, ob oleum quod illi inest, attenuatissimum acido vegetabili nuptum.

Hoc vitii hi flores habent, quod, etiam scrupulosa attentione obtenti, nivei, diuturnitate temporis flavescant, & vasis clausis quidem citius quam apertis; ratio antea dicta est.

Peracta sublimatione residuum paulo maiori ignis gradu actum largitur

- I Oleum tenue, clarum, odorum, in initio vix coloratum, quod tamen sensum magis consistat & coloretur.
- II Spiritum acidum paucum.

USUS ipsius simplicis internus rarus. Externus tum in aliis, tum suffimigiis ad partes laxas roborandas, frequens; in pulmonum affectibus tamen, quia acres, stimulant, sublimantur flores, suspectus, quod
hi

hi maiorem tussim inducant; est tamen ubi etiam eadem hac medicina proficue inducatur, scilicet ubi pulmonis vomicæ aquæ vapore prius emollitæ rumpendæ sunt.

PRÆPARATA. *Flores* sublimatione parati, optimi, nivei, primo sapidi, grati, dein fauces ignea acrimonia urentes, multum stimulant, incidentes, in infarctu pulmonum, asthma, efficaces, gran. trium, quatuor, sex, etiam decem dosi, forma pilulari cum olibano, mastiche, aliis.

Tinctura flavo rubicunda, temperate balsamica, etiam virtute roborante, resolvente pectorali dives, syrupo convenienti, aut alio menstruo, ad guttas viginti, triginta exhibenda, etiam in externum usum aquæ mixta, quam lactescere facit, cosmetica, & ob id *lac virginale* dicta. Magisterium fatis inutile est.

ELEMI GUMMI *Offic. Botanicorum.* Classis ignoratur. *Germ.* Gummi Elemi. *Gallis* Gomme Elemi. *Anglis* Gum Elemi.

Quæ hunc succum resinofum in nova Hispania fert arbor, elemifera dicta recte a PLUCKNETIO fuit. Resina ipsa pellucida, ex albo viridis, lenta, odorata, leni calore ductilis, saporis balsamici, utcunque terebinthinacei, foliis arundinaceis tecta advehitur: principia balsamorum habet.

USUS externus chirurgis maximus, vulnerarius, mundans, detergens, incarnans, in vulneribus capit, etiam tendinum puncturis; tum in tumoribus discutiens.

Crantz. M. M. T. I.

M

LA-

LADANUM. vide p. 125.

MASTIX *Offic. Botanicorum* PISTACHIA.

Classis Naturalis Incomplet. *Germ.* Mastix, *Gallis* Mastic. *Anglis* Gum. Mastic.

PISTACHIA *foliis abrupte pinnatis*; resinofam hanc lacrymam, pallidam, aromaticam, masticatam nivis instar albescentem, fundit.

USUS MEDICUS internus scopo roborante multus; in catarrhis mucosis, ventriculi laxitate, fluore albo; potam veteri tussi mederi DIOSCORIDES. In pulverem contrita, aut in catapotia redacta datur drachmæ semis dosi; denti etiam carioso intruditur; & pro corpore mastlicandorum adhibetur, huic etiam commode piper, pyrethrum, alia acra, incorporantur. Chirurgi pulnerem ossibus denudatis inspergunt, ut eo citius coeant, & compleantur, tum spatula calida in emplastrum extendunt, odontalgia utile; adhuc soluta spiritu vini resina, super alutam extensa, ischiaticis solatio est, multiplici experimento.

SANDARACA *Offic. Botanicor.* IUNIPERUS.

Classis Natur. Incomplet. *Germ.* Wacholder-Gummi. *Gallis* Gomme de Genévrier. *Anglis* Gum Sandaracha.

IUNIPERUS *foliis sessilibus potentibus*: lacrymam officinis sandaracam dictam fundit, multum carminativam, & adeo, ut urinam violaceo colore inficiat, diureticam. Dosis scrupulus unus, bis ter de die in calculo, morbis pituitosis; suffitus ad catarrhos laudatur.

STY.

STYRAX SOLIDA *Offic. Botanicorum.* Claf-
 sis Naturalis Pauci-flam. *Germ.* Styrax. *Gallis*
 Storax. *Anglis* Storax.

Lacryma resinosa in calamis, seu cannulæ fistulis olim advecta, calamita officinis dicta est; purior hodie, & sincerior hoc nomine intelligitur, eaque est admodum rara; in massas rubras, fere fuscas, odoris iucundi, balsamici, saporis resinosi, dulcis, non adeo acris, compacta vulgaris visitur.

In saliva non solvitur, sed ductilis fit, prunis injecta liquatur, flamma admota ardet, & claro incendio lu-
 cet, odoris fragrantissimi: Inde resinam duplici modo, vel per expressionem, quando prius cum vini paulillo maceratur ad humectationem, vel per extractionem cum spiritu vini rectificatissimo, parabat HOFFMANN *de Balsamis.*

Resina pura Benzoino analoga dum quandoque etiam coctione in aqua flores largitur, & eodem uberius sine addito destillata largitur.

VIREES balsamicas laudant, ad suppuratos renum, vesicæ morbos: tum tussi, destillationibus, raucedini, gravedini, & interceptæ voci, asthmati, mederi affirmant. Interne raro, & non nisi forma pilulari datur. Externe suffragiis nervinis, balsamis, emplastris, unguentis recipitur. Sunt qui a gr. XV. ad XXX. pro dosi præscribant.

PRÆPARATA, COMPOSITA. *Oleum* stil-
 latitium. *Pilulæ* de styrace opio nimis gravidæ, ut vis styracis nulla sit. Dosis gr. III. IV.

TACAMAHACA *Offic.* POPULUS *Botanicatorum.* Classis Naturalis Incomplet. *Gallis* Gomme Tacamahaque. *Anglis* Gum Tacamahaca.

POPULUS *foliis oblongis, acutis*, hant odoris fragrantissimi resinam, discutientem frigida, dolentia lenientem, in vomitu, passione hysterica, in suffitu, & emplastro laudatam, concedit, hanc spiritus vini in integrum solvit, dum aqua solum odorem & saporem extrahit.

BITUMINA.

BITUMEN *Offic. Mineralog.* Classis Naturalis Minerarum, Ordo Inflammabilium. *Germ.* Erdt-Harz. *Anglis* Bitumen. *Gallis* Bitume.

BITUMINA mineralia sunt corpora facile inflammabilia, & pro parte tota combustibilia, cum denso fumo, & odore gravi. Hæc duplicia sunt, vel *liquida*, ut Naphtha Petroleum, vel *solida*, ut Asphaltum, Gagates, Succinum &c. Ambo quamquam concretis sulphureis, imo ipsi minerali sulphuri in plurimis conveniant, ab his tamen in gravioribus aliis recedunt, ut docet in *Hydrolog. Cl.* CARTHEUSER.

- I. Odorem specificum habent, ab odore sulphuris diversum.
- II. Cum salibus alcalinis fixis hepar sulphuris non producant.
- III. Nec cum Mercurio vivo in æthiopem mineralem ac Cinnabarium abeunt.

IV. Me-

IV. Metalla sub deflagratione intacta relinquunt; quæ tamen omnia sulphuri minerali competunt.

De Bituminum principiis multum & diu quæsitum est, corpora vegetabilia resinosa esse acido minerali specificata, hodie plurimi celeberrimi viri putant, quam sententiam minime *Cl. LEHMANN* probet & dubitandi non infimum in eo fundamentum est.

I. Quod ex acido vitrioli, sociato cuilibet materiæ inflammabili, ut oleo terebinthinæ, aliis oleis, imo ipsis Resinis, verum sulphur produci viderint, *BOYLEUS*, *GEOFFROY*, et *VOGEL* ex oleo. Nunc vero sulphur a Bitumine diversum est.

II. Quod oleum Bituminum oleum minerale sit, distinctum a resinarum oleo; dici adhuc alia possent.

Cæterum Bitumina spiritu vini non solvuntur per omnium experimenta, & si solvantur aliqua, ut de illa bituminosa materie *Nidel bad* Helvetiæ experimenta habet *SCHVCHZERUS Hydrograph. helv.* in aliis quæ insunt, ratio quærenda est; nec in oleo solvuntur ut de bitumine iudaico exstat. Acidum Nitri bitumen solvere, quod salis acidum intactum relinqueret, *MALOUIN Acad. des Sciences* 1746. perhibuit.

Aquæ marinæ amaritjem a bitumine dependere *WALLERIUS Hydrolog. p. 71.* reliquit, post comitem *MARSILIUM* tamen *Hist. de l' Acad. des Scienc.* 1710 qui evidenti experimento, artificialem aquam marinam fecit, dum viginti tribus unc & duabus drachmis aquæ cisterninæ sex drachm. salis communis adderet, & spiritus Lithanthracum quadraginta octo grana; qui pariter vidit destillatione chemica, aquæ marinæ amarorem non tolli, dum solari auferretur & inde aquæ marinæ, maioris in fundo ma-

ris, quam in superficie eiusdem amaritiei rationem redderet. Nuper tamen nec sulphur, nec bitumen, nec unctuosam aliquam materiem, in aquæ marinæ experimento adinveniri, contra omnes edixit, *LUCAS in essay on Waters*, sed an aqua marina amara non esset in Anglia? an solo soluto communi in aqua sale statim vera aqua marina producitur, sal tamen marinum ex aqua marina excoctum, amarum est.

PETROLEUM Off. BITUMEN Mineral.

Classis Naturalis Minerarum. Ordo Sulphurear. aut Inflammab. *Germ.* Berg-öhl. *Gallis* Petrole. *Anglis* Rock-oil.

BITUMEN *liquidum album, & rufum*: prius Naphta, *fluidissimum, album, facile inflammabile*: posterius Petroleum, *crassius fluidum obscure brunnum*; utrumque Italia habet, unum, vel alterum etiam in aliis regnis, scaturientibus fontibus supernatat: in Gallis ex fonte Gabiano habetur purissimum, brunnum, tum ex fonte Rattwick Dalekarliæ, ex fonte Ozzanensi, Parmensi.

Raro sincerum in officinis habetur: Batavis arte fieri *NEUMANNUS* voluit, & iam in Italia oleo terebinthinæ adulterari *Hist. de l' Acad. des Sciences. 1715.* Criterium sinceri est, indissolubilitas in spiritu vini; est enim oleum minerale; factitium, in hoc, ut omne vegetabile, solvitur. Cæterum principia bituminum eadem.

Quod Proprietates spectat, tenendum est Petroleum violarum tincturam viridi colore inficere, experimento *MALOUIN Acad. des Sciences 1746.* spiritu vini non solvi, nec eo, etiam longioris digestionis beneficio, quidpiam educi *Hist. de l' Acad. d. sc. 1715.* Neque aut
phleg-

phlegma aut spiritum destillatione vel in balneo marinæ vel arena obtineri, sed fere totum transire, hinc in medicina, naturali, non destillato utendum esse, BOULDUCC *ibidem*. Ad hæc flammam candelæ attrahere, accendi, in aqua inflammari. Naphtham omnibus liquidis supernatare etiam spiritui vini rectificato, cui $\frac{1}{7}$ levior sit BOULDUCC *ibidem*; oleo essentiali thymi, lavendulæ, terebinthinæ perfecte commisceri, & agitatum multis æreis bullulis intumescere, citissime vero prius volumen recuperare, immensum se super aquam extendere, ut gutta una orgeam aquæ regat & filamenta eius prisinatica videantur BOULDUCC *ibidem* reliquit; adhæc nec frigore cogi, nec concentratis acidis inflammari, & mercurium in acido nitri solutum colore in violaceum declinante præcipitare, GEOFFROY Junior *Acad. des Sciences* 1726.

USUS MEDICUS ad promovendam expectorationem utilis, ad colicam pictonum specificus, LINNÆUS: tum etiam ad dolores osteocopos, tæniam valet, IDEM, ad vermes gutt. triginta assumptæ in iusculo, vel alio vehiculo, ad vomitum sistendum, febres curandas, idem pondus die paroxysmi: iuvat etiam temporibus, naribus inunctum, lethargicos, apoplecticos, colicos abdomini, maxillis dentium doloribus laborantes. *Scheda dell' olio di sasso in parma* 1746. Est adhuc petroleum napelli antidotum; si enim sanguini a succo napelli coagulato petroleum affundatur, resolvitur. *Ephem. N. C.* BLAW. Ad exusta gelu membra summopere laudatur, WALLERIUS *Mineralogia* p. 253. & sola certa est contra tæniam adeo Cairi frequentem Cairensibus medicina HASSELQUIST *Reise nach Palæstina*.

Rubrum seu brunnum externe tantum adhibetur, & valet inunctum Rheumatismo vexatis partibus.

SUCCINUM *Offic. Mineralog.* Classis Naturalis Minerarum, Ordo Sulphurearum. *Germ.* Bernstein. *Gallis* Carabé. *Anglis* Amber.

SUCCINUM *pellucidum* W. & tale album & citrinum officinarum, e mari baltico collectum, marinum, vel haustile, e terra excussum, fossile audit. Est vero succinum substantia bituminosa, pellucida, arida, fragilis, electrica, saporis acris, odoris specifici fragrantis accensa: liquida primo, dein magis consistit, unde succinó varia inclusa. Corpus non satis notum, vegetabile resinofum productum, acido minerali specificatum FOTHERGILL. *Transact. Philos.* Nro. 472. asseruit. Hanc sententiam a clarissimis chemicis assumptam dudum MACQUER habet, quam tamen LEHMANN non probat.

PRINCIPIA habere bituminum omnes reliquere; acidum eius vitriolicum HOFFMANN. acidum salis marini, BOURDELIN. *Acad. des Scienc.* 1742. multo experimento probavit, cum non modo Argentum in aqua forti solutum præcipitet, sed ipse quoque succini spiritus aquæ forti commixtus, aquam regiam constituat, ut acidum salis solet.

Acidum salis volatilis succini, vegetabile esse, POTT. *Acad. de Berlin.* 1753. Sed nec acido aceti, nec acido nitri, nec acido salis succinum patet, ex asse vero oleo vitrioli dissolvitur, solutione etiam omnibus aliis acidis præcipitata, CL. STOCHARD: nec etiam cum alcali producit tartarum solubilem, tartarum tartarifatum, IDEM. Solvi spiritu vini reliquit CL. GEOFFROY, con-

contraria sunt experimenta, *Cl. STOCHARD. Dissertatione de succino*, in eo veritas est, succinum etiam supra porphyritem in alcohol redactum parum, & difficulter spiritu vini referari, docet tinctura officinarum. Abunde vero in tinctura caustica ex caustico calcis, & sale tartari facta. MEYERS. l. c.

Solvi vero omnibus balsamis vegetabilium, oleis maxime pressis, nil solvi in oleis stillatitiis, nec ipso succini oleo, *STOCHARD. In analysi ægerrime suum destillatione largitur oleum*, tumque adhuc empyreumaticum: in eo arcanum esse hi volunt, ut succinum cum sale tartari probe calcinato teratur, & affuso spiritu vini rectificatissimo destilletur, tumque obtinere aiunt spiritum fragrantem in nervorum debilitatibus magni faciendum *HOFFMANN. Alii vero solum amplum vas, & moderatum & sensum augendum caloris gradum requirunt*, ut omnia eius principia rite evolvantur. Ex torrefacto succino, calcinato alumine, mixtis parari pyrophorus potest, flammæ caruleæ, *STOCHARD.*

VIS MEDICA ad externa; tum in suffimigiis ad corrigendum aerem, tum in rheumaticis ad roborandas partes laxas, multis tantum utilis habetur, quod in substantia assumptum in corpore nostro non solvatur; hinc etiam inutile *FOTHERGILL* habet. Alii virtute roborante, nervina, in frigidis cerebri morbis, catarrhis, fluore albo, hysterica passione, multum laudant, dosi gran. decem ad triginta in ovo forbili, conserva; priores pro se chemiam, posteriores naturam habent; sed etiam priores chemico examine decepti videntur, siquidem etiam in pulvere medicamentosum esse *BOURDELIN Acad. de Sciences 1742.* & succinum in alcohol redactum, aquæ calidæ infusum, non solum

illi saporem aromaticum acidum conciliare, sed etiam evaporatum liquidum cryſtallos dimittere, verum ſal ſuccini, GEOFFROY *Acad. des Sciences* 1738. ſatis ſuperque probarunt.

Quod ſi etiam hæc experimenta non ſuperſeſſent, ut conteſtantur a Cl. STOCHARD, de medicamento- rum viribus ex officina humana potius, quam chemi- ca, dicendum, docet effectus, & ſulphuris crudi no- ſtris humoribus non facile ſolvendi in corpore noſtro viſ, quod partita & repetita crebro doſi morbos cuta- neos, verminofos, metallicos, minerales efficaciter ſanat BOERHAAVE *Chem.* & ſæces olidiſſimas facit L. B. VAN SWIETEN. T. IV. *Comment.*

PRÆPARATA. *Effentia* ſuccini cum ſpiritu vi- ni tartariſato præparata, multum antiſpyſterica, reſol- vens, pituitofis utilis: datur a guttis decem, ad triginta.

Oleum rectificatum ſuccini, magnum movens, pa- ralyticis, epilepticis, hemiplecticis, illinitum: etiam interne datum, multis morbis utile, CURVI SEMMEO *pug. Rerum Indicarum.*

Sal ſuccini volatile acidum, ſeroſis morbis proficuum, lethargicis, apoplecticis a cauſa frigida conducens, do- ſi gran. quatuor ad duodecim. At vix alius in offici- nis ſal adeo ſophiſticatus! ſale crudo ammoniaco cum oleo brunniori ſuccini, GODFREY, *Useful discoveries*, ſale marino cum cremore tartari, etiam ſale volatili C. C. BOURDELIN. *Acad. des Sciences* 1742. Detegi- tur vero fraus ſpiritu vini, etiam aqua tepida. Recti- ficandi ſuccini ſalis methodum dedit CARTHEUSER *Act. Mog.* T. I. Liquor cornu cervi ſuccinatus eſt ſal ſuccini ſpiritu cornu cervi ſolutus, quaſi neuter fa- ctus, HOFFMANN, *de Selectioribus Medicamentis*, ad eadem utilis: valet in convulſionibus.

ODO-

ODORES SUBSTANTIARUM SINGULARES.

AMBRA GRYSEA *Offic. Histor. Naturalis.*
Regnum ignotum. *Germ.* Ambra. *Gallis* Ambre Grise. *Anglis* Ambre Gris.

De eius historia plurimum controvertitur: vegetabile productum post SERAPIONEM acutissimus SCALIGER. Animale, excrementum avium, vitulorum marinarum plurimi asserunt, balænarum productum, *Cl. ATKINS philosoph. Transactions* Nro. 387. productum apum, ita *Clariff. LEMERY. FORMEY.* Minerale, bitumen omnes orientales, chemicorum cohors, & materiæ medicæ scriptores, sustinent, & quod non solvatur in spiritu vini rectificatissimo, confirmant *Transact. philosoph.* Nro. 433. Capturæ modus certior; post prægressam enim fortem pelagi agitationem, in mari Indico ad partem Africæ, & vicinas insulas a Mozambicis usque ad mare rubrum, modo prorsus singulari, odoratu piscatur; forma massæ, variorum magnitudinis, centum, ducentarum librarum ponderis iam capta est.

Magna est huius substantiæ differentia; optima grysea, cinerea foris, intus miculis albis splendida, liquefacta colore acis ignitæ pinguis, odorata, candicanti laminæ imposita paucos cineres relinquens, quod nationum ultra Gangem sitarum criterium; aquæ ebullienti vase clauso rapsata immissa æquabiliter liquata, & sese in superficie extendens, quod Chinesium.

Postre-

Postremæ notæ extus albida, debilis odoris. Omnium abiectissima nigrior est, vel ex balænæ corpore desumpta, vel pice, cera, resina, florace, & aliis adulterata.

Quoad usum scire iuvat in superiori India, Persia, Arabia, in conditis, ut nos saccharo, uti, Chineses, Iaponenses, aromatibus miscere, ut horum odor acuat: ipsa enim per se non adeo odorata est, moscho, zibetho acuanda. Analyti chemica drachma una, dedit scrupulos duos cum semisse olei, aquæ grana quinque, salis grana duo, pulv. circiter granum unum. NEUMANN. *Transact. philosoph.* Nro. 439. in suis experimentis salem alii non obtinere. *Ibidem* p. 437. obtinetur tamen acidus.

USUS MEDICUS. Ad vitam producendam multum conferre, orientales, & VERULAMIUS credunt. Vires nervinas, spiritus languentes exeitantes, non spernendas possidet, experimento BOSWEL, cui a granis decem nihil mutatum, a triginta vero pulsus fortior, plenior, celerior, placidus non molestus per omnes nervos artuum tremor, robur, lætitia, firmitus ad omnes mentis actiones cerebrum, acutior auditus, perspicacior visus, etiam veneris stimulus, per horam durarunt. Vires in paralyti promittit, sed drachmæ semis ad minimum pondere; nonne, & moscho, zibetho acuari vis potest? Cur non tentaretur in tetano eum spe successus? Ambra plenarie in corpore solvi a multis negatur, id vero parum interest, modo cognita dosis corpus mutet, ut mutat. Ambra ex balænâ nigra, effecta est: estne alio argumento opus? Ad longævitatē facere exemplis LINNEUS probat, odore nobiles in Barbaria longævos reddi, & phar-

ma-

macopœum Calecutiæ annos 160. vixisse ex solo ambra odoratu, perhibet.

PRÆPARATA. *Essentia ambrae liquida* efficax, difficilis paratu: officinae quidem conficiunt. Optimæ, quæ in Hollandia, & Portugallia parantur, habentur. Docet in *philosoph. Transact.* Nro. 433. & *sequentibus*, methodum omnibus ignotam NEUMANNUS conficiendæ tincturæ cum spiritu vini rectificatissimo, ad ebullitionem fervido, in quo, quæ cæterum etiam in eodem, vel simplici, vel tartarifato, non penitus solvebatur ambra, tota fere solveretur; peculiari etiam se menstruo præparasse RR. HOFFMANN, quæ vires prostratas potenter erigeret, & dolores demulceret, & placidum somnum induceret *Dissert. de Balsamis* habet, & nuper ad experiendum natus industrius Pharmacopœus MEYERS chemicos docuit Tinctura spiritus vini caustica efficaciter ambram, succinum, balsamum peruvianum solvi, sicque spiritus balsamicos efficaces præparari posse; *Essentia ambrae sicca*, moscho acuatâ, non ignobilis.

CAMPHORA *Offic. Botanicorum* LAURUS.

Classis Pauci-stam. *Germ.* Kampfer. *Gallis*

Camphre. *Anglis* Camphor.

LAURUS *foliis lanceolato-ovatis, trinerviis, nervis supra basin unitis* L. Illa potissimum arbor est, quæ nobis camphoram, vel camphuram officinarum largitur, licet aliæ adhuc plures sint, ex quibus elici posset: ut ex cinnamomo, zedoaria, mentha, schœnantho, abrotano, millefolio, bellide, cardamomo, iunipero, regionum calidarum; imo etiam ex plantis balsamicis nostrarum, ut rore marino, salvia, hyssopo,

po, lavendula, hormino, agerato, maiorana, thymo &c. Iaponensis, aut Sinenfis *Off.* camphora est; Borneensis enim, & Sumatrana in loco natali pretiosissima, nobis invisa, admodum rara.

Quid sit camphora? non facile dictu: succus vegetabilis, inflammabilis, in aere calido volatilis, gummi non est, quia non solvitur perfecte in aqua. Non esse tamen solutionem camphoræ in aqua impossibilem, licet perfecta non detur, *Acad. N. C. Novis Actis T. I.* asseritur. Licet flagret in igne, in spiritu vini solvatur, & oleis, resina tamen non est, quod liquetur spiritu nitri, & aqua regis, ab oleo vitrioli concentrato solvatur sine motu aut aucto calore, *MACQUER*, liquetur, & sublimetur spiritu salis, quod principia resinarum in hac demonstrari non possint, cineres nullos relinquat, tota sublimetur. Sed nec sal dici potest, quia in aqua non solvitur, & accensa flagrat.

Videtur esse corpus specificum, quo nec ullum volatilius, aut inflammabilius, licet igne vitri ægerrime accendatur, de *BERGEN Acad. N. C. Novis Actis T. I.* nec purius, cum ex centenario camphoræ sublimato caput mortuum esset solum unciarum duarum, *GODFREY. Treasure of Discoveries*. Cujus proprietates sint, in aere aperto in integrum fere avolare, in aqua frigida non solvi, in calida in oleum resolvi, facile accendi, flamma lucidissima nulla fœce excepta, etiam in aqua, & nive comburi, in oleis tam pressis, quam stillatitiis, spiritibus fermentatis solvi, non vero in spiritibus urinosis, nec cum siccis alcalinis salibus, nec acidis debilibus, contra vero in fortioribus licet diversis, cum puro vitrioli oleo, & concentrata aqua forti, phænomenis. Acido nitri liquata camphora
oleum

oleum camphoræ audit; hoc camphoræ oleum aquæ instillatum decomponitur iterum & supernatantem camphoram exhibet, nullo modo ab acido nitri alteratam.

PRINCIPIA camphoræ hucusque ars non detexit, terra patefacta non est, acidum non demonstratum, licet his constare velit NEUMANN. Ex oleo flavo vini, & spiritu acido vinoso, camphoræ speciem produxit Cl. HELLOT. Sitne camphora æther solidus, forma concreta Cl. MACQUER interrogat?

Quæ in officinis habetur camphoræ, non lacrymæ est, sed arte educta ex hac arbore, sublimata substantia, subpinguis, candida, pellucida, in panes coacta, odoris fragrantissimi, & penetrabilissimi, saporis acris, amaricantis. Hæc demum arcana Batavis methode purificatur, NEUMANN, in ea tamen arcani nihil est, MARGGRAF, cum tres, quatuorve partes crudæ camphoræ, uni parti extinctæ calcis mixtæ, sublimatæ, camphoram elegantissimam exhibeant, IDEM.

Hanc substantiam fervidum aroma habere, non solum ingens vis aromatica, sed & aromatis tenuitas, volatilitas, amarities, & assumptæ camphoræ in corpore humano effectus, ipse camphoram spirans sudor, loquuntur; exanthemata sæpe produxit, quod Viennæ nimium vidimus, & Tubingæ D. MAUCHARD.

VIRES calefacientes admodum, stimulant, penetrantes, in miasmate subtili suscepto, adhuc in corpore vago, miræ, dum granorum duorum, trium dosi in substantia, vel cum pauxillo spiritus vinosi trita, sacchari quantitate perfecte mixta, affuso aceto

ca-

calefacto datur camphora, MEAD: ubi vero iam malum infedit, & inflammatio partem adurit, præpostera. In arcendis inflammationibus tamen FR. HOFFMANN laudat de *Selectioribus Medicamentis*, & *specificis*, in iisdem *Acad. N. C. Vol. V.* & in inflammationibus erisipelaceis internis, quæ puerperas plurimum aggrediuntur, larga dosi intra breve temporis spatium gr. XXX datam laudat camphoram D. POUTEAU *Melanges de Chirurgie* 1760. Iterum in exanthemate, scabie, aut alia quacunque materie ab aliis partibus retropulsa, efficaces habentur, etiam spasmis, convulsionibus, morbis nervorum, teste *Dauid* KINNEIR *Bibl. Britan. T. I.* Anno 1733. utiles camphoræ vires: adhuc in gangræna partium internarum laudatæ, dosi, gran. quinque, decem, ut & in mania drachmæ semis pondere, bis de die, mane, & vesperi, maximo cum successu *Philosoph. Transact. Nro. 400.* etiam scrup. duorum pondere in nosocomio regio Edimburgensi: eadem in Hispanico Viennensi gummi tragacantha subacta datur maniacis, non æquali in omnibus successu, observante expertissimo huius nosocomii medico AUENBRUKER, de quo observationes expectamus, idem Berolini animadvertente CL. MUTZEL, qui melancholico unciam semis de die idque per 15 dies absque ulla aut pulsus aut morbi mutatione subministravit.

Forma pulveris sine aliis terreis non facilis: mixturæ, vitello ovi aut amygdalis subigenda camphora, addito syrupo, utcumque apta, pilularum aptissima: inconcinne in emulsionibus datur, etiam saccharo difficulter unita manens. Accensa sæpius in aquam proiecta vim multam aquæ, quæ potu puerperis admodum utilis, aristolochica, communicat. Camphoram feliciter

ter mercurio dulci uniri, & aliis remediis mercurialibus addi, mercurialium acrimoniam infringere, eam minima vasa penetrare, salivationem etiam impedire, QUINCY, quod tum aliis, tum Cl. TILLOLOY obfirmatum, *Recueil periodique &c.* T. VII. at hæc dudum iam novit BATEUS, negat tamen Cl. ASTRUC. *Lettres.* Camphoram salivationem impedire. Expendi casus merentur forte raris tantum avibus observavit ASTRUC. Turbithum minerale, medicamentum violentissimum, camphora pacatum fit, & diaphoreticum.

In chirurgia ad dissolvendos tum frigidos, tum a sanguine extravasato sanguineos sine inflammatione tumores, ad impediendam putredinem ulcerum, cariem ossium, usus maximus, in suffitibus, sacculis, fomentis, pulvere &c. Adhæc contra ambusta præfens medicina camphora spiritu lumbricorum soluta, *Biblioth. Britan.* T. VI. 1735. Formicas a camphora perturbari, commoveri, varia ex accensa camphora infecta mori, etiam tineas necari, experimenta sunt *Bononiens. scient. & Artium Instituti*, & camphoram egregie anthelminticam esse Cl. BALDINGER *de militum morbis* 1763. Variolarum miasma insitioni destinatum destruxisse camphoram, *The Gentleman's Magazine*, for September, December 1752. 1753. An ex hoc casu fortuito aliquid expectandum?

PRÆPARATA, COMPOSITA. *Spiritus vini Camphoratus* externo usu chirurgis admodum frequens, non tamen semper ulceribus utilis, humores cogens, solida crispans, aquæ haud miscibilis; unde paravere, cum sale tartari destillando, spiritum camphoræ ditissimum, aquæ miscibilem, inique NEU-
Crantz M. M. T. I. N MAN-

MANNO censuratum. *Oleum stillatitium* validum, *oleum per solutionem* factum, quod est camphora in oleo amygdalino soluta, ad inunctiones, & externum usum utile. Eodem modo cum essentia myrrhæ, tinctura aloes, camphora solvi potest, & concinnari ad proserpentem gangrænam, ossium cariem, remedium efficacissimum.

CASTOREUM *Off. Zoologorum* CASTOR.

Classis Mammalium. Ordo Glirium. *Germ.*

Biebergeil. *Gallis* Castoreum. *Anglis* Castor.

FIBER, vel CASTOR *cauda ovata, plana*, nuncupatur animal, quod castoreum officinaeum suppeditat. Est vero hæc substantia humor pinguis oleaginosus, in folliculis propriis, iuxta anum huius animalis sitis, secretus, ut mel flavus, & ut sebum unctuosus, instar terebinthinæ combustibilis, in camino inspissatus, siccatus. Quem usum in animali habeat hic liquor, zoographi disceptant.

Castoreum pro regione diversum est: æstunatur Dantiscanum, Prussicum, Polonicum, dein Russicum, & Americanum, infimum Canadense est. Sæpe etiam corrumpitur ammoniaco, opopanace, sagapeno, arenis, melle; odore, & solutione fraus detegitur. Opii correctorium esse multi asserunt, nemo probat.

VIRES calefacientes, inordinatos spirituum motus in hysteriis & hypochondriacis compescentes, maxime si a causa frigida exorti, omnibus laudatæ: antispasmodicas, nervinas, alii deprædicant. Forma licet varia esse possit, pilularum commodissima cum gummatibus, ita, ut omni trihorio quatuor, sex grana, exhibita suo viroso odore omnes humores intesti-
norum

norum imprægnent conſtanter. Externe inter odora-
menta hyſterica, & crudum, & accenſum locum habet,
tum etiam admisceſtur emplaſtris, unguentis nervinis,
& aliis. Solvitur pariter in clyſmatibus colicæ hyſte-
ricæ opponendis, quibus quandoque etiam præparata
loco ſimplicis addantur.

PRÆPARATA. *Effentia* Caſtorei ſale tartari pa-
rata, in iisdem caſibus utilis, a guttis decem ad vi-
ginti, triginta, exhibenda bis, ter de die. *Extra-
ctum* Caſtorei laudabilis virtutis. *Oleum* Caſtorei
per infuſionem, dein coctionem, paratum, oleum
eſt maxime compoſitum, inter eius præparata haud
recenſendum, membris paralyticis, convulſis, inun-
ctione ſubveniens.

MOSCHUS *Offic. Zoologorum.* Classis Natu-
ralis Mammalium. Ordo Pecorum. *Germ.* Bie-
ſam. *Gallis* Muſc. *Anglis* Musk.

MOSCHUS liquor pinguis eſt, unctuoſus, ſub-
acris, odoris miri, caput tentantis, veſicula, ſub um-
bilico animalis moſchiferi latente, ſecretus, ſiccatus.

An verus ſemper moſchus, qui ad nos adfertur?
multa dubitatio; immenſa copia per totum terrarum or-
bem diſpenſata, in China æquali argenti pondere em-
pta, tum, ne genuina extra regionem divendatur ſanies,
publica lex, omnem dubitationem diluunt: aromatario-
rum etiam, fibras carneas in moſcho manifeſte demon-
ſtrantium, experimenta, magis adhuc confirmant, ut
clarum ſit moſchum noſtrum officinarum ex ſanguine,
& carne huius animalis contritis, cum exigua hu-
ius ſaniei portione remixtis, factitium eſſe.

Cæterum mirabile ſatis, quod ex miſcela diverſorum
ſimilis fragrantia: ex Galbano, Sagapeno, Bitumine
N 2 iudai-

iudaico, Opopanace mixtis observavit LEMERY, *Acta Paris.* 1706. ex miscela olei succini rectificati & spiritus acidi nitri concentrati, Cl. MARGGRAF *script. Chem.* Berol. 1761. In nonnullorum corruptione idem odor; in examine bilis iam semiputridæ *Illustr.* L. B. van SWIETEN; sic etiam vidit hominem cuius axilla sinistra in calore æstivo moschum oleret, dextra hoc odore libera. Aliud est exemplum presbyteri anima foetida laborantis, & dum morbus immineret, moschum spirantis. Sunt etiam pisces, qui moschum spirant, ita truttarum species sæpe, observantur & plantæ, ita Carduus Mollior I. CLUS.

Triplieis speciei moschum facere Chineses solent. Nobis optimus est *Tunquinius*, ordine bonitatis succedit *Bengalensis*, tum est *Moscoviticus*. Odoratissima substantia indelebili odore, solo igne destruendo, omnia inficit. Acida plurimum, spirituosam minus odorem moschi exaltant. LINNÆUS.

USUS MEDICUS, olim, ubi stimulandum erat, exigua dosi rarus: Medicamento, uti Chineses docuerunt, a grani decem ad quadraginta octo. In Hydrophobia ad grana sedecim, cum cinnabaris nativæ, & factitiæ ana grani viginti, datur pro dosi: in Convulsionibus a tribus ad decem grana, L. B. van SWIETEN propria praxi proficua: etiam *Institut. Bononiens.* T. III. GALEATI, ubi tamen, & casus excitat, salute non exceptos ab eadem. Adhæc profuit minori, aut maiori dosi, pro vi morbi, & corporis constitutione: profuit Maniacis post aquarum submersionem: maiori dosi etiam retrocedentia exanthemata repellit, & nervos liberat, per totum corpus penetrabilissimum medicamentum. Conveniatne Hystericis? magna quæstio: validum est, corpus turbans, & caput tentans; merentur
tamen

tamen confirmari observationes D. GARCIN, qui septentrionalibus olim frequentem moschum, hodie exulenti habet, sed etiam plures hodie Hystericas ibi, quam olim numerat.

Nec ignobile penitus id argumentum est, quod hodie in locis meridionalibus, uti etiam Indiis, ubi maximus huius usus, Hystericarum minor numerus, quin mulieres Batavæ natali solo admodum hystericæ, ubi Bataviam veniunt, negotiorum causa, tota vita his passionibus, licet omnes plateæ moschi odore infectæ sint, immunes degentes, adhuc magis urgent. Quodsi & peregrinationi aliquid datur, medicamento non omnia derogari possunt. Externus in pulveribus, saponibus, unguentis, emplastris, odoris gratia, moschi usus multus. Dum variolæ Upsaliæ funestissimæ, omnes in vicino abriperent pueros, moschum liberorum suorum collis Cl. LINNÆUS appendit, quo id impetravit, ut pestifero hoc malo intacti permanerint. *Amoenit. Acad. Vol. V. exanth. viva.*

ZIBETHUM *Offic. Zoologorum* VIVERRA.

Classis Mammalium, ordo ferarum. *Germ. Liebeth. Gallis Civette. Anglis Civet.*

VIVERRA *cauda annulata, dorso cinereo nigroque, undatim striato*, L. definitur animal, quod ex folliculo magno, inter anum, & genitalia sito, in utroque animali, tam mare quam fœmina, largitur substantiam, unguinosam, ambrosiacam.

Quod nec nimis molle est, nec nimis consistens, album, suavis, at fortis odoris, probatur: flavescens iam ætatem habet, annosum fuscum est.

N 3

USUS

USUS MEDICUS nobis rarus, septentrionalibus frequens, ob vires diaphoreticas, nervinas, soporíferas, & exanthemata pellentes, ut etiam laudetur in Variolis, Morbillis, Scabie, Colica, LINNÆO.

His etiam iungi rerum subtilium, arte chemica præparatarum, odores possunt. Ut:

SALIUM VOLATILIUM, OLEOSORUM,
SPIRITUUM: SALIS AMMONIACI
C. C.
ALIORUM.

BALSAMA LIQUIDA.

Quæ suavissima fragrantia sese recommendarent, putredinis, & corruptionis vim tam externo, quam interno usu prohiberent, veteribus BALSAMA dicta sunt; corpora oleosa, odorifera, linimenti, vel unguenti consistentia, quæ vel natura, vel arte, ex vegetabilium partibus stillant, vel proliciuntur, hodie vocantur. Hæc in nativa, & arte facta dividuntur, priora adhuc in liquida, & sicca. Liquida naturalia, sunt balsamus Toletanus, Peruvianus, Copaivæ, Palmarum, Terebinthina &c. Sicca, Benzoe, Styrax, Calamita, Ladanum, Myrrha, Mastiche, &c.

PRINCIPIA CONSTITUTIVA aqua, spiritus acidus, subpinguis, salinus, oleum multiplex, BOERHAAVE. *Chem.* T. II.

USUS

USUS. Antisepticus, vulnerarius. Vide BOERHAAVE.

AMBARUM LIQUIDUM. Duplex, incisionis, & coctionis: vix in usu est, tamen fistulis cum successu infundi perhibetur.

BALSAMUS de COPAIVA itidem duplex, albicans, odoris gratissimi potior; aureus, consistens magis, deterior; uterque Peruviano calidior, & quidem non solum urinam violaceo odore, ut alii solent, inficit, sed etiam sapore amaro imbuit, ut ob vim abundantioris stimuli in gonorrhœa maiori dosi periculosus sit. Cæterum vis aliis par, sed quia leviori pretio habetur, frequentiori in usu & quia stimulantior, multo circumspectiori esse debet: datur a guttis aliquot ad decem, quindecim; cum tinctura tartari, antimonii, in essentiam redigitur, in nervorum affectibus frigidis, in glandularum infarctibus, in fluore albo præsertim, si cum vino Hispanico sumatur, præstantissimam. HOFFMANN *de Balsamis*. Resinam radice Angelicæ hocce balsamum referre, & huic substitui posse, SCHMIDELIUS contendit.

BALSAMUS PERUVIANUS duplex, albus, seu incisionis pretiosissimus: niger, seu lotionis vel coctionis, vilior, nobis familiaris, multum aliis acrior.

Est nervorum, tendinum, periostei læsionibus, puncturis, contusionibus, exulcerationibus, parum calefactus, instillatus admodum utilis, etiam unguentis, linimentis, emplastris mixtus, ad alios morbos chirurgicos adhibetur. Internum usum in colica pictonum,

aliis incassum adhibitis, drachmæ semis pondere pro
dosi efficacem SYDENHAM, ad paralyfim HOFF-
MANNUS, experti; ad ulcera interna pulmonum, ve-
sicæ, renum, saccharo, syrupo, vitello ovorum sub-
actum, olibano, sarcocolla mixtum, laudabilem ALII,
dum infuso vulnerario, ut vis aromatica, quæ febrim
hecticam magis semper exacerbat, temperetur, exci-
pitur; in asthma etiam LINNÆUS laudat, & in spi-
ritu rosarum rectificatissimo nobilissimarum virium es-
sentiam constituere FR. HOFFMANNUS *de Balsamis*;
huius balsami portionem æquali pondere salis tartari
probe mixtam, & tritam, addito spiritu rosarum re-
ctificatissimo, & facta dein in arena destillatione, tam
fragrantem, & delicatulum largiri spiritum, quo non
alia medicina, maxime si ad solutionem ambræ, vel
moschi adhibeatur, præstantior sit, interno usu mire
fovendo, & recreando fractas vires & genus nervosum.
IDEM ibidem.

Dosis gutt. quatuor, sex, bis, ter de die: in syrupo
exhibetur, vel commodè cum aquis vitæ stomachicis,
nervinis miscetur. Oleum eius aquæ supernatat, prom-
pte spiritum vini in se recipit, HOFFMANN *de Balsa-
mis*; huic balsamo populi albæ vis substitui potest,
SCHMIDELIUS.

BALSAMUM TOLETANUM in America
ex arbusculæ vulnere stillans, colorem aureum, odo-
rem limoniorum habet, ficcum, & fragile ad nos ad-
fertur, calore mollescens. Ad tumores œdematosos,
scrophulas, parotides, valere CLUSIUS. Raro apud
nos, frequentissime apud Anglos in phthisi, & in-
ternarum partium ulceribus, datur. Hoc balsamum
in spiritu vini tartarifato rectificatissimo solutum, gra-
tissi-

tissimam non minus quam efficacissimam, ad plures
internos, & externos usus, essentiam suppeditat. FR.
HOFFMANN *de Balsamis.*

OPOBALSAMUM triplex: incisionis rarissimum, primæ coctionis etiam admodum rarum, ultimæ, Europæis officinis familiare: non submergitur in aqua, sed in eius superficie instar telæ aranearum diffunditur, & hæc castitatis nota est.

Vires aliis confimiles habet; specificè diureticas, LINNÆUS, item in asthma, nephritide, podagra, stranguria, efficacissimas NICOLAI, de *Balsamo de Mecha*. Cum parte una huius balsami, duabus olei amygdalini, aquæ q. s. fit unguentum ad perniones, loca frigore exusta, utile. Rami huius arboris Xylbalsamum: baccæ carpobalsamum dicuntur: vix præscribuntur. Abietis, pinique refinam huic balsamo substitui posse, SCHMIDELIUS.

OLEUM PALMÆ ex contusis fructuum nucleis paratur, in loco patrio eduliis, coloris & odoris gratia, mixtum. Butyri balsamici apud nos consistentia, ad rachitidem, paralyticas partes, multum recommendatur unctum. Cæterum etiam injectionibus anatomicis aptissimum habet QUELMALZ, ea proportionē, ut ceræ, pro maioribus vasis explendis, olei huius tertiam partem, pro minoribus, quartam adderet.

STYRAX LIQUIDA. *Offic. Botanicorum.*

Liquidambarum, Classis ignoratur. *Germ.* Weicher Styrax. *Gallis* Storax liquide. *Anglis* liquid Storax.

BALSAMUS liquidus est, terebinthinaceæ con-
sistentiæ, semipellucidus, coloris plumbei, cinereo
N 5 fusci

fusci, odoris validi styracis, saporis multi aromatici. Quid proprie sit? disceptatur. Arte factam, ex specie visci aucuparii, habet PETIVER, in *Transact. Philosoph.* In saliva non solvitur, digitis, ut terebinthina, tenaciter adhæret &c. Estne distincta a liquidambaro officinarum? etiam disceptatur, ut nonnulli sub diversis capitibus recenseant ambo, alii sub uno cogant.

USUS internus rarus, externus frequentior, TOURNEFORTIO in *Actis Parisinis* laudatus in gangræna, quod & unguentum de styrace in nosocomiis Parisiensibus confirmat. Cæterum inter odoramenta adhuc recipitur.

TEREBINTHINA. *Offic. Botanicis* diversa nomina habet. *Germ.* Terpentin. *Gallis* Terebenthine. *Anglis* Turpentine.

TEREBINTHINA ex diversis effluens arboribus diversa, officinis triplex est. Cyprina antiquissima, suppeditatur ex *Pistachia foliis impari pinnatis, foliolis ovato-lanceolatis*. Hæc vulneraria, diuretica, gonorrhœæ, & ulceribus utilis. Vera admodum rara, DUHAMEL.

VENETA ex *Larice folio deciduo*, HAL. circa Brigantionem, & in Alpibus Italicis paratur, vulneraria diuretica, etiam antiseptica, habetur. Ex hac spiritus, oleum. Terebinthina Veneta cum polio montano ad consistentiam massæ pilularis cocta, per septemdecim menses adhibita, drachmæ unius singulo mane dosi, lenire podagram GODOFR. HAHN in *Historia floræ*

storia podagræ, curavit etiam in aliis hunc morbum. *ibidem*.

COMMUNIS. Ex Pinu *foliis geminis*, *primordialibus solitariis*, L. destillat, magis viscosa, minus pellucida, albicans, odoris ingrati, saporis nauseoli, hinc in substantia medicis non adhibetur. Ex hac spiritus, oleum destillatur; terebinthina etiam coquitur, diuretica, mundificans. Per anum in intestinorum exulcerationibus, diarrhœa phthisim sequente, colliquativa, vitello ovorum soluta drachma una addita uncia semis theriacæ Andromachi lactis recentis unc. quatuor, iniicitur feliciter. Van SWIETEN; in ulcera scopo digestivo mundificante, quæ etiam digerit, datur. Laudat etiam in scorbuto LINNÆUS. Suffitus ano exceptus hæmorrhoides cacas, dolentes lenit, *Ephem. N. C.*

ARGENTORATENSIS paucis recepta officinis ex Abiete, *foliorum apice bifido*, HAL. stillat. Hanc Venetæ præfert QUINCY. Terebinthinæ balsamis Americanis non cedunt, & urinam etiam, quandoque salivam, violaceo colore inficiunt; quin urinæ difficultatem, & tenesimum a nimia venere, superavit hoc balsamo in *Ephem. N. C.* MAUGHART.

PRÆPARATA.

OLEUM ÆTHEREUM, male spiritus terebinthinæ, membranis, nervis, tendinibus, laceratis, punctis, sectis, calide infusum incomparabile anodinum, antispasmodicum, BOERHAAVE. Arteriis, venis, in magnam hæmorrhagiam læsis, multum calidum, splenis appressum, promptissimum stypticum, IDEM. Tumores frigidos, lentos, mucosos, calidum affricum discu-

discutit, partes etiam a frigore defendit, IDEM. *Oleum terebinthinæ spissius* etiam anodinum, sed magis emolliens, interne sumtum in melle, vel alio syrupo, ischiadicis, & rheumatismo laborantibus, auxilio est, minori dosi; alias enim diabetem, stranguriam, urinam cruentam, febrem inducit, ut oleum essentielle; *STEDMANN Society of Edimburgh T. II.*

TEREBINTHINA cocta forma pilulari interne dari potest, hæc, non cocta imbecillior, non tamen effœta.

COLOPHONIA ossibus denudatis, periosteo, tendinibus læsis, cum effectu inspergitur, etiam fluxui ferofo articulari, pulvis inspersus medetur, prodest etiam in ani procidentia in suffitu.

RESINA ABIETINA diverso in diversis regionibus artificio obtinetur, vulgo ex vulneratis tædis, exstillans resinofus humor in consistentiam siccam in aqua coctus, sub nomine huius resinæ in officinis habetur; atque hæc ratio est, cur flammæ candelæ admota etiam non continuo ardeat, sed difficulter, & cum aquosarum partium deiectione, & explosione inflammetur.

USUS MEDICUS LINNÆO in scorbuto & arthritide laudatur, & nuper aquam medicamentosam, aquæ picis æmulam ex ea præparavit *Cl. LANGHANS*; dum Resinam abietinam albam in mortario ferreo in pulvere tenuissimo redactam sensim curaret emulgeri aqua, donec eadem lacteum contraxisset colorem, tumque in lagenas infunderetur in usus servanda. Vitrum omni bihorio in dosim dedit in tussi etiam perti-

pertinacissima phthifica: in casu vero ubi sputa essent tenaciora, libram huius aquæ superfundebat manipulo scordii, quæ n sic aliquot diebus, vel in sole, vel in loco calidiori digereret, digestam propinaret. Aqua hæc non adeo nauseosa est, ut aqua Picis, terebinthina-cum saporem, non tamen ingratum habet. Observavi ficcare nimium, & sputa suppressere, etsi solum unciam unam sumerem, ad tres ænophori quadrantes.

PIX LIQUIDA quæ & CEDRIA liquida dicitur, ex Pini, Abietisve radicibus, & pinguioribus aliis harum arborum partibus, per ignem eliquata resinosa materies, maxime ex Suecia, Norvegia, & Thuringia nobis adfertur. De Suecica retulit *Illustr. ACAD. N. C. Cl. Vir WALLERIUS*, in *Vol. IX.* duplicem esse, vilio rem unam, nobiliorem aliam, vilio rem per distillationem largiri.

I. Aquam instar aceti acidam, quæ simul amara sit.

II. Oleum album sapore igneum, & quod in recessu adstrictionem aluminosam habeat, & cum spiritu flammifico nitri placide uniatur, expul-sis fumis rubris, & relicto in fundo coagulo; cum oleo Vitrioli maiorem efficiat fumum, & calorem, & maius coagulum; cum spiritu salis ammoniaci prompte se commisceat, supernatan-te cuticula; cum oleo tartari per deliquium ef-fervescat, ac rubeat.

III. Oleum rubicundum, quod recens tenue suc-cessu temporis spissescat, in igne prompte & fortiter deflagret, aquæ destillatæ innatet, con-cussione vero in globulos rotundos minores se-cedat, qui in aqua tarde fundum petant, in al-coho-

cohole brevi, nulla tamen tinctura alcoholi communicata, oleo etiam in posteriori hoc liquido resinoso facto.

- IV. Caput mortuum durum fragile lithantraci æmulum ignescens quidem carbonibus iniectum, sed nec fumans nec flagrans. Constituit hocce fere $\frac{1}{10}$ partem Picis vilioris.

Nobilioris vero nec Suecis venalis, nec exportatæ picis, aliis etiam artificiis elicita analysi obtinetur

- I. Oleum tenue pellucidum flavo-fuscum odoris grati, supernatans; huic grumofum coagulatum, albescens aliud immiscetur. Ex hoc *OLEUM TEMPLINUM* destillatur, oleo terebinthinæ de resina abietina destillato, longe præstantius; a destillatione resina, odore & sapore Balsamo de Meccha conveniens, residua est.
- II. Aqua acida, quæ duplex fere fit: hæc nigro viridis, alia fusca; acidæ ambæ, oleosæ ambæ, & commiscibiles.
- III. Ipsa Pix vulgari præstantior, clara, pura, tenuis, consistentiæ vernicis ex oleo lini parati.
- IV. Sub hac pice quiescente deponitur oleum fuscum acidum, odore fere carens, & vix ignem concipiens.

Aqua cedriata more Barkleyano ex vilioris cedriæ & aquæ puræ anaticis portionibus rite confecta in experimentis sequenti modo se gessit; coagulabatur & præcipationem producebat cum liquore vini probatorio, syrupum violarum viridi colore tingebat, solutionem Lacmus rubescens; admoto sale tartari soluto,

to, nec movebatur nec mutabatur; evaporatæ unciz dux dedere extracti aquosi drachmam, saporis instar aceti acidi, & amygdalarum amararum, amari, quod tamen oleum tartari per deliquium non moveret, sed solum colore flavo rubente tingeret. IDEM *Vol. eodem.*

Tum etiam in Volumine X. eidem *Acad. N. C.* per multa experimenta, examen & differentias picis norvegicæ & thuringicæ proposuit *Cl. Vir BREYER*; norvegicam minus simplicem & sinceram, actuosiore tamen ob oleum atherum, & magis medicamentosam ob salem acidum, oleoso-resinosam vero magis thuringicam nec adeo efficacem adinvenit, ut & posterioris infusum debilioris odoris, saporis paululum tantum acidi esset.

USUS PICIS internus Succis domesticus, ut in Variolis antiquissimus: externus in erysipellate vulneribus, ulceribus etiam receptus. Aqua Picis in America omnium primo in usus medicatos deducta est, dein celebritatem in plurimis casibus in Anglia habuit Auctore *BERCKLEY* Episcopo Hiberno. Confectionis modus sequens est: Picis liquidæ pars una cum aquæ puræ partibus duabus cochleari ferreo quatuor sexve minutis agitatur, & commiscetur, commixta per quadraginta octo & ultra horas in quiete reponuntur, donec omnis pix in fundo confederit, quo facto aqua despumatur, decantatur, lagenis clausis servanda. Dosis pro ratione morbi libræ I. II. nyctimeri spatium etiam libra una omni hora. Sed nimium laudavit *BERCKLEY*. In asthmate, ab hydrope pectoris dependente, funestum eventum notat *Cl. WALLERIUS Acad. N. C. Vol. IX.*

Cæterum balsamica est in morbis cutaneis, lepra egregia & in lue venerea adhibent *Cairi HASSELQUIST.*
exter.

externe in ulceribus & fistulis utilem deprehendit LEBEAU. *Recueil periodique &c.* T. VII.

ESSENTIA picis liquidæ HOMPWOOD adeo celebrata, nihil aliud est, quam simplex extractio picis liquidæ Norvegicæ, cum spiritu vini tartarifato parata, BREVRERI testimonio *Acad. N. C. Vol. X.*

PIX SICCA artis potius, quam naturæ productum inter dropacissimos Chirurgis olim tantum usurpatum.

BALSAMA ARTIFICIALIA.

Infinita tam simplicia, quam composita: simplicia acido nutrita conflantur, composita variis ad se commixtis exurgunt.

BALSAMUS ARCÆI sevo cervino, terebinthina, gummi elemi, & axungia porcina confectus, mundificans, digestivus.

FINIS TOMI I.

CLASSIS QUARTA EMOLLIENTIUM.

MOLLIENTIA habentur, quæ stric-
tas nimis solidas partes laxant, mol-
liunt rigidas, exsuccas humectant,
fotu, balneo, potu, iniectione, vapore.

Locum habent, ubi macies, ariditas, contractio,
in toto corpore, vel in quadam parte adsunt, BOER-
HAAVE.

Tota fere gens columniferarum emolliens est, LIN-
NEUS. Emollientia omnia inspissata, gummata arte
facta sunt, MACQUER, cum gummata naturalia sint
succu mucilaginosi insolatione inspissati, GREW. *of the
generation of liquors in the vegetation, of Trunks §. V.*

A 2

AL.